



2004 – 2013



*Strategia
Zrównoważonego Rozwoju
Powiatu Myśliborskiego*

**STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
POWIATU MYŚLIBORSKIEGO**

Myślibórz 2004

Projekt dokumentu

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego

został opracowany na zlecenie Starosty Myśliborskiego
przez zespół FRDL w składzie

Dominik Górski – przewodniczący zespołu

Lucjan Bąbolewski (sfera społeczna)

Zbigniew Becker (sfera przestrzenno-ekologiczna)

Marek Dylewski (finanse)

Przemysław Fenrych (sfera edukacyjna)

Kazimierz Kisiel (sfera gospodarcza)

*Fundacja Rozwoju
Demokracji Lokalnej*



1989 r.

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej Centrum Szkoleniowe w Szczecinie

ul. Marii Skłodowskiej-Curie 4, 71-332 Szczecin

Tel.: (091)486 15 69; 486 15 74; 487 59 83 Fax: (091)487 85 22

e-mail: sczfrdl@wsap.szczecin.pl

www.frdl.szczecin.pl

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Rozdział I. Analiza uwarunkowań rozwoju powiatu myśliborskiego.....	7
1. Uwarunkowania ekologiczno-przestrzenne	7
1.1. Lokalizacja	7
1.2. Środowisko przyrodnicze i jego ochrona	8
1.3. Gospodarka przestrzenna i gruntowa	10
1.4. Gospodarka wodno-ściekowa.....	11
1.5. Gospodarka odpadami	13
1.6. Mieszkalnictwo	14
2. Uwarunkowania gospodarcze	15
2.1. Rynek pracy	15
2.2. Gospodarka.....	16
2.3. Obsługa biznesu	20
2.4. Transport	21
2.5. Gospodarka energetyczna.....	22
2.6. Telekomunikacja i teleinformatyka.....	22
3. Uwarunkowania edukacyjne.....	23
3.1. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu myśliborskiego	23
3.2. Edukacja podstawowa i gimnazjalna.....	23
3.3. Edukacja zawodowa i ponadgimnazjalna.....	24
3.4. Kadra oświatowa	26
3.5. Społeczeństwo uczące się.....	27
4. Uwarunkowania społeczne	27
4.1. Demografia.....	27
4.2. Ochrona zdrowia	29
4.3. Pomoc społeczna	29
4.4. Kultura i sztuka	31
4.5. Rekreacja i sport.....	33
4.6. Bezpieczeństwo publiczne.....	34
4.7. Aktywność obywatelska.....	34
5. Uwarunkowania finansowe.....	34
6. Analiza porównawcza	42
Rozdział II. Diagnoza stanu powiatu.....	47
1. Diagnoza uwarunkowań rozwoju	47
1.1. Diagnoza uwarunkowań ekologiczno-przestrzennych	47
1.2. Diagnoza uwarunkowań gospodarczych	48
1.3. Diagnoza uwarunkowań edukacyjnych.....	49
1.4. Diagnoza uwarunkowań społecznych	51
1.5. Diagnoza uwarunkowań finansowych.....	53

2. Analiza SWOT.....	54
3. Konkluzje.....	56
Rozdział III. Prognoza finansowa.....	59
1. Prognoza finansowa dla jednostek samorządu terytorialnego powiatu	59
2. Wnioski.....	64
Rozdział IV. Misja	67
Rozdział V. Cele i priorytety rozwoju powiatu	69
1. Cele strategiczne i szczegółowe.....	69
2. Priorytety rozwoju	77
Rozdział VI. Projekty realizacyjne	79
Rozdział VII. Zarządzanie realizacją strategii.....	97
Załączniki	101

WSTĘP

Zarządzanie dużą organizacją jaką jest samorząd powiatowy wymaga programowania działań rozwojowych. Dbalność o jak najlepszą efektywność gospodarowania posiadanymi zasobami każe określić cele do osiągnięcia w krótkim i dalszym terminie oraz wyznaczyć działania, które zapewnią ich realizację. Ponieważ samorząd działa w imieniu i na rzecz swoich mieszkańców istotnym elementem procesu programowania i realizacji działań rozwojowych stają się potrzeba społecznego ich uzgadniania oraz podnoszenia jakości świadczonych mieszkańcom usług. Zakładając rozumienie rozwoju powiatu jako całościowego rozwoju terytorialnie określonej wspólnoty mieszkańców, a nie tylko realizację prawem nałożonych zadań przyjęto, iż będzie się on odbywał w sposób zrównoważony, gdy rozwój gospodarczy będzie zharmonizowany z potrzebami w sferze społecznej przy równoczesnym zachowaniu i ochronie środowiska naturalnego.

Te założenia legły u podstaw prac nad przygotowaniem *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego*. Prowadzone były metodą ekspercko-społeczną w oparciu o założenia, że *Strategia* powinna:

- powstawać i być weryfikowana w procesie społecznym przy aktywnym uczestnictwie lokalnych środowisk,
- być zgodna z zasadami zrównoważonego rozwoju (Lokalna Agenda21),
- być spójna z Narodowym Planem Rozwoju oraz ze *Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*,
- być dokumentem pragmatycznym (tj. określać jak przekładać cele na konkretne działania),
- być zgodna ze schematem SMART – w którym cele szczegółowe i projekty realizacyjne są zapisane w sposób konkretny (specific), mierzalny (measurable), są uzgodnione (agreed), wykonalne (real) i określone w czasie (timed),
- być dokumentem dynamicznym (obligatoryjnie weryfikowana raz w kadencji),
- stać się konstytucją programową Powiatu – wszystkie działania wspólnoty samorządowej powinny zmierzać do jej realizacji.

Prace rozpoczęto od analizy sytuacji wyjściowej powiatu oceniając wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju oraz pozycję powiatu w najbliższym otoczeniu, a także na tle województwa i kraju. W oparciu o nią sformułowano diagnozę obecnego stanu. Na jej podstawie wyznaczono misję, określono cele strategiczne i szczegółowe wskazując wśród nich priorytety, a następnie przygotowano wykaz projektów realizacyjnych oraz określono zasady zarządzania realizacją *Strategii* i harmonogram jej wdrażania. Dla uspołecznienia procesu przygotowania *Strategii* powołany został Zespół ds. *Strategii*, w skład którego weszli przedstawiciele różnych instytucji, organizacji i przedsiębiorstw (załącznik Nr 1) z terenu całego powiatu. Zespół uczestniczył w pracach od samego ich początku (załącznik Nr 2) przygotowując i konsultując materiały na kolejnych etapach ich opracowywania.

Rozdział I. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU POWIATU MYŚLIBORSKIEGO

Ważnymi uwarunkowaniami rozwoju wynikającymi z uczestnictwa Polski w strukturach europejskich będą dążenie do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, budowa społeczeństwa informacyjnego, ekspansja nowoczesnych technologii, dążenia do zachowania lokalnej tożsamości poprzez kształtowanie i ochronę środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. W coraz większym stopniu czynnikami produkcji będą się stawać w miejsce środków trwałych zasoby ludzkie – wiedza i informacja. W konkurencji wygrywać będą usługi nastawione na kompleksową obsługę klienta. Wcielane w życie kolejne dyrektywy Unii Europejskiej oraz kontynuowane w kraju reformy ustrojowe, zwłaszcza systemu edukacji i służby zdrowia powodować będą na poziomie lokalnym znaczące konsekwencje o wymiarze społecznym i finansowym.

Rozwój powiatu myśliborskiego z racji jego położenia geograficznego podlegać będzie także silnym uwarunkowaniom wynikającym z sąsiedztwa z powiatami województw zachodniopomorskiego, lubuskiego i wielkopolskiego oraz landów Brandenburgii i Meklemburgii Pomorza Przedniego, a także aglomeracji miast Szczecina, Gorzowa Wlkp., Poznania i Berlina. Oddziaływania te o różnej sile mają charakter przestrzenny, społeczny, gospodarczy i polityczny. Zapisy zawarte w dokumentach strategicznych powiatów i miast sąsiedzkich są istotne dla rozwoju powiatu myśliborskiego. Określają one między innymi bezpośrednie otoczenie, w jakim powiat myśliborski będzie musiał konkurować z najbliższymi sąsiadami o napływ kapitału zewnętrznego tworzącego miejsca pracy (oferta Kostrzyna wykorzystuje preferencyjne warunki Specjalnej Strefy Ekonomicznej), konkurować z ich produktami lokalnymi oraz ofertą jakości warunków zamieszkania i pracy. Sąsiedzkie samorządy w swoich kierunkowych działaniach będą także dążyć do podnoszenia poziomu zaspakajania indywidualnych i zbiorowych potrzeb swoich mieszkańców oraz potencjalnych klientów, zwłaszcza turystów tworząc istotną konkurencję dla powiatu myśliborskiego.

1. Uwarunkowania ekologiczno-przestrzenne

1.1. Lokalizacja

Powiat Myśliborski położony jest na Pojezierzu Myśliborskim stanowiącym południowy skraj Pomorza Zachodniego i częściowo na Nizinie Gorzowskiej, rozciągając się od Odry po górny Płonie. Przez teren powiatu przepływa rzeka Myśla uchodząca do Odry w okolicach wsi Chlewice. Powiat tworzy pas długości 68 km i szerokości 14 – 20 km. Na południowym zachodzie granicą powiatu jest granica państwowa z Republiką Federalną Niemiec, na południowym wschodzie granica z województwem lubuskim (powiaty: gorzowski i strzelecko-drezdenecki). Pozostałe granice to granice powiatowe; na zachodzie z powiatem gryfińskim, na północy z powiatami: pyrzyckim i stargardzkim, na wschodzie z powiatem choszczeńskim.

Powiat tworzy 5 gmin. Są to trzy stosunkowo duże gminy miejskie: Barlinek, Dębno i Myślibórz oraz dwie małe gminy wiejskie: Boleszkowice i Nowogródek Pomorski. Odległości siedziby władz powiatu od największych miast w regionie wynoszą:

Kostrzyn	38 km
Gorzów Wlkp.	40 km
Stargard Szczeciński	57 km
Frankfurt n. Odrą/Słubice	70 km
Szczecin	78 km
Berlin	160 km
Poznań	172 km

Rozwój powiatu myśliborskiego z racji jego położenia geograficznego podlega silnym oddziaływaniom zewnętrznym dwóch województw, zachodniopomorskiego i lubuskiego oraz powiatów z najbliższego otoczenia. Mają one charakter przestrzenny, społeczny, gospodarczy i polityczny. Składają się na nie czynniki o różnej sile działania, wszystkie one jednak tworzą zewnętrzne ramy istnienia i funkcjonowania powiatu.

1.2. Środowisko przyrodnicze i jego ochrona

Gmina Dębno posiada największe złoża ropy i gazu w Europie Środkowej oceniane na ok. 15 mln ton ropy i 10 mld m³ gazu. Innymi bogactwami naturalnymi w powiecie są kruszywa budowlane (Chlewice, Kaleńsko) oraz „biały węgiel” rzeki Myśli (elektrownie wodne: Chwarszczany, Gudzisz, Namyslin, Reczyce). Oprócz tego bogactwem powiatu są piękne i bogate w runo leśne i zwierzynę lasy oraz jeziora (102 jeziora o powierzchni pow. 1 ha., z których największym jest Jezioro Myśliborskie o powierzchni 618 ha). Wszystkie miasta, a także wiele wsi powiatu posiada zabytki architektury. W wielu miejscowościach zachowały się przypałacowe parki.

Atrakcją powiatu są rezerваты przyrody oraz parki krajobrazowe.

Barlinecko-Gorzowski Park Krajobrazowy. Obejmuje głównie lasy, w przewadze iglaste: bory świeże, bory mieszane, bory wilgotne, oraz na terenach zabagnionych – olesy (Puszcza Barlinecko-Gorzowska). Siedliska bagienne i liczne jeziora są miejscem występowania fitocenozy szuwarowych z bogatą fauną, w szczególności awifauną (źródłiskowa dolina rz. Płoni). Działalność Parku opiera się na koordynacji działań z pięcioma gminami (Barlinek i Nowogródek Pomorski z powiatu Myśliborskiego, Pełczyce z powiatu Choszczeńskiego, Kłodawa z powiatu Gorzowskiego i Strzelce Krajeńskie ze Strzelecko – Drezdeneckiego).

Park Krajobrazowy „Ujście Warty”. Położony jest w dolinie Odry w gminie Boleszkowice. Pozostała część znajduje się w województwie lubuskim, w przyujściowym odcinku Warty. Celem ochrony jest zachowanie w stanie naturalnym łąk, bagien, starorzeczy, zbiorników wodnych, wydm oraz terenów zalesionych na terenie zalewowym dolnego odcinka Odry. Występuje tam duża liczba ptactwa wodno-błotnego wymagająca skutecznej ochrony.

Rezerwat Przyrody *Markowe Błota* jest rezerwatem typu torfowiskowego, głównym przedmiotem ochrony jest biocenoza torfowiskowo-bagienna; jest to miejsce gniazdowania i żerowania wielu rzadkich ptaków.

Rezerwat Przyrody *Skalisty Jar Libertta* znajduje się na terenie Barlinecko-Gorzowskiego Parku Krajobrazowego, jest to rezerwat krajobrazowy; głównym przedmiotem ochrony są zasoby glebowe i geologiczne terenów porośniętych lasem lub borem; występują między innymi zlepieńce – skały wapienno-piaskowe o wysokości do 4 m.

Rezerwat Przyrody *Cisy Boleszkowickie* jest to rezerwat leśny; znajduje się tam 439 cisów naturalnie rosnących pod okapem 150-letnich sosen

Rezerwat Przyrody *Czapli Ostrów* (gmina Dębno) jest to rezerwat typu faunistycznego, na terenie wyspy na Jeziorze Ostrowiec występują liczne kolonie czapli siwej i kormoranów.

Rezerwat Przyrody *Tchórzyno* (gmina Myślibórz) jest to rezerwat torfowiskowy; głównym przedmiotem ochrony jest flora terenów torfowisk powstałych w kredzie jeziornej; występuje rzadka roślinność zarastająca jezioro i tworząca podwodne łąki.

Rezerwat Przyrody *Długogóry* (gmina Myślibórz) jest to rezerwat krajobrazowy; głównym przedmiotem ochrony jest buczyna pomorska oraz mieszany morenowy krajobraz; występują liczne pagórki moreny czołowej z gliny, głązy narzutowe i oczka wodne

Rezerwat Przyrody *Jezioro Jasne* jest to rezerwat typu florystycznego; ochronie podlega krajobraz z zespołami roślinności wodnej – wolfii bezkorzeniowej; strome zbocza dochodzą do 25 m wysokości.

Na terenie powiatu występują 424 pomniki przyrody, zgrupowane w 40 stanowiskach. Najliczniej występują drzewa pomnikowe, których jest 393 sztuki (w tym dąb 367 szt., lipa drobno-

listna – 12 szt., buk – 7 szt.). Do pomników przyrody zalicza się tu też 16 skał oraz torfowisko, roślinność wodną i źródłisko.

Wyodrębniono także lasy wodochronne, glebochronne, lasy stanowiące ostoję zwierząt chronionych i lasy cenne. Ponadto na terenie powiatu znajdują się gniazda orła bielika (8 szt.) i bociana czarnego (4 szt.) oraz występuje szereg użytków ekologicznych. Występują one głównie w obrębie Lasów Państwowych, a także na jeziorach jako wyspy. Na Jeziorze Barlineckim objęto ochroną 4 wyspy, na Jeziorze Ostrowieckim – 3, na Jeziorze Sitno Wielkie – 2 oraz po jednej na Jeziorze Golenickim i Karskim Wielkim.

Łącznie różnymi formami ochrony przyrody objęte jest w powiecie 31.967,93 ha terenów (niemal 27% powierzchni powiatu), z czego 17.163,74 ha tj. ponad połowę, stanowią lasy ochronne. Rozważane jest objęcie niektórych terenów znajdujących się w powiecie międzynarodową siecią obszarów chronionych *Natura 2000*.

Praktycznie wszystkie wody i zbiorniki z terenu powiatu (liczne jeziora z rezerwatami, rzeki, liczne kanały, stawy barlineckie) stanowią system naczyń połączonych. Brak jest jednak systematycznych badań jakości wód umożliwiających jednoznaczną opinię o zanieczyszczeniach rzek i ich zmienności.

Ze względu na dużą ilość źródeł niskiej emisji w powiecie (indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe) nie jest możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. Szacunkowo można je ocenić następująco: 510 MgSO₂, 62 MgNO_x, 291 MgCO.

Porównanie tych wielkości z oficjalnie rejestrowanymi na terenie powiatu emisjami (w roku 2001 255 MgSO₂, 135 MgNO₂) pokazuje skalę problemu. Nowym uwarunkowaniem stają się normy emisyjne wymagane przez UE, a odnoszące się do istniejących (tzw. starych) źródeł spalania. Należy je wdrożyć do:

- 1 stycznia 2008 roku w zakresie emisji SO₂ dla elektrowni zawodowych, elektrociepłowni przemysłowych oraz elektrociepłowni i ciepłowni zawodowych;
- 31 grudnia 2017 roku w zakresie emisji pyłu dla ciepłowni komunalnych;
- 31 grudnia 2020 roku w zakresie emisji NO_x dla elektrowni zawodowych i elektrociepłowni przemysłowych;
- 31 grudnia 2022 roku w zakresie emisji NO_x dla elektrociepłowni i ciepłowni zawodowych;

W zakresie systemu ochrony dziedzictwa kulturowego, obok obiektów już chronionych, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego przewiduje wprowadzenie na obszarze powiatu następujących nowych elementów:

Park Kulturowy „Chwarszczany” (gmina Dębno)

Park Kulturowy „Karsko” (gmina Nowogródek)

Obszar Kulturowy „Dolina Myśli”

Obszar Kulturowy „Boleszkowice”

Obszar Kulturowy „Doliny Rzeki Płoni”

Zespół Stref Ochrony Konserwatorskiej Gminy Myślibórz

Zespół Stref Ochrony Konserwatorskiej Gminy Nowogródek

Znacząca część postulatów ochrony dziedzictwa kulturowego zawartych w Planie Wojewódzkim jest związana z nałożeniem na barki gmin oraz prywatnych właścicieli gruntów i nieruchomości dodatkowych obowiązków i obciążeń, bez zapewnienia wsparcia z budżetów służb ochrony dziedzictwa kulturowego.

1.3. Gospodarka przestrzenna i gruntowa

Chociaż gminy posiadają znaczną ilość cząstkowych planów, które zachowały ważność (uchwalanych po roku 1995) i umożliwiają działania inwestycyjne, jednak w wielu miejscach brak jest obecnie ważnych dokumentów planistycznych. To znacznie spowalnia procesy inwestycyjne, zmuszając do ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania w trybie rozprawy administracyjnej. Brak tak podstawowego narzędzia do koordynacji zarządzania przestrzenią w gminach, jakim są kompleksowe plany miejscowe, niesie poważne zagrożenie dla jakości przestrzeni na terenie powiatu. Wyposażenie w podstawowe instrumenty planowania przestrzennego w gminach powiatu przedstawia się następująco:

Tabela Nr 1. Wyposażenie w instrumenty planowania przestrzennego (2004 r.)

Gmina	Strategia rozwoju	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego	Ważny Plan Miejscowy	Komisja Urbanistyczno Architektoniczna
	uchwalona	uchwalone	uchwalony po 1995	stopień zorganizowania
Barlinek	25.05.1999	2002	plan z 1994; 3 zmiany w 1996 i 9 po 2000	powołana 14.04.2004
Boleszkowice	brak	w trakcie opracowania	plan z 1989 r, zmiany w 1991 r. i w 2000	brak
Dębno	02.03.2000	1998	6 planów cząstkowych z roku 1997, 5 planów cząstkowych z roku 2000, 5 planów cząstkowych z roku 2001, 2 plany cząstkowe z 2003 r., 1 plan cząstkowy z roku 2004,	planowane powołanie
Myślibórz	w opracowaniu	2002	plan sprzed 1995 r., 9 zmian miejscowych w roku 1996 i 12 późniejszych	powołana 23.03.2004
Nowogródek Pomorski	brak	w trakcie opracowania	plan sprzed 1995, 8 zmian miejscowych w latach 1996 – 2001	powołana w 2004

Trwa, obserwowana jeszcze przed 1995 r., zwłaszcza w pobliżu najbardziej atrakcyjnych obszarów rekreacyjnych, presja procesów budowlanych często prowadząc do dowolności skutkującej chaosem przestrzennym. Przykładem jest brak w poszczególnych gminach jednolitej polityki wyznaczania linii zabudowy w odniesieniu do linii brzegowej jezior (w gminie Nowogródek Pomorski stosowano zasadę 50 m, podczas gdy w Dębnie 30 m, w gminie Myślibórz nie ma jednoznacznego określenia linii zabudowy od linii brzegowej – każdorazowo uchwalane są cząstkowe plany zagospodarowania, w których nie zawsze są odniesienia do jeziora, co może doprowadzić do powstania zabudowy nawet poniżej 10 m od brzegu).

Tabela Nr 2. Struktura użytkowania gruntów w gminach powiatu myśliborskiego w ha (2002 r.)

Gmina	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne	Lasy	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Wody	Tereny inne
Barlinek	25 877	10 075	12 902	1245	732	923
Boleszkowice	13 468	4 560	7036	575	247	1050
Dębno	31 878	12 451	16 081	1 568	603	1175
Myślibórz	32 833	20 069	7 306	1 369	1 729	2360
Nowogródek Pomorski	14 615	6 572	6 392	504	350	797
Powiat myśliborski	118 671	53 727	49 717	5 261	3 661	6305
	100%	45,3%	41,9%	4,4%	3,1%	5,3%

1.4. Gospodarka wodno-ściekowa

Do podstawowych źródeł wody pitnej na terenie powiatu myśliborskiego należą wody podziemne. Wielkość dostępnych zasobów wód podziemnych jest wystarczająca dla aktualnych i dających się przewidzieć potrzeb.

Tabela Nr 3. Ujęcia wody pitnej (2003 r.)

Gmina	Ilość ujęć wody	Łączna dzienna sprzedaż wody w m ³ /d
Barlinek	16	2006,3
Boleszkowice	4	234,9
Dębno	14	990,9
Myślibórz	15	1791,28
Nowogródek Pomorski	4	165,47
Powiat myśliborski	53	5188,85

Nasylenie siecią wodociągową plasuje powiat na drugim miejscu w województwie. Gęstość wodociągów w 2002 r. wyniosła 44,8 km/100km². Stan techniczny sieci jest zróżnicowany. Na uwagę zasługuje znaczący (oceniany na 15% – 30%) udział starych rur azbestowo-cementowych w magistralnych przewodach wodociągowych; w kraju wyznaczono okres usuwania tych wyrobów do roku 2032, lecz do tego czasu wiele z nich przekroczy wszelkie normy i granice bezpiecznego użytkowania. Brak jest wiarygodnych i zgodnych danych co do liczby mieszkańców nie posiadających dostępu do wodociągu (wg. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego na terenie powiatu 583 osoby nie korzystają z wodociągów, zaś z ankiet gminnych wynika, że w gminie Myślibórz nie posiada wodociągu ok. 1250 osób, a w gminie Nowogródek Pomorski ok. 370 osób). Występują również różnice w danych dotyczących ilości studni komunalnych i całkowity brak danych o studniach prywatnych.

Ocena jakości wody do spożycia w powiecie myśliborskim za I kwartał 2003 roku sporządzona przez PPIS w Myśliborzu wykazała, że na 61 badanych wodociągów w 22 nie odpowiadała ona wymaganiom wody do spożycia.

Tabela Nr 4. Gospodarka wodno-ściekowa w powiecie w liczbach (2003 r.)

Gmina	Powiat	Barlinek	Boleszkowice	Dębno	Myślibórz	Nowogródek
Liczba miejscowości posiadających wodociągi	101	33	10	13	32	13
Liczba miejscowości wymagających budowy sieci wodociągowej	13	1	–	4	6	2
Liczba miejscowości zaopatrywanych lokalnie	33	21	–	–	–	11
Liczba miejscowości wymagających budowy sieci kanalizacyjnej	51	14	10	16	6	5
Liczba istniejących oczyszczalni ścieków typu mechaniczno-biologicznego	14	4	1	2	6	1

Nasylenie siecią kanalizacyjną plasuje powiat myśliborski na dalekiej pozycji (13 – 15) w skali województwa, znacznie ustępując najlepszym pod tym względem powiatom. Gęstość kanalizacji w 2002 r. wyniosła 8,3 km/100km². Jej stan techniczny jest zróżnicowany. Na części obszarów miejskich funkcjonują rozdzielcze systemy kanalizacji, przeważają jednak systemy zbiorcze.

Tabela Nr 5. Charakterystyka komunalnych oczyszczalni ścieków w powiecie myśliborskim (2003 r.)

Lokalizacja	Miejscowości podłączone do oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Ilość ścieków oczyszczonych [m ³ /rok]		Liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię
			z opadowymi	bez opadowych	
Barlinek	miasto Barlinek	Mechaniczno-biologiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów	1.119.000	957.000	15.900
Lutówko (MiG Barlinek)	Lutówko	j. w.	10.000	9.000	310
Rychnów (MiG Barlinek)	Rychnów	Mechaniczno-biologiczna	10.000	9.000	330
Boleszkowice	Boleszkowice	Mechaniczno-biologiczna z usuwaniem biogenów	18.000	18.000	470
Dębno	miasto Dębno	j. w.	830.000	691.000	14.000
Myślibórz	miasto Myślibórz	j. w.	737.000	561.000	13.110
Golenie (MiG Myślibórz)	Golenice	j. w.	32.000	32.000	1.000
Sulimierz (MiG Myślibórz)	Sulimierz	j. w.	9.000	9.000	350
Powiat myśliborski			2.765.000	2.286.000	45.470

Stan gospodarki osadami pościekowymi jest zróżnicowany w poszczególnych gminach i w skali powiatu nadal wymaga znaczących działań.

Zgodnie z wynegocjowanymi przez Polskę okresami przejściowymi dotyczącymi obowiązku budowy systemów kanalizacji czas ten trwa dla gmin: Barlinek, Dębno, Myślibórz do 31.12. 2008 roku, dla gmin: Boleszkowice i Nowogródek Pomorski do 31.12. 2015 roku.

Szansą na zdobycie środków finansowych na realizację zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej są fundusze Unii Europejskiej, których samorzady będą mogły uzyskiwać wsparcie w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR).

1.5. Gospodarka odpadami

Zorganizowanym systemem zbiórki odpadów objętych jest ok. 97 % mieszkańców powiatu. Jednak zadania z zakresu gospodarki odpadami na terenie powiatu myśliborskiego realizowane są przez każdą z gmin we własnym zakresie – nie istnieje spójny system powiatowy. Spośród gmin powiatu tylko gmina Dębno należy do Celowego Związku Gmin 12 organizującego gospodarkę odpadami. Prowadzi on jednak swoją działalność głównie poza terenem powiatu myśliborskiego.

Tabela Nr 6. Zestawienie ilości odpadów powstających na terenie powiatu myśliborskiego (2002 r.)

Źródło pochodzenia odpadów	Ilość [Mg]		
	Wytworzone	Odzyskane	Składowane Unieszkodliwione
Komunalne	15.466,6	205,6	15.261,0
Inne odpady komunalne	650,0	–	650,0
Z obiektów użyteczności publicznej i obsługi ludności	284,3	–	284,3
Z sektora handlowego i usługowego	1.413,6	–	1.413,6
Medyczne i weterynaryjne	197,4 ¹⁾ 27,8 ²⁾	–	197,4 27,8
Z przemysłu	76.940,0	76.444,0	496,0
Z sektora budowlanego	2.798,0	2.798,0	–
Z oczyszczalni ścieków	1.186,0	378,0	808,0
Odpady niebezpieczne	58,1	6,8	51,3
Razem	99.070,2	79.832,4	19.237,8

1) odpady komunalne

2) odpady niebezpieczne

W ramach selektywnej zbiórki odpadów zebrano w 2002 r. łącznie 205,65 Mg odpadów opakowaniowych i surowcowych, co stanowi 1,15% zebranych odpadów komunalnych. Na terenie powiatu funkcjonuje instalacja przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych. Ponadto zlokalizowane są dwa mogilniki z zawartością przeterminowanych pestycydów i opakowań po nich. Szacuje się, że zdeponowanych jest w nich ok. 17,0 Mg odpadów niebezpiecznych. W gminach powiatu zlokalizowanych jest także 9 dzikich wysypisk odpadów, których likwidacja przewidziana jest na lata 2003 – 2004.

Nowe zadania wyznaczył Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami sporządzony we wrześniu 2003 r., a uchwalony w grudniu tegoż roku. Rekomenduje on utworzenie Związku Celowego

Gmin Powiatu Myśliborskiego, przystosowanie Zakładu Utylizacji Odpadów w Dalszem do pełnienia funkcji składowiska regionalnego (zapewnienie zdolności do przyjmowania odpadów spoza powiatu; uruchomienie linii kompostowania i przerobu osadów pościekowych), wygaszenie funkcjonowania składowisk gminnych, przeanalizowanie zasadności składowania odpadów azbestu w Dalszem w porównaniu z możliwością ich składowania w Chróściku k. Gorzowa, przeanalizowanie możliwości utylizacji odpadów medycznych w Gorzowie Wlkp. zamiast montowania instalacji oczyszczania spalin dla pieca Szpitala Powiatowego w Barlinku.

Istotne uwarunkowania w tej dziedzinie wynikają z krajowego i wojewódzkiego planów gospodarki odpadami, które nakazują:

- do roku 2006 wydzielenie ze strumienia odpadów komunalnych kierowanych na składowiska;
 - 20% odpadów wielkogabarytowych (w 2010 roku 50% takich odpadów, a w 2015 roku 70%),
 - 15% odpadów budowlanych (40% w roku 2010 oraz 60% w roku 2015),
 - do końca roku 2007 oddzielenie ze strumienia odpadów kierowanych na składowiska;
 - 15% odpadów podlegających biodegradacji i skierowanie ich do kompostowania (do końca roku 2010 - 25% takich odpadów),
 - 50% odpadów opakowaniowych w celu poddania ich odzyskowi i recyklingowi,
 - wyłączenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów kierowanych na składowiska.
- Gminne plany gospodarki odpadami powinny zostać przygotowane do 30 czerwca 2004 roku.

1.6. Mieszkalnictwo

Zasób mieszkaniowy na terenie powiatu wynosił w roku 2002 ogółem 20214 mieszkań.

Tabela Nr 7. Liczba mieszkańców powiatu myśliborskiego w poszczególnych typach zabudowy (2003 r.)

Liczba mieszkańców powiatu myśliborskiego w poszczególnych typach zabudowy					
GMINA	TYP ZABUDOWY				OGÓŁEM
	Zabudowa wielorodzinna		Zabudowa jednorodzinna		
	ogrzewanie centralne (TYP 1)	ogrzewanie lokalne (TYP 2)	ogrzewanie lokalne (TYP 3)	zabudowa zagrodowa (TYP 4)	
Barlinek	9.323	926	7.878	1.965	20.092
Boleszkowice	140	152	1.678	952	2.922
Dębno	7.671	4.701	7.769	1.171	21.312
Myślibórz	9.682	1.004	8.647	2.277	21.610
Nowogródek Pomorski	466	222	1.564	1.098	3.350
Powiat myśliborski	27.282	7.005	27.536	7.463	69.286

W roku 2003 w powiecie myśliborskim oddano do użytku 98 mieszkań, co daje 1,4466 mieszkania na 1000 mieszkańców (woj. zachodniopomorskie – 3,3714, kraj – 4,2342). Z powyższej ilości 80 mieszkań (81,6%) stanowiły mieszkania indywidualne.

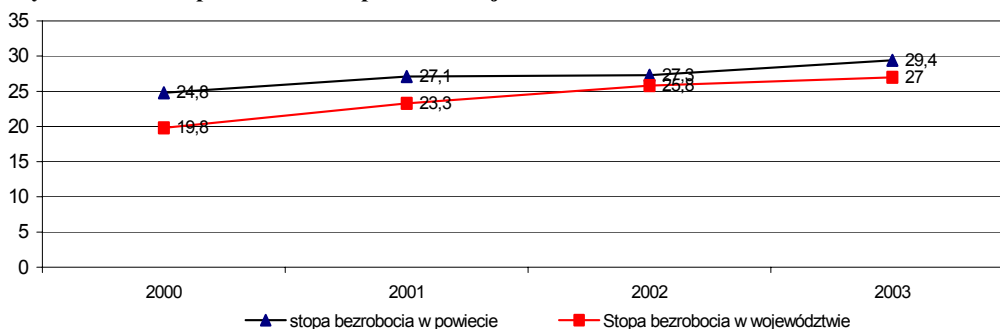
Z uwagi na szczupłość budżetów gminnych i brak wsparcia finansowego ze strony budżetu państwa, gminy praktycznie nie budują mieszkań komunalnych, w tym socjalnych. Przykładowo, w *Strategii Ekorozwoju Miasta i Gminy Dębno* założono w latach 2002 – 2010 budowę łącznie jedynie 50 mieszkań w dwóch budynkach.

2. Uwarunkowania gospodarcze

2.1. Rynek pracy

Stopa bezrobocia w końcu 2003 roku wynosiła w powiecie 29,4% (w województwie 27,0%) i była o 2,1% wyższa w porównaniu do końca grudnia 2002 roku. W ostatnich latach ciągle rośnie i utrzymuje się na wyższym poziomie niż stopa bezrobocia w województwie.

Wykres Nr 1 Stopa bezrobocia w powiecie i województwie w latach 2000-2003



Źródło: Raport – diagnoza lokalnego rynku pracy powiatu myśliborskiego

W powiecie myśliborskim zarejestrowanych było w dniu 31.12.2003 roku 8.551 osób bezrobotnych, w tym 4.284 kobiety. W porównaniu do końca 2002 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych zwiększyła się o 333 osoby (4,05%). Tendencja ta w powiecie utrzymuje się (w 2000 r. – 6952 bezrobotnych, w 2001 r. – 7868, w 2002 r. – 7939). W 2003 r. wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych nastąpił w gminach Dębno, Myślibórz i Nowogródek.

Tabela Nr 8. Dynamika bezrobocia 2002/2003

Gmina	Liczba bezrobotnych na (31.12.2003r.)	Liczba bezrobotnych (31.12.2002r.)	Wzrost/spadek liczby bezrobotnych	Wzrost /spadek w %
Barlinek	2 216	2.352	-136	-5,78
Boleszkowice	294	279	- 15	-5,37
Dębno	2 501	2.237	+264	+11,8
Myślibórz	3 064	2.901	+163	+5,31
Nowogródek	476	449	+ 27	+6,01
Powiat myśliborski	8 551	8 218	+333	+4,05

Dane: Powiatowy Urząd Pracy w Myśliborzu

83% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku (w tym 3785 kobiet) i nastąpił wzrost w stosunku do roku ubiegłego o 2,3%.

W końcu 2003 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych było 4284 kobiet (50,1% ogółu bezrobotnych), z których 89,3% nie posiadało prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Prawie połowa spośród zarejestrowanych bezrobotnych kobiet zamieszkuje na wsi (46,6%). Największą grupę kobiet bezrobotnych stanowią kobiety posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej (36,2%).

Na koniec 2003 roku 46,5% osób bezrobotnych stanowili mieszkańcy wsi i jest to wzrost w ciągu roku o 7,3% (272 osoby). Wśród bezrobotnych mieszkańców wsi 84,4% osób nie posiadało prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominują osoby młode do 24 lat, stanowiąc 53% ogółu bezrobotnych. Największą grupę osób bezrobotnych stanowiły w powiecie osoby legitymujące się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz zasadniczym zawodowym (73%), a najmniejszą osoby z wykształceniem wyższym (2,3%). Wśród absolwentów, którzy stanowią 3,2% ogółu bezrobotnych, najwięcej poszukują zatrudnienia absolwenci po szkołach policealnych i średnich zawodowych (38%) oraz zasadniczych zawodowych (22%). Absolwenci szkół wyższych stanowią niewielki odsetek (11,7%). Ponad połowa (53%) ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myśliborzu stanowią osoby oczekujące na pracę powyżej 12 miesięcy. W grupie tej dominują osoby z wykształceniem zawodowym i poniżej (77%) oraz kobiety (61,5%). Osoby bez stażu pracy stanowią 24% ogółu zarejestrowanych (dane z 2003 r.).

Wskaźnik płynności bezrobocia (stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie do liczby nowo zarejestrowanych) osiągnął w powiecie w 2003 r. najwyższe wartości w miesiącach od marca do maja.

PUP w Myśliborzu oraz jego filie w Dębnie i Barlinku prowadzą permanentnie poradnictwo zawodowe grupowe i indywidualne oraz zajęcia w klubach pracy.

2.2. Gospodarka

Wyróżnikiem uwarunkowań rozwoju gospodarczego powiatu są bliskość przejść granicznych, dostęp do infrastruktury dużych aglomeracji: Szczecina, Gorzowa, Berlina i Poznania. Powiat posiada bogactwa naturalne (największe w Polsce złoża ropy naftowej, gaz ziemny, kruszywa budowlane, drewno). Oprócz tego bogactwem powiatu są piękne i bogate w runo leśne i zwierzęce lasy oraz jeziora. Wielką atrakcją są rezerваты przyrody oraz parki krajobrazowe.

W roku 2003 zarejestrowanych było w powiecie 5754 podmiotów gospodarczych, z czego 5350 to podmioty prywatne, a tylko 404 należało do sektora publicznego.

Tabela Nr 9. Liczba podmiotów gospodarczych

Wyszczególnienie	Rok 2000	Rok 2003
Sektor publiczny	328	404
Sektor prywatny, w tym:	4 942	5350
spółki prawa handlowego	204	269
zakłady osób fizycznych	4 163	4373
Ogółem	5 270	5754

Źródło: Raport – sytuacja lokalnych firm i warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie myśliborskim

W strukturze podmiotów gospodarczych powiatu dominują zakłady osób fizycznych, stanowiące ok. 79% podmiotów gospodarczych ogółem. Wśród spółek prawa handlowego prawie połowę stanowią spółki z udziałem kapitału zagranicznego. W Nowogrodzku Pomorskim udział ten wynosi aż 86%.

Pozytywnym aspektem jest trend wzrostu liczby podmiotów (9,2% w stosunku do roku 2000), jednak powiat myśliborski plasuje się ciągle pod względem aktywności gospodarczej (mierzonej liczbą podmiotów przypadającej na 1000 mieszkańców) na dalekiej pozycji w województwie oraz znacznie poniżej średniej krajowej.

Ilościowo potencjał podmiotów gospodarczych, zarówno osób fizycznych jak i prawnych, skupia się głównie w Dębnie, Myśliborzu i Barlinku obejmujących łącznie 93% obecnego potencjału powiatu.

Tabela Nr 10. Rozkład podmiotów gospodarczych w gminach

Wyszczególnienie	Osoby fizyczne		Osoby prawne	
	Liczba	Struktura	Liczba	Struktura
Barlinek	1312	30,0%	58	25,1%
Boleszkowice	146	3,3%	7	3,0%
Dębno	1430	32,7%	80	34,5%
Myślibórz	1325	30,3%	79	34,2%
Nowogródek Pom.	160	3,7%	7	3,2%
Powiat myśliborski	4 373	100,0%	231	100,0%

Źródło: Raport – sytuacja lokalnych firm i warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie myśliborskim

Koncentracja podmiotów gospodarczych w dużych jednostkach miejskich świadczy o bardzo słabej sile nabywczej na pozostałych terenach powiatu. Sytuacja ta wytwarza błędne koło, w którym brak aktywności gospodarczej na danym terenie jest powodem ubożenia społeczeństwa, a tym samym - braku aktywności gospodarczej.

Tabela Nr 11. Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie

Wyszczególnienie	2000		2001	
	Liczba podmiotów	%	Liczba podmiotów	%
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	266	5,0	280	5,1
Przemysł	699	13,3	721	13,1
Budownictwo	542	10,3	543	9,8
Handel i naprawy	1 767	33,5	1 770	32,0
Hotele i restauracje	184	3,5	205	3,7
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	327	6,2	361	6,5
Obsługa nieruchomości i firm	696	13,2	777	14,1
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	241	4,6	265	4,8
Pozostała działalność usługowa	270	5,1	286	5,2
Pozostałe sekcje	278	5,3	316	5,7
RAZEM	5 270	100,0	5 524	100,0

Źródło: Raport – sytuacja lokalnych firm i warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie myśliborskim

W strukturze podmiotów gospodarczych dominują przede wszystkim firmy nastawione na obsługę rynku wewnętrznego. Największa aktywność skoncentrowana jest w handlu i naprawach (32,0% firm ogółem) oraz usługach (nieruchomości i firmy). Są to działalności niewymagające znaczących nakładów kapitałowych, a więc atrakcyjne dla podejmujących działalność, przy czym wykorzystywane są tu przede wszystkim zasoby własne. Proste rezerwy w tym zakresie zostały już generalnie w powiecie wyczerpane. Charakterystycznym dla powiatu myśliborskiego jest stosunkowo duży udział firm prowadzących działalność przemysłową. Wiele lokalnych prywatnych przedsięwzięć gospodarczych bazuje na rynku szczecińskim. Dotyczy to m.in. małych piekarni i masarni oraz firm z branży budowlanej i transportowej. Firmy konkurują ze szczecińskimi głównie niższymi kosztami pracy.

O sile ekonomicznej powiatu stanowi nie tylko liczba aktywnych podmiotów, ale też ich wielkość wyrażana wielkością przychodów. W całym powiecie istnieją tylko trzy firmy o przychodach przekraczających rocznie próg 40 mln zł, (dwie w gminie Barlinek, jedna w gminie Dębno). Tylko jeden podmiot (w gminie Barlinek) plasował się w przedziale przychodów 28 – 40 mln zł rocznie, a 27 firm osiągnęło przychód w przedziale 4 – 28 mln zł rocznie. Aż 26 takich firm zlokalizowanych było w gminach Barlinek, Dębno i Myślibórz. Firm najmniejszych było 334, a ich przychód stanowił tylko 52% przychodu firm z przychodem rocznym w przedziale 4 – 28 mln zł. Dowodzi to istnienia wielu firm o bardzo małych przychodach (średnio ok. 26 tys. zł miesięcznie). Zaznacza się wyraźny podział na wielkość przychodów ze względu na formę prawną. W gminie Barlinek przychody osób prawnych są większe od przychodów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W gminach Dębno i Myślibórz przychody osób fizycznych są ponad dwukrotnie większe od przychodów podmiotów prawnych. W gminie Nowogródek Pomorski ta proporcja wynosi jak 3:1, a w gminie Boleszkowice – jak 6:1. Generalnie dowodzi to płytkości lokalnych rynków.

Średni przychód osiągany w powiecie z działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizyczne jest niski i wynosi poniżej 21,3 tys. zł na miesiąc, a dochód netto ok. 2.079 zł. (dane z 2002 r.). Taka skala obrotów i dochodu (rentowność netto przychodów – średnio dla powiatu 9,8 %) nie sprzyja tworzeniu nowych miejsc pracy i nie gwarantuje rozwoju, czy chociażby odtwarzania środków produkcji. Podmioty gospodarcze tej grupy dominują ilościowo w każdej gminie i stanowią łącznie w powiecie 85% podatników pierwszego progu podatkowego, gdy w trzecim progu podatkowym znajduje się tylko 4,3% podmiotów tej grupy dostarczając jednak aż 56,4% wpływu podatkowego tej grupy podatników. Najwyższy odsetek podmiotów z trzeciego progu podatkowego zanotowała gmina Dębno (5,3% tj. 55 podatników), najniższy gmina Boleszkowice (1,6% tj. tylko jeden podatnik). W ostatnich latach nieznacznie ubywa podmiotów z drugiego progu podatkowego, a przybywa z trzeciego. Ubywa także „ryczałtowców”, zarówno rozliczających się poprzez kartę podatkową jak i ryczałtem ewidencjonowanym. Dostarczają oni już mniej niż 11% wpływów podatkowych od osób fizycznych.

Tabela Nr 12. Przychody z działalności gospodarczej w PLN (2002 r.)

Przychody	Powiat	Barlinek	Boleszkowice	Dębno	Myślibórz	Nowogródek
Od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą rocznie	830 283 447	214 744 521	11 417 583	292 487 304	279 631 308	32 002 731
Od osób nie prowadzących działalności gospodarczej rocznie	320 053 367	99 434 863	10 753 307	96 440 639	101 607 405	11 817 153
Od osób prawnych rocznie	538 674 257	284 012 663	1 955 306	125 036 769	116 046 324	11 623 195
Razem przychody rocznie	1 689 011 071	598 192 047	24 126 196	513 964 712	497 285 037	55 443 079
Przychód na mieszkańca rocznie	24 144	29 564	7 551	24 104	22 706	16 786
Od osób fizycznych prowadzących działalność gospod. średnio w miesiącu	21 257	18 205	14 867	23 369	22 602	19 902
Od osób prawnych średnio w miesiącu	122 985	132 965	20 368	135 321	99 696	193 720

Źródło: Raport – sytuacja lokalnych firm i warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie myśliborskim

Chociaż w ostatnich trzech latach zwiększyła się o ok. 14,4% liczba osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą, to jednocześnie spadły ich łączne przychody (o ok. 4,7%). W rezultacie spadły średnie miesięczne przychody przypadające na jeden podmiot (o ok. 15,9%; w 2002 – prawie 123 tys. zł dla powiatu). Dowodzi to powolnego rozdrobnienia i karlenia podmiotów będących osobami prawnymi.

Poziom przychodów i podatków podatników nie prowadzących działalności gospodarczej (płace, emerytury, renty, zasiłki, itp.) w okresie trzech ostatnich lat powoli wzrastał (przychody o 13,3%, a podatki o ok. 5,5%). Jednocześnie wzrosła o ok. 8,1% liczba podatników tej grupy. Średni przychód na jednego mieszkańca wyniósł w powiecie w 2002 r. ok. 24,1 tys. zł. Powyżej tego progu znalazła się tylko gmina Barlinek (29,6 tys. zł). Najmniejszy przychód odnotowały gminy: Boleszkowice (7,6 tys. zł) i Nowogródek Pomorski (16,8 tys. zł). Jednak gminy o najwyższych przychodach na jednego mieszkańca odprowadziły do budżetu najmniej podatku dochodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Znamienna jest mała liczba podmiotów działających w rolnictwie i obsłudze rolnictwa, pomimo dużego udziału gruntów rolniczych w całkowitej powierzchni powiatu. W strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe i średnie (do 15 ha), które stanowią 82,1% ogółu gospodarstw. Udział gospodarstw dużych (15 – 50 ha) wynosi 13,8 % (w województwie 22%), a gospodarstw bardzo dużych (powyżej 50 ha) 4,4% (w województwie 3,4%). Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 12,76 ha, podczas gdy w województwie kształtuje się na poziomie 18,1 ha, a w kraju 7,7 ha.

Tabela Nr 13. Struktura gospodarstw rolnych (stan na 31.12.2002 r.)

Gmina	Liczba gospodarstw rolnych							Razem
	1-2ha	2-7ha	7-15ha	15-30ha	30-50ha	50-100ha	> 100 ha	
Barlinek	222	207	144	59	26	22	10	690
Boleszkowice	133	88	57	34	7	8	4	331
Dębno	180	379	116	65	50	32	7	829
Nowogródek Pom.	92	123	71	58	22	12	7	385
Myślibórz	367	303	198	91	40	35	9	1043
Powiat razem	994	1100	586	307	145	109	37	3278
Powiat %	30,3	33,6	17,9	9,4	4,4	3,3	1,1	100

Źródło: Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Myśliborzu

Taka struktura gospodarstw (64% małych gospodarstw) mocno ogranicza ich zdolności do realizowania rentownej produkcji. Stały spadek marż, zwłaszcza w hodowli, powoduje postępującą pauperyzację tego środowiska.

Na terenie powiatu rolnicy gospodarują na 53 727 ha użytków rolnych, co daje w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu 0,79 ha użytków rolnych (przy średniej wojewódzkiej 0,64 i krajowej 0,48 ha). Wskaźnik bonitacji gleb w powiecie wynosi 1,0 co umożliwia prowadzenie produkcji wysoko towarowej.

Tabela Nr 14. Struktura agrarna na terenie powiatu w ha (stan na 31.12.2002 r.)

Gmina	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne				Lasy	Grunty odłogowane	Pozostałe	Bonitacja gleby
		Łącznie	Grunty orne	Łąki i pastwiska	Sady				
Barlinek	25877	10075	8910	1055	110	12902	505	2395	0,9
Boleszkowice	13468	4560	3730	631	199	7036	-	1872	1,05
Dębno	31878	12451	10660	1561	230	16081	180	3166	1,17
Myślibórz	32833	20069	16477	3379	213	7306	2020	3438	0,99
Nowogródek Pomorski	14615	6572	4750	1777	45	6392	402	1249	0,9
Powiat myśliborski	118671	53727	44527	8403	797	49717	3107	12120	1,0

Źródło: Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Myśliborzu

Obecna kondycja rolnictwa w powiecie została zdeterminowana przekształceniami struktury własnościowej rolniczej przestrzeni produkcyjnej lat 90-tych. Sektor rolnictwa uspołecznionego, głównie państwowe gospodarstwa rolne, uległ w wyniku przekształceń własnościowych likwidacji zmierzającej do całkowitej prywatyzacji gospodarstw rolnych. Proces przekształceń własnościowych wywarł również decydujący wpływ na drastyczne pogorszenie sytuacji życiowej ludności wiejskiej (zatrudnienie w rolnictwie wynosi w powiecie 4,8%, przy średniej wojewódzkiej 3,9%). Pojawiło się zjawisko bardzo wysokiego bezrobocia, co przy ogólnie niskim poziomie wykształcenia osób pracujących uprzednio w rolnictwie uspołecznionym i jego obsłudze, niskiej dochodowości gospodarstw rolnych i brak kapitału na inwestowanie sprawia, że obszary wiejskie pozostają obszarami głębokiej depresji ekonomicznej i społecznej.

Atutem powiatu są bogactwa środowiska przyrodniczego będące naturalną bazą do rozwoju turystyki. Pojezierze Myśliborskie stanowi turystycznie bardzo atrakcyjną okolicę posiadającą korzystne warunki do uprawiania sportów i rekreacji wodnej (miedzy innymi Jezioro Myśliborskie o powierzchni 614 ha, Jezioro Barlineckie o pow. 272 ha, jezioro Chmielowe, rzeka Myśla oznaczona na długości 85 km jako szlak kajakowy). Wiele jezior i cieków wodnych umożliwia uprawianie turystyki kwalifikowanej. Nad jeziorami rozlokowane są często przystanie wodne dysponujące sprzętem pływającym, plaże i miejsca biwakowe. Ta baza pozwala na organizowanie regat i zawodów także międzynarodowych, obozów szkoleniowych, imprez sportowo-rekreacyjnych. W powiecie istnieje ponad 200 km szlaków turystycznych. Stan ich jest bardzo różny (w zależności od gminy). Większość z nich nadaje się do turystyki pieszej i rowerowej. Bazę noclegową stanowią 3 hotele (2 w Barlinku, 1 w Myśliborzu, 4 w Dębnie), 3 schroniska (Schronisko Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych i Schronisko Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Myśliborzu, Schronisko Młodzieżowe w Barlinku), Ośrodek Harcerski w Myśliborzu oraz Ośrodek Sportów Wodnych w Myśliborzu i Janowie (domki campingowe), a także pola namiotowe. Koła łowieckie organizują polowania dla myśliwych z zagranicy.

2.3. Obsługa biznesu

Stowarzyszenia skupiające podmioty gospodarcze powiatu myśliborskiego i działające na ich rzecz są umiejscowione w Myśliborzu, Barlinku i Dębnie. Baza danych powiatu posiada w swoim rejestrze pięć stowarzyszeń skupiających kupców miejskich (Stowarzyszenie Kupców Myśliborza, Stowarzyszenie Kupców Miasta i Gminy Barlinek, Stowarzyszenie Kupców Targowiska Miejskiego Gminy Dębno – Bazar, Barlineckie Towarzystwo Gospodarcze, Barlineckie Forum Obywatelskie). Na rzecz szeroko rozumianego rozwoju przedsiębiorczości

działają także w Barlinku Barlineckie Stowarzyszenie Przedsiębiorczości, a w Dębnie Stowarzyszenie Prywatnej Przedsiębiorczości. Ponadto istnieją dwa stowarzyszenia pracodawców (Stowarzyszenie Pracodawców Dębnowskich, Stowarzyszenie Producentów Zbóż „Plon” z Barlinka) i dwa reprezentujące bezrobotnych (Stowarzyszenie Bezrobotnych „Jedność” w Barlinku i Myśluborska Organizacja Bezrobotnych w Myśluborzu). Jednak aktywność tych organizacji nie jest zbyt intensywna.

Przedsiębiorcy mogą korzystać z sieci banków oferujących usługi finansowe (Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA i Gospodarczy Bank Spółdzielczy w Barlinku), których oddziały lub filie znajdują się w Barlinku, Dębnie i Myśluborzu. W Barlinku i Dębnie działalność prowadzą także oddziały spółdzielczych kas oszczędnościowo pożyczkowych. Za pośrednictwem Banku PKO BP S.A. oddział w Barlinku można korzystać także z oferty Zachodniopomorskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych.

2.4. Transport

Powiat posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg zapewniających dojazdy do wszystkich miejscowości leżących w jego granicach. Największy ruch drogowy odbywa się po drogach krajowych (Nr 3 Świnoujście –Jakuszyce, Nr 23 Myślubórz-Sarbinowo, Nr 26 Renice- Myślubórz-Cedynia, Nr 31 Szczecin-Słubice, o łącznej długości na terenie powiatu 85,8 km) oraz wojewódzkich (o łącznej długości 114,2 km), dużo mniejszy po powiatowych, których sieć jest dobrze rozbudowana i obejmuje łącznie 438,5 km dróg. Powiat nie ma żadnego przejścia granicznego na swoim terenie, a najbliższe duże przejście z terminalem dla samochodów ciężarowych znajduje się w Krajniku Dolnym i w Świecku na terenie województwa lubuskiego. Tylko dla dróg wojewódzkich i krajowych prowadzone są pomiary natężenia ruchu. Na terenie powiatu myśluborskiego przebiega fragment trasy planowanej drogi szybkiego ruchu S3 Gorzów – Szczecin. Zakładana jest również budowa towarzyszącego jej dużego węzła komunikacyjnego w okolicy miejscowości Renice oraz miejsce obsługi podróżnych w okolicy Derczewa. Realizacja tych inwestycji przewidywana jest do roku 2015. Mogą one w przyszłości silnie wpłynąć na rozwój regionu oraz jego środowisko naturalne.

Stan nawierzchni dróg na większości odcinków jest niezadowolający i wymaga odnowy. Nawierzchnie są spękane, występują koleiny. Konstrukcja nawierzchni na drogach nie jest dostosowana do tego typu obciążeń jakie występuje. Po drogach, które były wykonywane pod lekki ruch lokalny, poruszają się ciężkie pojazdy, które czynią nie tylko szkody w nawierzchni, ale w całej konstrukcji. Brak odpowiednich konstrukcji podbudowy i prawidłowego odwodnienia powoduje szybszą deformację dróg. Podobnie sytuacja jest w miastach w ciągach ulic. Także nawierzchnie chodników w miastach w większości wymagają przełożenia, wymiany nawierzchni lub budowy nowych.

Jednostką organizacyjną zarządzającą drogami powiatowymi jest Powiatowy Zarząd Dróg w Myśluborzu powołany w styczniu 1999 r. jako jednostka budżetowa Starostwa Powiatowego. Zarządza on drogami powiatowymi na terenie pięciu gmin o łącznej długości 438,5 km, (Barlink 101,3 km w tym o nawierzchni bitumicznej 58,5 km, Boleszkowice 34,1 km w tym o nawierzchni bitumicznej 30,7 km, Dębno 113,2 w tym o nawierzchni bitumicznej 82,8 km, Myślubórz 124,5 km w tym o nawierzchni bitumicznej 104 km i Nowogródek Pom. 65,4 km w tym o nawierzchni bitumicznej 61,1 km) w tym ulicami i odcinkami miejskimi o długości 13,5 km, oraz 23 obiektami mostowymi.

Na terenie powiatu istnieją odcinki dwóch czynnych linii kolejowych zarządzanych przez Oddział Regionalny Polskich Kolei Państwowych (Zakłady Linii Kolejowych) w Szczecinie (niezelektryfikowana linia Nr 410 Grzmiąca-Kostrzyn i zelektryfikowana magistrala Nr 273 Wrocław-Szczecin) oraz dwa odcinki zarządzane przez oddział w Gorzowie Wlkp.

2.5. Gospodarka energetyczna

Rejon energetyczny obejmuje 5 gmin powiatu myśliborskiego i 4 gminy powiatu gorzowskiego. W porównaniu do podobnego regionu choszczeńskiego dysponuje większym potencjałem sieci energetycznych. Powiat zasilany jest liniami wysokiego napięcia (110 kV) o łącznej długości 112 km pracującymi w układzie pierścieniowym dającym wysoki współczynnik pewności zasilania. Główne punktu zasilania (GPZ-ty), których w rejonie jest 5, dysponują mocą wyjściową 146 MVA a na transformatorach 110/15 kV. Wszystkie GPZ posiadają moc, którą można ocenić jako wystarczającą. W przypadku pojawienia się zwiększonego zapotrzebowania można stosunkowo niskimi nakładami zapewnić pokrycie potrzeb. W sieciach i stacjach transformatorowych średniego napięcia regionu Dębno (829 km napowietrznej sieci energetycznej średniego napięcia i 131 km kablowej oraz 637 stacji transformatorowych 15/0,4 kV) również istnieje rezerwa i praktycznie Zakład Energetyczny jest w stanie pokryć każde zapotrzebowanie w tym zakresie. Sieci niskiego napięcia (700 km linii napowietrznych i 285 km linii kablowych) posiadają mniejsze rezerwy w zakresie pokrycia zwiększonego zapotrzebowania mocy. W miastach na ogół sieci niskiego napięcia spełniają warunki obciążeniowe i napięciowe. Gorsza sytuacja występuje na niektórych obwodach wiejskich ze względu na długość obwodów. Tam mogą występować trudności z pokryciem zwiększonego zapotrzebowania na dostawę energii.

Ceny energii elektrycznej nie są jeszcze cenami wolnymi. Duży wpływ na kształtowanie cen ma dotychczas polityka Państwa. Zakład Energetyczny w Gorzowie Wlkp. przygotowuje propozycje taryfy dla energii elektrycznej, która jest zatwierdzana przez Urząd Regulacji Energetyki. Powiat myśliborski obsługiwany jest przez spółkę energetyczna ENEA z siedzibą w Gorzowie Wlkp. rejon Dębno.

2.6. Telekomunikacja i teleinformatyka

Na terenie Powiatu myśliborskiego, podobnie jak na obszarze całego kraju, wzrasta liczba abonentów telefonicznych.

Tabela Nr 15. Liczba abonentów telefonicznych telekomunikacji w powiecie myśliborskim (2003 r.)

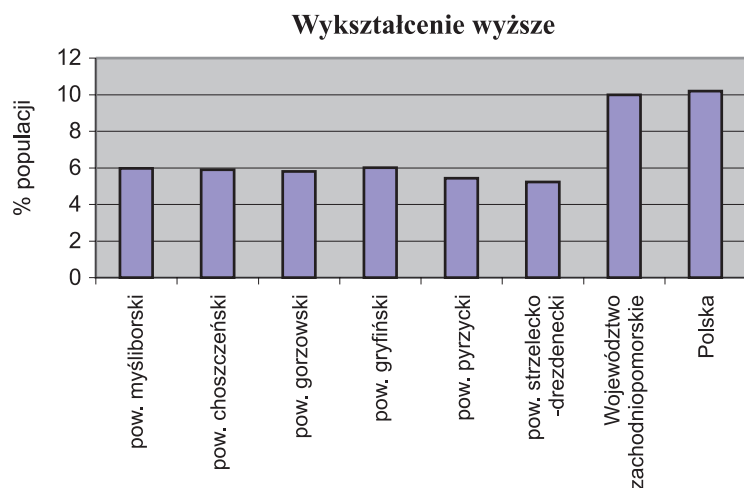
Gmina	Liczba mieszkańców	Liczba linii TP SA	Linie telefoniczne na 1000 mieszkańców
Barlinek	19664	4208	214
Boleszkowice	3176	469	147
Dębno	20810	4119	198
Myślibórz	21134	4783	226
Nowogródek Pomorski	3272	458	140
Powiat myśliborski	68056	14037	206

Największy dostęp do infrastruktury telekomunikacyjnej mają mieszkańcy dużych miast powiatu, natomiast stosunkowo mało przyłączy telefonicznych jest w gminach Boleszkowice i Nowogródek Pomorski. Przyłącza telefoniczne oraz serwery TP SA stwarzają możliwość każdemu abonentowi telefonicznemu korzystania z sieci Internet. Potencjalne możliwości korzystania z Internetu w swoich domach posiada 56% gospodarstw domowych. Szybko rozwijająca się telefonia komórkowa, która coraz bardziej staje się konkurencyjna w stosunku do telefonii kablowych poprawia sytuację w dostępie do usług telekomunikacyjnych mieszkańców powiatu.

3. Uwarunkowania edukacyjne

3.1. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu myśliborskiego

Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu myśliborskiego jest podobny jak w powiatach sąsiadujących. Ze spisu powszechnego przeprowadzonego w roku 2002 wynika, że na 57 089 osób w wieku 13 lat i więcej 3 412 (5,98%) ma wykształcenie wyższe, 15 997 (28,02%) ukończyło szkoły średnie i policealne, 14 092 (24,68%) legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym, natomiast aż 23 588 (41,32%) ma jedynie wykształcenie podstawowe lub niższe.



Odsetek osób z wykształceniem wyższym jest minimalnie wyższy niż w powiatach sąsiednich jednak znacznie niższy niż średnia wojewódzka (9,99%) i ogólnopolska (10,2%).

Mieszkańcy powiatu wyższe wykształcenie zdobywają najczęściej w trzech ośrodkach akademickich: Gorzowie Wielkopolskim, Szczecinie oraz Poznaniu. Od kilku lat mają do dyspozycji także dwa lokalne punkty wykładowe: w Dębnie znajduje się Punkt

Wykładowy Uniwersytetu Szczecińskiego, na którym studiować można ekonomię, zarządzanie i marketing oraz socjologię i w Barlinku punkt wykładowy szczecińskiej Akademii Rolniczej.

3.2. Edukacja podstawowa i gimnazjalna

W marcu 2004 w gminach powiatu myśliborskiego było 26 szkół podstawowych i 9 gimnazjów. Łącznie w szkołach tych 741 nauczycieli uczyło 9.105 uczniów w 408 oddziałach.

Tabela Nr 16. Szkoły w gminach powiatu myśliborskiego (dane z marca 2004¹)

Gmina	Szkoły	Oddziały	Uczniowie	Nauczyciele	Uczniowie na oddział	Uczniowie na nauczyciela
Barlinek	9	112	2755	212	25	13
Boleszkowice	3	18	376	40	21	9,4
Dębno	11	129	2856	256	22	11,2
Myślibórz	9	123	2662	188	22	14,2
Nowogródek	3	26	456	45	18	10,1
Powiat myśliborski	35	408	9105	741	22	12,3

Gminy stoją przed koniecznością racjonalizacji sieci szkół w związku z kryzysem demograficznym oraz metodą finansowania edukacji. Tylko w ciągu ostatnich dwóch lat liczba dzieci w szkołach podstawowych zmalała o 2%. Ten proces będzie się pogłębiał, skoro od roku 1982 liczba urodzeń spadła o 50%, a dodatkowo, w związku z migracjami, liczba ludności w ciągu

¹ Na podstawie informacji nadesłanych w marcu 2004 z wszystkich urzędów gmin w powiecie.

ostatniej dekady spadła o 10%. Mimo spadku liczby uczniów nie spada liczba zatrudnionych nauczycieli – ich liczba nawet nieznacznie wzrosła (o 1%). O ile w roku 2001 na jednego nauczyciela przypadało 12,5 ucznia, to obecnie odsetek ten wynosi 12,1.

Wszystkie szkoły posiadają sale komputerowe, większość z nich jest podłączona do Internetu. Niestety jednak w większości szkół komputer nie stał się jeszcze narzędziem dydaktycznym. Niepokozi słaby stopień zorganizowania uczniów – z ankiet wynika, że w 35 szkołach istnieje jedynie 59 organizacji młodzieżowych – i to łącznie z samorządami uczniowskimi i kołami zainteresowań! Mimo przygranicznego położenia jedynie 9 szkół deklaruje stałą współpracę ze szkołami za granicą (cztery szkoły podstawowe i pięć gimnazjów). Współpraca polega najczęściej na wymianie młodzieży spotykającej się sporadycznie w ciągu roku.

O jakości nauczania w szkołach gminnych powiatu myśliborskiego informują wyniki egzaminów zewnętrznych – choć do wyników tych należy podchodzić z ostrożnością, jako do narzędzia dopiero wprowadzanego w życie. W sprawdzianie dla szkół podstawowych uczniowie uzyskali średnio w powiecie 26,3 punkty na możliwych 40 – to przedostatnie miejsce w bardzo słabym województwie zachodniopomorskim (średnia w województwie – 27,7). Także w wynikach egzaminów gimnazjalnych – tak w części humanistycznej, jak w matematyczno-przyrodniczej – w roku 2003 uczniowie uplasowali się na przedostatnim miejscu w województwie. W części humanistycznej uczniowie uzyskali średnio 28,9 punktów na 50 możliwych (w roku 2002 uzyskali 27,7, ale wówczas znaleźli się na 17 miejscu wśród 21 powiatów). Dysproporcja jest bardziej jeszcze widoczna w części matematyczno-przyrodniczej: w roku 2002 uczniowie zdobywając średnio 25 punktów znaleźli się na 10 miejscu w województwie, w 2003 zdobyli 20,9 punktów (mniej niż połowę możliwych do zdobycia) i zajęli przedostatnie miejsce.

Szkoły podstawowe i gimnazja nie są przedmiotem odpowiedzialności władz powiatu – organem prowadzącym są władze gminne, jakość nauczania nadzoruje przede wszystkim Kurator Oświaty. Niemniej władze powiatu muszą się jakością tych szkół interesować – ich absolwenci trafiają do szkół, za które odpowiada powiat i będą zasadniczo wpływali na ich jakość i efektywność.

3.3. Edukacja zawodowa i ponadgimnazjalna

W chwili obecnej powiat dokonuje racjonalizacji sieci szkół ponadgimnazjalnych. W połowie marca 2004 r. w siedmiu zespołach działało 45 szkół. Oprócz nich funkcjonuje Liceum Stowarzyszenia Oświatowego w Dębnie (w 3 oddziałach 38 uczniów) oraz – od 1 września 2003 r. Prywatne Liceum Ogólnokształcące „Konsul” w Barlinku (w jednym oddziale 32 uczniów).

W szkołach powiatu uczniowie mogą zdobyć następujące zawody:

- na poziomie technikum: ekonomista, organizator usług gastronomicznych, żywienia i gospodarstwa domowego, agrobiznesu, budownictwa, mechanik – obsługa i naprawa pojazdów samochodowych.
- na poziomie szkoły zasadniczej: kucharz małej gastronomii, sprzedawca, fryzjer, murarz, elektryk, stolarz, monter, elektronik, elektromechanik, monter instalacji gazowych, krawiec, piekarz, mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz, cukiernik, monter instalacji i urządzeń sanitarnych.

Tylko trzy placówki mają nawiązane kontakty z partnerami zagranicznymi. We wszystkich szkołach istnieje samorząd uczniowski, natomiast poza Zespołem Szkół nr 1 w Dębnie praktycznie nie istnieją żadne organizacje młodzieżowe.

Szkoły zawodowe starają się dostosować do zmian na rynku pracy. W ofercie pojawiają się nowe kierunki mające umożliwić absolwentom podjęcie własnej działalności gospodarczej. Ciągłe jednak w ofercie są także kierunki, które wydają się być bardziej nastawione na danie pracy nauczycielom starych zawodów, niż szansę na przyszłą pracę uczniów.

Tabela Nr 17. Stan publicznych szkół zawodowych i ponadgimnazjalnych (marzec 2004 r.)

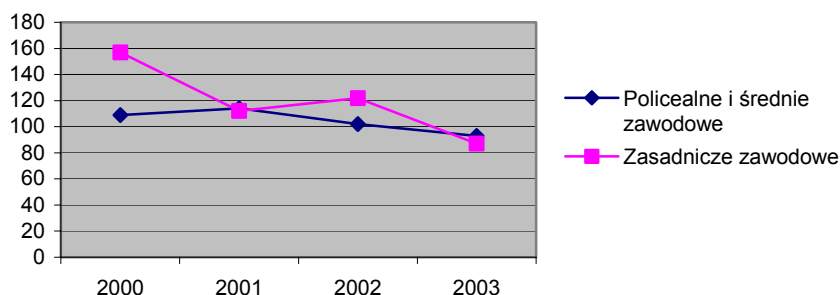
Szkoly	Liczba szkół / oddziałów			Liczba uczniów			Liczba komputerów / w tym podłączonych do Internetu	Liczba laureatów olimpiad i konkursów / w tym na poziomie wojewódzkim i wyżej	Liczba godzin języka obcego (średnio na klasę w tygodniu)
	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2001/2002	2002/2003	2003/2004			
ZSO Barlinek ²	1/10	1/10	1/10	272	293	293	9/9	4/4	6
ZSP nr 1 Barlinek	6/33	10/28	10/24	777	710	642	51/37	24/4	5
ZSP nr 2 Barlinek	6/17	6/16	6/18	475	431	480	36/32	7/4	4
Zespół Szkół w Smolnicy	4/9	4/8	4/8	167	224	191	17/8	5/1	3
ZSP nr 1 Dębno	7/32	10/33	8/32	885	863	846	32/10	20/5	4
ZSP nr 1 Myślibórz ³	3/13	3/11	-	301	249	-	-	6/5	4
ZSP nr 2 Myślibórz	7/15	9/16	9/24	336	395	579	44/14	9/9	6
ZSP nr 3 Myślibórz	5/21	7/19	7/19	558	483	482	17/14	8/4	2
Razem	39/150	50/141	45/135	3771	3648	3513	206/124	83/36	

Brak jest obecnie obiektywnych mierników dla dokonania oceny jakości edukacji ponadgimnazjalnej i ponadpodstawowej. Zastanawiający jest jednak wynik badania ankietowego (2003r.) wśród uczniów szkół średnich powiatu: 27% spośród nich uważa, że wiadomości i umiejętności wymagających znalezienia zatrudnienia będzie musiała poszukać poza szkołą, natomiast 61% uważa, że wiedza szkolna jest przydatna, ale nie jest wystarczająca. Pogłębionej analizy wymaga znacząca informacja, że w Powiatowym Urzędzie Pracy rejestruje się ok. 25% wszystkich absolwentów zawodowych szkół zasadniczych oraz szkół policealnych i średnich zawodowych.

² Organem prowadzącym szkoły na mocy umowy była gmina Barlinek. W kwietniu umowa została rozwiązana, szkoła zlikwidowana, a klasy wraz z uczniami i nauczycielami włączone do ZSP Nr1 w Barlinku (od września 2004 r.)

³ Szkoła została zlikwidowana 31 sierpnia 2003 roku – młodzież i nauczyciele zostali przeniesieni do ZSP nr 2.

Wykres nr 2. Absolwenci rejestrujący się w PUP



Na rozwój myśliborskiej edukacji zasadniczo wpływają uwarunkowania zewnętrzne, niezależne od władz powiatu. Na plan pierwszy wysuwają się ciągle niestabilne zasady finansowania oraz reformy edukacji na poziomie ponad podstawowym i ponadgimnazjalnym. Od 2005 roku ma wejść w życie nowa matura - jej wyniki analizowane przez zewnętrzne komisje egzaminacyjne dadzą bardziej obiektywne narzędzie oceniania jakości nauczania w szkołach. Kolejne dwa czynniki wiążą się z obecnością Polski w Unii Europejskiej oraz z postępującą w lawinowym tempie informatyzacją szkoły. Dzięki wejściu do UE szkoły mogą liczyć na zwiększone dotacje z funduszy europejskich, na nawiązanie ścisłych kontaktów z europejskimi placówkami edukacyjnymi. Informatyzacja szkoły może wpłynąć zasadniczo na cały system nowoczesnej edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji na odległość (*distance learning*). Te szanse są jednak równocześnie wyzwaniem: trzeba do tego przygotować kadry, zwłaszcza w dziedzinie znajomości języków obcych i pracy z komputerem, trzeba wyposażyć i stale unowocześniać sprzęt dydaktyczny w szkołach. Szkoła musi przygotować uczniów do europejskiej konkurencji i współpracy.

3.4. Kadra oświatowa

W szkołach podległych gminom pracuje obecnie 741 nauczycieli, powiat zatrudnia 290, w większości (254) z wyższym wykształceniem. Na jednego nauczyciela przypada w szkołach podległych powiatowi 12,4 ucznia. W powiecie istnieje system motywujący nauczycieli do podnoszenia kwalifikacji. Nauczyciele intensywnie pracują nad doskonaleniem zawodowym – w ciągu ostatnich trzech lat uczestniczyli łącznie w 321 kursach i szkoleniach. W tym samym czasie 69 osób (24% ogółu nauczycieli) ukończyło studia podyplomowe. W szkołach ponadgimnazjalnych pracuje 192 nauczycieli mianowanych i dyplomowanych oraz 78 stażystów i kontraktowych. Od 2001 roku awans zawodowy zgodny z nowymi zasadami uzyskało 63 nauczycieli (23%). Analiza stron internetowych szkół dowodzi, że oferta edukacyjna jest ciekawa i zróżnicowana. Dobrą opinię o nauczycielach i sieci szkół mają także mieszkańcy powiatu.

Tylko niewielka liczba nauczycieli zna biegle języki obce. Również w zakresie codziennej pracy kadry dydaktycznej z komputerem sytuacja jest zła – trzy szkoły nie mają wcale takich nauczycieli, pozostałe tylko kilka osób.

Na terenie powiatu nie ma placówki wspomagającej nauczycieli w doksztalcaniu i doskonaleniu zawodowym – najbliższe placówki znajdują się w Szczecinie i Gorzowie Wlkp. Poza Stowarzyszeniem Oświatowym w Dębnie brak jest aktywnych organizacji i stowarzyszeń nauczycielskich. Brakuje także struktury lub instytucji mogącej koordynować niezbędną współpracę zagraniczną myśliborskich szkół i placówek edukacyjnych.

3.5. Społeczeństwo uczące się

Brak informacji na temat odsetka młodzieży z powiatu podejmującej studia wyższe. Chęć studiowania deklaruje 77% uczniów szkół średnich (z tego 48% na dziennych studiach magisterskich), znaczny odsetek jednocześnie zaznacza, że nie będzie ich stać na podjęcie studiów z powodów finansowych. Większość podejmujących studia wybiera Szczecin, w drugiej kolejności znajduje się Gorzów Wlkp. oraz Poznań. Bardzo niepokojąca jest deklaracja młodzieży uczącej się, która jeśli tylko będzie to możliwe, po studiach nie wróci na teren powiatu. Równocześnie z informacji PUP wynika, że z roku na rok rośnie odsetek absolwentów szkół wyższych pozostających bez pracy.

Na terenie powiatu można podwyższyć kwalifikacje lub je zmienić. Największą ofertę w tym zakresie przedstawia Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Myśliborzu, filia gorzowskiego Wojewódzkiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego – w roku 2003 odbyło się ok. 30 kursów dla ok. 600 osób. Oferta edukacyjna jest także wynikiem aktywności Powiatowego Urzędu Pracy organizującego przetargi na szkolenia. W Myśliborzu, Barlinku i Dębnie działają prywatne szkoły językowe, można też na miejscu zdobyć prawo jazdy. W Myśliborzu działa prywatne Centrum Edukacji Dorosłych przygotowujące do eksternistycznych egzaminów maturalnych i zawodowych. Od 2002 r. w Myśliborzu działa Polsko-Niemieckie Centrum Kształcenia Zawodowego współpracujące z podobnym centrum w Angermünde. Problemem jest koszt tej uzupełniającej edukacji – dla wielu osób niedostępne jest nawet szkolenie bezpłatne, jeśli trzeba zapłacić za dojazd. Oferta ta – i tak zbyt mała jak na potrzeby powiatu, a w dodatku skoncentrowana w trzech największych miastach – jest jednocześnie zbyt mało znana. Brak jest informacji o ofertach lokalnych organizacji szkoleniowych, w niewielkim stopniu proponują swoje działania instytucje zamiejscowe, niewiele jest inicjatyw, które działalność szkoleniową i edukacyjną by animowały.

Na uwagę zasługuje działalność wychowawcza Kościoła, zwłaszcza skoncentrowana przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Myśliborzu oraz dwa ogniska wychowawcze przy parafiach w Dębnie. Zbyt mało jest edukacji w dziedzinie etyki społecznej i etyki pracy.

4. Uwarunkowania społeczne

4.1. Demografia

Pod względem liczby ludności powiat myśliborski, ze wskaźnikiem 58,3 mieszkańców na kilometr kwadratowy powierzchni, nie wyróżnia się niczym szczególnym spośród powiatów województwa zachodniopomorskiego. Wskaźnik ten jest poniżej średniej wojewódzkiej – wynoszącej 74 osoby na kilometr kwadratowy, ale tej średniej nie osiąga aż 16 spośród 21 powiatów województwa, a powiat myśliborski w tej statystyce zajmuje 8 miejsce. Liczba mieszkańców – 68955 (stan na dzień 31.12.03 r.), w tym w miastach – 41345, na wsi – 27610.

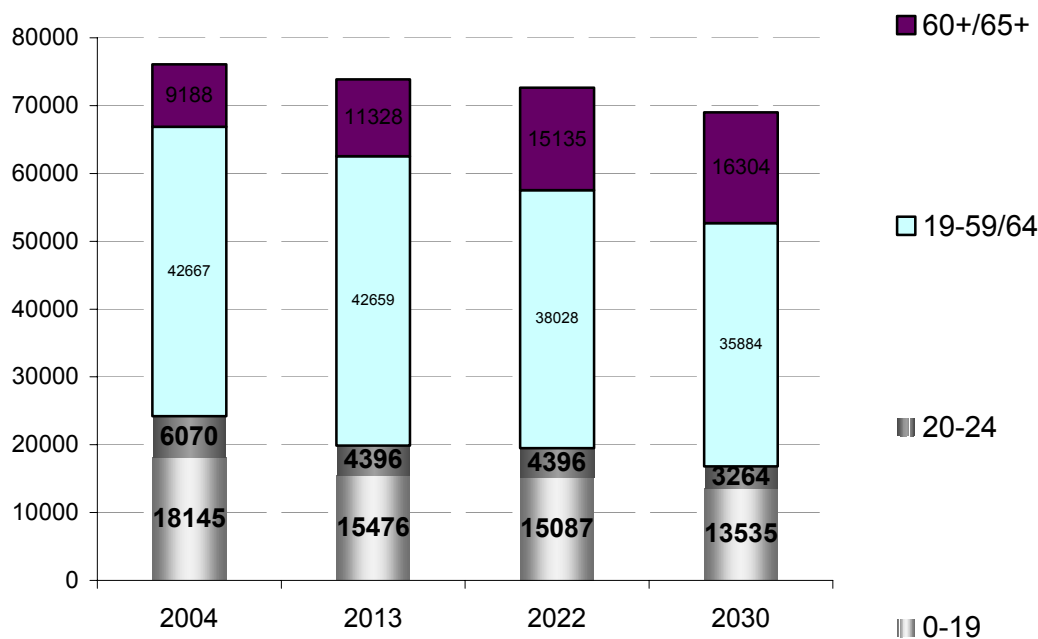
Tabela Nr 18. Ludność w powiecie i w poszczególnych gminach (stan na 31.12.2002 r.)

	Powiat	Barlinek	Boleszkowice	Dębno	Myślibórz	Nowogródek
Liczba ludności	68056	19664	3176	20810	21134	3272
Liczba kobiet/100 mężczyzn	102,9	101,6	101,0	104,0	103,6	100,4
Liczba gospodarstw domowych	22684	6558	1028	7006	7107	985

Niekorzystne trendy w zmianie liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu trwają od lat. Dają się one wyraźnie zaobserwować w ruchu naturalnym ludności, zwłaszcza w ostatnich kilku latach. W powiecie żadna z gmin nie odnotowała wzrostu liczby ludności. Ze wskaźnikiem 0,0 przyrostu naturalnego w 2002 r. powiat plasuje się na ostatnim miejscu w województwie. Niekorzystnie z punktu widzenia możliwości rozwojowych powiatu kształtują się również tendencje migracyjne. Ujemne saldo migracji utrzymuje się we wszystkich gminach. W powiecie, głównie w związku z odpływem ludności, ubyło w ciągu ostatnich pięciu lat około 6 tysięcy mieszkańców: liczba ludności spadła z 74442 w 1998 roku do 68955 w 2003 r. Największy ubytek, co zrozumiałe, nastąpił w grupach ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. W samym tylko 2002 roku z powiatu odpłynęło 1047 osób, a napłynęło jedynie 826. W powiecie odnotowano najwyższy w województwie, bez miasta Szczecina, wskaźnik zgonów na 1000 mieszkańców – 9,4.

Kolejną niepokojącą tendencję zaobserwować można w zmianach, jakie zachodzą w wieku populacji, który z roku na rok ulega podwyższeniu. Stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do pozostałej liczby ludności wynosi 0,15, a na każdych 1000 mieszkańców 132 osiągnęło wiek poprodukcyjny. Systematyczne starzenie się społeczeństwa spowodowane jest różnymi czynnikami, głównie niskim przyrostem demograficznym, wydłużaniem się życia ludzkiego oraz odpływem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do innych ośrodków. Analiza danych statystycznych wskazuje na nieuchronność dalszego pogłębiania się tej tendencji w następnych latach.

Wykres Nr 3. Prognoza liczby i struktury ludności według wieku



Źródło: Raport - diagnoza lokalnego rynku pracy powiatu myśliborskiego

Prognozować można na rok 2013 osiągnięcie liczby 175 osób w wieku poprodukcyjnym na każdy tysiąc mieszkańców powiatu. Zjawisko to ma niebagatelne znaczenie zarówno dla sfery gospodarczej (kurczeniem się bazy podatkowej) jak i poszczególnych obszarów sfery społecznej, zwłaszcza dla ochrony zdrowia, oświaty i pomocy społecznej.

4.2. Ochrona zdrowia

Zadania z zakresu ochrony zdrowia są realizowane przez publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Na terenie powiatu w 2002 r. funkcjonowało 5 przychodni i ośrodków zdrowia oraz 15 praktyk lekarskich, realizujących zadania z zakresu POZ. Udzielono w nich 355073 porad tj. 5,2 porady na jednego mieszkańca; w województwie – 6,1, w powiecie choszczeńskim – 5,6, gryfińskim – 4,6, pyrzyckim 6,6. Według danych Narodowego Funduszu Zdrowia na rok 2004 zawarto 20 kontraktów z niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej.

Powiat jest organem założycielskim dla dwóch szpitali – w Barlinku i w Dębnie. W 2002 oba szpitale dysponowały ogółem 256 łózkami, co daje wskaźnik 265,8 mieszkańców na 1 łóżko szpitalne (kraj – 203, województwo – 203). Szpital Powiatowy w Barlinku jest jedną z jednostek Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, w skład którego wchodzi także poradnie specjalistyczne, dział rehabilitacji i Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy. Szpital dysponuje 83 łózkami na oddziałach internistycznym, chirurgicznym i pediatrycznym, oraz 33 łózkami na oddziale ginekologiczno – położniczym. SPZOZ posiada własny blok chirurgiczny. Szpital wykonuje także zadania z zakresu leczenia ambulatoryjnego, rehabilitacji leczniczej, badań endoskopowych. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dysponuje 29 łózkami. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Dębnie dysponuje 137 łózkami na oddziałach: chirurgii ogólnej – 35, położniczo-ginekologicznym – 32, wewnętrznym – 50 oraz w zakładzie opiekuńczo – leczniczym – 20. W strukturze SPZOZ znajduje się ponadto blok operacyjny z SIOM, oddział noworodków i wcześniaków, działy diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej, poradnie specjalistyczne, pracownie gastroscopii i badań wysiłkowych a także szkoła rodzenia.

Na terenie powiatu funkcjonują filie Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Barlinku, Dębnie i Myśliborzu oraz Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Myśliborzu z oddziałem terenowym w Dębnie.

Mieszkańcy powiatu korzystają z 12 aptek i punktów aptecznych, na 1 aptekę przypadało w powiecie w 2002 r. 5671,3 osób (w województwie – 4375,6).

Potrzeby z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej wydają się być zaspokajane, wyraźnie jednak dostrzegalne są stosunkowo słabe możliwości zaspokajania potrzeb w zakresie opieki specjalistycznej i wysoko wyspecjalizowanej diagnostyki medycznej – brak min. specjalistycznego sprzętu diagnostycznego. Powoduje to sytuację, w której pacjent zmuszony jest do korzystania z pomocy w tym zakresie w innych, nieraz dość odległych, ośrodkach. Stopień zaspokojenia potrzeb zdrowotnych jest uwarunkowany również czynnikami zewnętrznymi, takimi jak np. ciągle zmieniające się regulacje prawne w ochronie zdrowia czy też decyzje Narodowego Funduszu Zdrowia w sprawie kontraktowania usług.

4.3. Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej władze powiatu realizują przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu, Domów Dziecka w Dębnie i w Barlinku oraz Domu Pomocy Społecznej w Myśliborzu. PCPR realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej nałożone na powiat ustawą o pomocy społecznej, a w szczególności kieruje do Domu Pomocy Społecznej, Domów Dziecka, rodzin zastępczych, dofinansowuje działalność kulturalną, sportową i rekreację osób niepełnosprawnych, likwidację barier architektonicznych, zakup sprzętu rehabilitacyjnego, turnusy rehabilitacyjne, działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej. Domy Dziecka w Dębnie i w Barlinku zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom w wieku od 3 do 18 lat (w szczególnych okolicznościach także spoza tego przedziału wiekowego), całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, dla których nie znaleziono rodzinnej opieki zastępczej. W Domu Dziecka w Dębnie utworzono 6 grup wychowawczych po 12 – 16 dzieci w każdej, w Barlinku 3 grupy po 12 – 15 wychowanków. Każdy z domów zobowiązany jest do

utrzymywania 3 miejsc interwencyjnych dla zapewnienia natychmiastowej opieki dzieciom powyżej 13 lat bez skierowania i zgody rodziców lub opiekunów do czasu wyjaśnienia sytuacji dziecka. Do 82 rodzin zastępczych skierowano 105 dzieci. W Renicach funkcjonuje Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, placówka opieki całkowitej nad dziećmi niedostosowanymi społecznie prowadząca pracę resocjalizacyjną.

Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych w Myśliborzu zapewnia całodobową opiekę 193 osobom. Świadczone przez ośrodek usługi opiekuńcze polegają na pomocy w podstawowych czynnościach życia codziennego, pielęgnacji, zwłaszcza osób leżących, pomocy w załatwianiu spraw osobistych, utrzymywaniu kontaktów z rodziną, umożliwieniu korzystania z podstawowej i specjalistycznej opieki lekarskiej. Ośrodek organizuje także zajęcia terapeutyczne – muzykoterapię, terapię ruchem, ludoterapię, silwoterapię, ergoterapię, biblioterapię, świadczy usługi rehabilitacyjne w zakresie fizykoterapii, wodolecznictwa, masażu klasycznego, kinezyterapii. Prowadzona jest także bogata działalność kulturalno – oświatowa; organizowane są uroczystości okolicznościowe, zajęcia teatralne, zajęcia zespołu „Kalina”, spotkania poetycko-muzyczne itp.

Podstawowe zadania pomocy społecznej, własne i zlecone przez Wojewodę, realizowane są przez gminne ośrodki pomocy społecznej w Myśliborzu, Dębnie, Barlinku, Boleszkowicach i Nowogródku Pomorskim. Pomoc realizowana jest w formie zasiłków stałych i okresowych, rent socjalnych, dożywiania dzieci w szkołach, usług opiekuńczych i specjalistycznych. Rocznie z pomocy ośrodka w Barlinku korzysta ok. 700 rodzin osób bezrobotnych, 300 chorych i niepełnosprawnych i ok. 100 rodzin wielodzietnych i niepełnych. Około 500 dzieci z terenu gminy objętych jest dożywianiem w szkołach. W Barlinku, w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla ok. 36 osób. Młodzież korzystająca z usług tego ośrodka bierze czynny udział w życiu kulturalnym społeczności barlineckiej, jest czynnościach m.in. współorganizatorem i uczestnikiem „Święta Słonecznika”.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnie na 2003 r. zaplanował objęcie opieką w zakresie zapewniania potrzeb bytowych 900 gospodarstw, zapewnienie posiłków dla ok. 700 osób. Usługami opiekuńczymi objęto 32 osoby, dofinansowano wypoczynek letni i zimowy dla ok. 150 dzieci.

W Dębnie działa Warsztat Terapii Zajęciowej, finansowany m.in. ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Warsztat przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych, powyżej 16 roku życia, w stosunku do których orzeczono całkowitą niezdolność do pracy, a które zakwalifikowane zostały do terapii zajęciowej. Placówka działa w systemie opieki dziennej dla ok. trzydziestu osób z terenu miasta i gminy. Zajęcia odbywają się w grupach pięcioosobowych w pracowniach: stolarskiej, komputerowo-muzycznej, plastycznej, wikliniarskiej, dziewiarsko-krawieckiej i kulinarnej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udziela także pomocy w zagospodarowaniu 3 rodzinom repatriantów.

Działalność gminnych ośrodków pomocy społecznej wspomagana jest m.in. środkami Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w zakresie udzielania wsparcia pracownikom byłych państwowych gospodarstw rolnych i ich rodzinom. Agencja przekazuje środki na dożywianie dzieci i młodzieży, dojazdy do szkół, pomoc finansową dla rodzin najuboższych. Stopień zaspokojenia potrzeb z zakresu pomocy społecznej jest w znacznym stopniu uzależniony od decyzji finansowych podejmowanych na zewnętrznych poziomach decyzyjnych – wojewoda, oraz od uregulowań ustawowych w tym zakresie. W polityce Państwa daje się wyraźnie zaobserwować tendencję do zwiększania obciążeń budżetów samorządowych i przejmowania przez nie w coraz większym stopniu odpowiedzialności za tę sferę.

4.4. Kultura i sztuka

Większość instytucji działających w obszarze kultury umiejscowiona jest organizacyjnie na poziomie gminnym. Należą do nich głównie biblioteki publiczne, jest ich tu 5 z 13 filiami, i gminne ośrodki kultury.

W Barlinku Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna wchodzi w skład Barlineckiego Ośrodka Kultury. Oprócz udostępniania księgozbioru prowadzi także działalność w zakresie upowszechniania czytelnictwa, lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży, gromadzi wydawnictwa regionalne. W tej samej strukturze organizacyjnej znajduje się Muzeum Regionalne. Jego siedzibą jest budynek dawnej drukarni i księgarni zwany Domem Gutenberga. W muzeum ekspozuje się zabytki archeologiczne i historyczne związane z regionem, pamiątki po mistrzu szachowym Emanuelu Laskerze, zbiory etnograficzne, twórczość Romany Kaszczyk. Muzeum organizuje lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży z barlineckich szkół. Przy muzeum działa młodzieżowe bractwo słowiańskie „Dziwanna”. Ośrodek Kultury dysponuje własną salą widowiskową na 395 miejsc i kinem „Panorama”. W Ośrodku znalazły dla siebie miejsce liczne zespoły i pracownie artystyczne. Najbardziej znane spośród nich to laureaci wielu konkursów krajowych i międzynarodowych: Pracownia Ceramiki Unikatowej, zespoły taneczne „Formacja Słońce – Słoneczna Gromada”(ognisko pracy pozaszkolnej) i „Uśmiechy”, Pracownia Teatru Poezji „Wiatrak”, Pracownia Ogniska Plastycznego. W BOK działa także klub muzyczny Maxi – Music, zespół break dance „BHP Squad”, sekcja szachowa, klub krótkofalowców, odbywają się koncerty muzyczne, międzynarodowe warsztaty taneczne, teatralne, plastyczne, ceramiczne. Niektóre spośród nich to projekty polsko – niemieckie, dofinansowywane ze środków Unii Europejskiej jak np. „Unia Teatralna”, „Partnerzy w drodze do Unii Europejskiej”. Ośrodek jest organizatorem m.in. Dni Barlinka, Regionalnych Jarmarków Ceramicznych, Ogólnopolskich Plenerów Ceramiczno – Malarskich „Piękno ukryte”, Barlineckiego Lata Teatralnego, Festiwalu Szachowych Pamięci dr Emanuela Lasera, Barlineckich Świętojanek. W Barlinku wydawany jest miesięcznik „Echo Barlinka”.

Głównymi ośrodkami życia kulturalnego Dębna są: Dębnowski Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna. Na terenie ośrodka odbywają się zajęcia Koła Plastycznego „Pastele”, taneczne – break dance, warsztaty teatralne, próby zespołu muzyki rockowej, zajęcia wokalne dla młodzieży. W Dębnowskim Ośrodku Kultury ma swoją siedzibę Punkt Nauczania Szkoły Muzycznej I stopnia w Myśliborzu. Punkt prowadzi naukę gry na akordeonie oraz na instrumentach dętych: flecie, trąbce, klawecie i saksofonie. Corocznie w Dębnie organizowane są spotkania grup teatralnych z całej Polski, a także, od niedawna z Niemiec i Francji, pod nazwą „Triada Teatralna”. Stanowi ona część projektu Unia Teatralna województwa zachodniopomorskiego. Jego celem jest edukacja teatralna, upowszechnianie kultury teatralnej, umożliwienie konfrontacji amatorskim i profesjonalnym grupom teatralnym.

Biblioteka Publiczna w Dębnie gromadzi i udostępnia zbiory liczące ok. 87 tys. woluminów książek, prenumeruje ok. 80 tytułów czasopism. Z jej zasobów korzysta łącznie ok. 4,7 tys. czytelników. Biblioteka jest wydawcą „Merkuriusza Dębnowskiego”, wokół którego gromadzi się liczne grono regionalistów. Biblioteka dysponuje czytelnią, oddziałem dla dzieci.

W Myśliborzu najważniejsze instytucje kultury: Biblioteka, Ośrodek Kultury i Muzeum Pojezierza Myśliborskiego, mieszczą się w zabytkowym budynku, wybudowanym w XIII wieku jako klasztor Dominikanów. Ośrodek dysponuje salą widowiskową na 360 miejsc, sceną na imprezy plenerowe, salami na próby i zajęcia, galerią. Szczególną wagę Ośrodek przywiązuje do stwarzania warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego. Myśliborski Ośrodek Kultury posiada w swej strukturze sekcje takie jak: Zespół Tańca Nowoczesnego „Żart”, Klub Tańca Towarzyskiego „Ester”, Zespół „Septet Band”, chór „Mezzoforte”, Teatr „Exodus”, kapela ludowa „Zmyślanie”, chór „Seniorzy”, „Studio Piosenki”, zespół „Have Metal”, zespół „Hip-Hop”, zespół „Skandal”, sekcja aerobiku, sekcja szachowa. Zrzeszają one grupę około 200 aktywnie działających osób, zarówno w wieku szkolnym, jak i dorosłych. Ośrodek jest organizatorem wielu im-

prez, w tym także ogólnopolskich. Do najważniejszych zaliczyć należy Ogólnopolskie Spotkania Młodych Autorów i Kompozytorów, Turnieje Tańca Towarzyskiego „Grand Prix Pomerania” i „Myślbor”, Konkurs Piosenki „Wygraj Sukces”, Festiwal Piosenki Religijnej „Echo Miłosierdzia”, Festiwal dla Niepełnosprawnych „Świat należy również do nas”, Grand Prix w szachach i w warcabach stupolowych, Międzyszkolny Turniej Piosenki.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Myślów udostępnia księgozbiór oraz czasopisma – łącznie ok. 38000 woluminów. Placówka posiada wypożyczalnię, czytelną dla dorosłych, oddział dla dzieci oraz filie w Golenicach, Kierzkowie i Sitnie. Biblioteka organizuje lekcje biblioteczne, pogadanki, konkursy literackie i plastyczne, spotkania autorskie. Biblioteka na podstawie porozumienia między jednostkami samorządowymi pełni także funkcję biblioteki powiatowej. Muzeum Pojezierza Myślów gromadzi, przechowywuje i udostępnia dobra kultury w zakresie archeologii, historii i etnografii Pojezierza Myślów. Do zadań Muzeum należy także edukacja historyczna i plastyczna, tworzenie warunków do rozwoju folkloru i amatorskiego ruchu artystycznego. W Myślów funkcjonuje Szkoła Muzyczna I stopnia, wydawany jest Kwartalnik Regionalny „Z biegiem Myśli”.

Na terenie gminy Boleszkowice funkcjonuje biblioteka publiczna zintegrowana z biblioteką szkolną. Czytelnicy mają do dyspozycji zbiór ok. 38000 woluminów. Gminny Ośrodek Kultury w Boleszkowicach jest miejscem działalności wielu zespołów muzycznych i tanecznych. Są wśród nich zespoły śpiewacze „Platerówki”, „Jarzębinki”, „Nowalijki” z Reczyc, Zespół instrumentalno – wokalny „Kłams”, zespoły taneczne „Kleks” i „Kama”, a w Publicznym Gimnazjum grupa taneczna „Crazy Girls”. Od lat Boleszkowice są powiatową stolicą kultury ludowej. W gminie odbywa się corocznie Powiatowy Przegląd Folkloru, działają kapele ludowe „Cisy” i „Małe Cisy”. Każdego roku na teren gminy przybywają tysiące gości z całego kraju i zagranicy, miłośników kultury rycerskiej, aby wziąć udział w Turnieju Rycerskim. Organizatorem tej imprezy jest Parafia Rzymsko – Katolicka w Sarbinowie. W gminie Nowogródek Pomorski działa Wiejski Ośrodek Kultury i Biblioteka w Karsku.

Tabela Nr 19. Czytelnicтво w powiecie i w gminach (2002 r.)

Wskaźnik	Powiat	Barlinek	Boleszkowice	Dębno	Myślów	Nowogródek
Liczba ludności/1 placówkę biblioteczną	2195,4	4916,0	1588,0	1486,4	2348,2	1636,0
Wypożyczenia książek w tys. woluminów	289,6	52,9	16,3	105,5	83,7	31,2
wypożyczenia książek/1 mieszkańca	4,25	2,69	5,13	5,07	3,96	9,5
Księgozbiór w woluminach/1000 mieszkańców	3917,9	2623,5	11714,4	4286,8	2865,9	8577,3

Na możliwości rozwoju w tej dziedzinie oddziałują m.in. takie czynniki jak odległość od dużych centrów życia kulturalnego i skomunikowanie z nimi siecią drogową i kolejową. Mieszkańcy powiatu mogą korzystać z oferty kulturalnej Szczecina, Gorzowa, Poznania i Berlina. Ośrodki te będą w coraz większym stopniu oddziaływały na życie kulturalne regionu. Związane jest to z rosnącą motoryzacją i zwiększaniem się mobilności społecznej. Zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych w centrach handlowo-usługowych dużych miast będzie łączone z zaspokajaniem potrzeb kulturalnych – multikina, teatry, koncerty, imprezy kulturalne itp. Jest to także czynnik stanowiący zagrożenie dla lokalnych ośrodków kulturalnych. Ogromne znaczenie dla życia kulturalnego ma edukacja artystyczna dzieci i młodzieży, zwłaszcza prowadzona w systemie szkół artystycznych. Zwiększenie możliwości w tym zakresie wydaje się warun-

kiem przyspieszenia rozwoju. Czynnikiem zdecydowanie dynamizującym rozwój kulturalny jest wymiana z ośrodkami zagranicznymi, np. realizowana w ramach projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

4.5. Rekreacja i sport

Powiat jest organem prowadzącym dla dwóch ośrodków sportowych przeznaczonych głównie dla dzieci i młodzieży szkolnej: Międzyszkolnego Ośrodka Sportu „Szkuner” w Myśliborzu i Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego w Dębnie. MOS Szkuner jest ważnym ośrodkiem sportów wodnych w Myśliborzu. Poza szkoleniem żeglarskim dzieci i młodzieży organizuje regaty, obozy żeglarskie, rejsy turystyczne, służy również dorosłym mieszkańcom i licznym turystom.

Większość bazy sportowej i rekreacyjnej znajduje się w gestii władz gminnych. Są to najczęściej obiekty szkolne lub należące do gminnych ośrodków sportu i rekreacji.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Myśliborzu dysponuje pływalnią krytą, stadionem (w okresie zimowym – lodowisko), kortami tenisowymi, plażą i kąpieliskiem z przystanią wodną i wypożyczalnią sprzętu pływającego. W mieście działa klub piłki nożnej MKS „Osadnik”, żeglarski MKS „Szkuner” oraz Atletyczny Klub Sportowy. Kluby piłkarskie funkcjonują także w Sulimierzu „Gryf”, Golenicach „Agrogol”, Nawrocku „Pionier”, Rowie „Orkan”.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dębnie posiada stadion, boisko, plażę miejską, kort tenisowy, odtwarzane jest pole namiotowe. Jest organizatorem największej imprezy sportowej w Dębnie; Międzynarodowego Biegu Maratońskiego o także zawodów triathlonowych, zawodów jeździeckich, olimpiad specjalnych. Od 2002 r. rozpoczęły działalność sekcje sportowe: koszykówki, siatkówki, aerobiku, tańca sportowego, break dance. Prowadzone są zajęcia gimnastyki dla seniorów. Sekcje trenują najczęściej w sali Liceum Stowarzyszenia Oświatowego. Ośrodek współpracuje z wiejskimi klubami i stowarzyszeniami sportowymi m.in. poprzez dofinansowywanie ich działalności: LZS „Santos” Sarbinowo, LZS „Sokół” Różańsko, UKS „Pomorzanin” Cychry i KS „Myśla” Dargomyśl. W lutym 2002 roku oddano do użytku pełnowymiarową halę sportową przy Gimnazjum Publicznym im. Arkadego Fiedlera w Dębnie. W hali rozgrywane są zawody sportowe piłki siatkowej, koszykówki, halowej piłki nożnej. Na osiedlu Waryńskiego wybudowano kompleks nowoczesnych boisk sportowych do koszykówki, piłki nożnej i tenisa ziemnego, z nawierzchnią z trawy syntetycznej.

Barlinecki Ośrodek Sportu, Kultury i Rekreacji w swoim kompleksie sportowo – rekreacyjnym posiada stadion piłkarski, boisko do siatkówki plażowej, kąpielisko miejskie, pensjonat, domki kempingowe i pole namiotowe. W ośrodku działa Punkt Informacji Turystycznej. Barlinku organizowane są liczne zawody i imprezy żeglarskie, których głównym organizatorem jest Klub Żeglarski TKKF „Sztorm”. Klub dysponuje 16 jachtami żaglowymi, łodziami wiosłowymi, deskami z żaglem i kajakami turystycznymi. W 2003 r. Klub był organizatorem dwóch imprez żeglarskich o zasięgu ogólnopolskim; Otwartych Mistrzostw Polski Północnej w klasie „Omega” – eliminacji Pucharu Polski i w tej samej klasie, Ogólnopolskich Otwartych Regat Żeglarskich o „Puchar Czterech Wysp”. W mieście działa także klub piłkarski Pogoń Barlinek, który ze względu na brak środków finansowych przeżywa obecnie poważny kryzys.

W Boleszkowicach działa klub sportowy LZS „Chrobry” dysponujący trzema drużynami piłki nożnej: seniorów, juniorów oraz trampkarzy. Klub blisko współpracuje z MKS „Dąb” Dębno.

4.6. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego, ochrona ludzi i mienia, to zadania wykonywane przez Komendę Powiatową w Myśliborzu. W jej strukturze znajdują się dwie jednostki terenowe: Komisariat Policji w Barlinku i Komisariat Policji w Dębnie, którym podlegają Zespoły Dzielnicowych. Policjanci Komendy Powiatowej wykonują swe obowiązki w ramach służb specjalistycznych: kryminalnej, prewencyjnej i logistycznej. Zagrożenie bezpieczeństwa mierzone liczbą przestępstw na 10 tysięcy mieszkańców jest nieco niższe niż w województwie. Według danych Komendy Powiatowej Policji w myśliborskim w 2002 roku popełniono 353,5 przestępstw na 10 tysięcy mieszkańców podczas gdy w województwie ten sam wskaźnik wyniósł 418,6. Wyższy niż w województwie jest wskaźnik wykrywalności przestępstw co świadczy o dobrej pracy policjantów. Dobrze zorganizowana została praca prewencyjna. Zapobieganie wzrostowi przestępczości obejmuje min. współpracę ze szkołami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, ośrodkami pomocy społecznej, komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, pracę z rodzinami zagrożonymi patologią, stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”.

Zadania z zakresu ratownictwa i gaszenia pożarów realizuje Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Myśliborzu. Komenda zatrudnia 74 funkcjonariuszy. W skład Komendy wchodzi sekcje: operacyjno – szkoleniowa, kontrolno – rozpoznawcza, kwatermistrzowska, finansowa i dwie jednostki ratowniczo – gaśnicze, w Myśliborzu i Dębnie. Na terenie powiatu funkcjonuje 30 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym 5 w systemie krajowym: OSP Barlinek, OSP Boleszkowice, OSP Nowogródek, OSP Cychry, OSP Ławy.

Policja oraz Państwowa Straż Pożarna funkcjonują w strukturach zewnętrznych wobec władz samorządowych, które mają faktycznie niewielki wpływ na ich działalność.

4.7. Aktywność obywatelska

W powiecie zarejestrowanych jest 16 stowarzyszeń zwykłych i 102 stowarzyszenia rejestrowane. Ponadto mieszkańcy zrzeszają się w organizacjach, stowarzyszeniach związkach zawodowych i partiach politycznych o zasięgu ogólnopolskim lub regionalnym. Do szczególnie aktywnych zaliczyć należy niektóre stowarzyszenia kultury fizycznej, stowarzyszenia kobiece i kulturalne. Brak jest systemowych rozwiązań w zakresie realizacji przez stowarzyszenia zadań jednostek samorządu terytorialnego. Na terenie powiatu funkcjonują jednostki 82 pomocnicze gmin – sołectwa, o zróżnicowanym poziomie aktywności.

Jednym z najważniejszych wskaźników dotyczących aktywności obywatelskiej jest frekwencja w wyborach do samorządu lokalnego. W ostatnich wyborach w 2002 roku frekwencja wyborcza do rad gminnych i rady powiatu była wyższa niż średnio w całym województwie zachodniopomorskim. W powiecie myśliborskim do wyborów poszło wówczas 52,68% uprawnionych do głosowania a średnia województwa wyniosła – do rad gminnych 43,61% i 48,69% do rad powiatów.

5. Uwarunkowania finansowe

Sytuacja finansowa powiatu myśliborskiego jest determinowana przede wszystkim wielkością zasobów finansowych, które mogą być przeznaczane na realizację zadań publicznych. Jako najistotniejsze elementy określające możliwości i wielkość zasobów finansowych gmin i powiatu przyjęto: wielkość dochodów ogółem, wielkość wydatków ogółem, wskaźnik zadłużenia ogółem (liczony jako dług danej jednostki samorządu terytorialnego do kwoty dochodów ogółem), wynik budżetu, wydatki majątkowe. Wielkość zasobów finansowych określono w oparciu o wysokość dochodów gromadzonych przez jednostki samorządu (poszczególne gminy, gminy łącznie, powiat jako JST, gminy i powiat łącznie) oraz poprzez ich zdolność do zaciągania długu.

W zakresie wielkości dochodów (tab. Nr 20) gminy Dębno, Myślibórz i Barlinek mają większe możliwości realizacji zadań zarówno bieżących jak prorozwojowych. Pozostałe dwie gminy tzn. Boleszkowice oraz Nowogródek Pomorski wykazują słabsze możliwości finansowe liczone jako wielkości gromadzonych dochodów w budżecie i tym samym mniejsze możliwości w zakresie realizowania przedsięwzięć prorozwojowych, które mogą być finansowe z budżetu. Powiat myśliborski jako jednostka samorządu terytorialnego ma porównywalne wielkości gromadzonych dochodów w budżecie z gminą Dębno, ale biorąc pod uwagę specyfikę zasad finansowania działalności powiatów rzeczywiste możliwości realizacji zadań innych niż bieżące są stosunkowo mocno ograniczone.

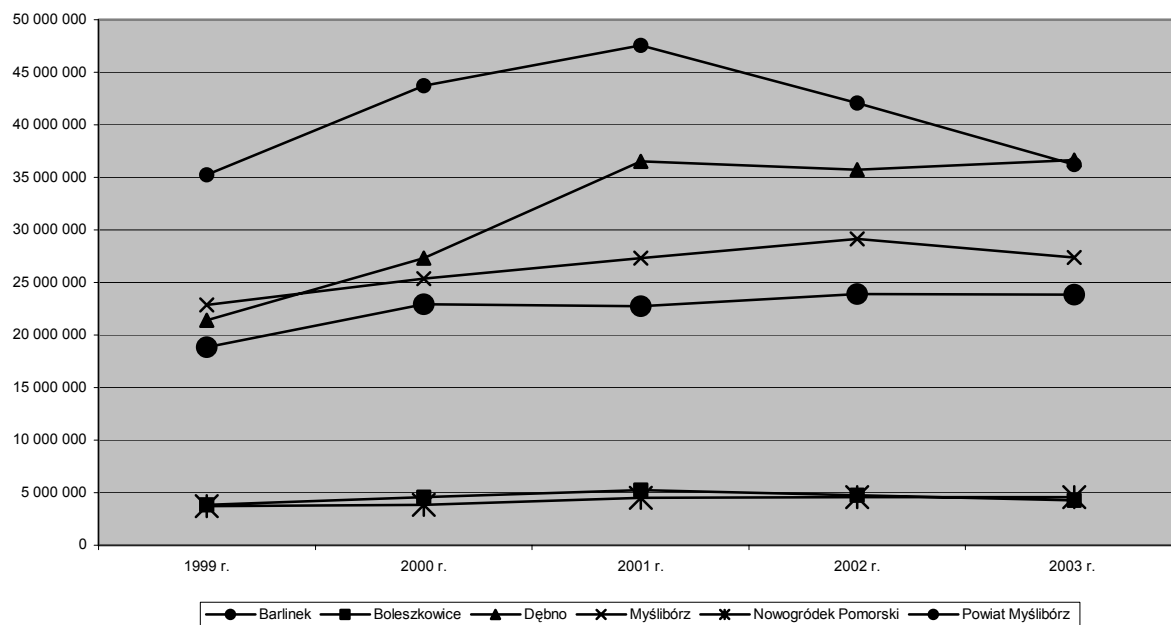
W zakresie dochodów gromadzonych w budżetach poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego po wyraźnym i zauważalnym wzroście w latach 1999 – 2000 widoczna jest stabilizacja w tym zakresie. Jedynie w gminie Myślibórz widoczny był zauważalny spadek dochodów w roku 2003 (wykres Nr 4). Największa ujemna dynamika zmian wystąpiła w powiecie myśliborskim, co należy tłumaczyć zmianą struktury zadań (min. wycofanie finansowania policji poprzez powiaty jako jednostki samorządu terytorialnego oraz powiatowe inspekcje sanitarne). Możliwości generowania dochodów w budżecie i ich wielkość determinowała także wielkość wydatków ogółem oraz wydatków majątkowych zrealizowanych w okresie ostatnich pięciu lat (wykres Nr 5 i Nr 6). Wiodące miejsce w tym zakresie zajmuje gmina Dębno mając największą wielkość zrealizowanych inwestycji w ujęciu wartościowych. Widoczny jest także spadek wielkości wydatków majątkowych w roku 2003 we wszystkich JST co związane jest z większym zakresem zadań bieżących, w tym szczególnie w zakresie opieki społecznej, malejącymi możliwościami generowania dochodów, zwłaszcza ze sprzedaży majątku oraz niżem demograficznym w zadaniach oświatowych. Wraz ze wzrostem wydatków majątkowych wyraźny też był wzrost zadłużenia poszczególnych JST w powiecie. Bliskim granicy 60% jest gmina Barlinek, w pozostałych jest ono relatywnie mniejsze, ale wyraźnie o tendencji rosnącej. W ujęciu bezwzględny największe zadłużenie występuje w gminach Barlinek i Myślibórz. Jednocześnie od roku 2000 zauważalny był stopniowy spadek wydatków ogółem w jednostkach samorządu powiatu myśliborskiego, co determinowane było także wyraźnym spadkiem dochodów.

Tabela Nr 20. Syntetyczny obraz sytuacji finansowej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego powiatu myśliborskiego

		1999 r.	2000 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.
Barlinek	Dochody	18 824 000	22 921 000	22 748 000	23 922 612	23 850 316
	Wydatki	19 785 000	25 978 000	26 350 000	29 049 988	25 167 231
	Wsk. Długu %	61,1%	21,0%	37,3%	54,6%	58,5%
	Kwota długu	1 150 000	4 823 000	8 486 745	13 068 923	13 941 816
	Wydatki majątkowe	2 249 000	4 718 000	2 707 000	4 770 320	882 006
	Wynik budżetu	-961 000	-3 057 000	-3 602 000	-5 127 376	-1 316 915
Boleszkowice	Dochody	3 821 000	4 558 000	5 231 000	4 749 722	4 273 004
	Wydatki	4 192 000	4 484 000	5 774 000	4 925 106	4 622 154
	Wsk. Długu %	11,2%	7,5%	14,6%	17,3%	26,9%
	Kwota długu	426 500	340 000	764 000	823 734	1 151 550
	Wydatki majątkowe	810 000	680 000	1 583 000	989 561	223 000
	Wynik budżetu	-371 000	74 000	-543 000	-175 384	-349 150
Dębno	Dochody	21 426 000	27 328 000	36 521 000	35 728 163	36 652 618
	Wydatki	22 096 000	26 197 000	33 316 000	38 092 688	37 112 472
	Wsk. Długu %	35,6%	23,9%	11,5%	13,5%	17,0%
	Kwota długu	7 623 233	6 538 850	4 195 854	4 831 226	6 236 725
	Wydatki majątkowe	3 841 000	4 115 000	7 521 000	9 888 903	7 442 870
	Wynik budżetu	-671 000	1 131 000	3 204 000	-2 364 525	-459 854
Myślibórz	Dochody	22 889 000	25 370 000	27 309 000	29 131 000	27 370 126
	Wydatki	26 248 000	27 291 000	27 650 000	31 309 000	28 245 493
	Wsk. Długu %	29,6%	33,9%	32,4%	39,6%	40,7%
	Kwota długu	6 779 590	8 589 280	8 834 240	10 990 921	11 142 000
	Wydatki majątkowe	4 057 000	3 623 000	2 558 000	5 167 000	2 462 904
	Wynik budżetu	-3 359 000	-1 921 000	-341 000	-2 178 000	-875 367
Nowogródek Pomorski	Dochody	3 748 000	3 853 000	4 506 000	4 601 000	4 575 000
	Wydatki	3 750 000	4 293 000	5 069 000	5 172 000	4 188 000
	Wsk. Długu %	0,0%	23,2%	31,9%	46,9%	36,9%
	Kwota długu	0	893 937	1 437 688	2 157 769	1 690 000
	Wydatki majątkowe	134 000	310 000	542 000	126 000	46 000
	Wynik budżetu	-2 000	-440 000	-563 000	-571 000	387 000
Powiat myśliborski	Dochody	35 263 000	43 735 000	47 533 000	42 091 224	36 241 084
	Wydatki	35 008 000	43 623 000	47 631 000	41 638 765	37 739 787
	Wsk. Długu %	0,0%	1,2%	0,1%	0,0%	3,3%
	Kwota długu	5 007	527 009	37 211	0	1 200 000
	Wydatki majątkowe	134 000	310 000	831 000	1 070 376	1 152 259
	Wynik budżetu	854 000	711 000	-98 000	452 459	-1 498 703

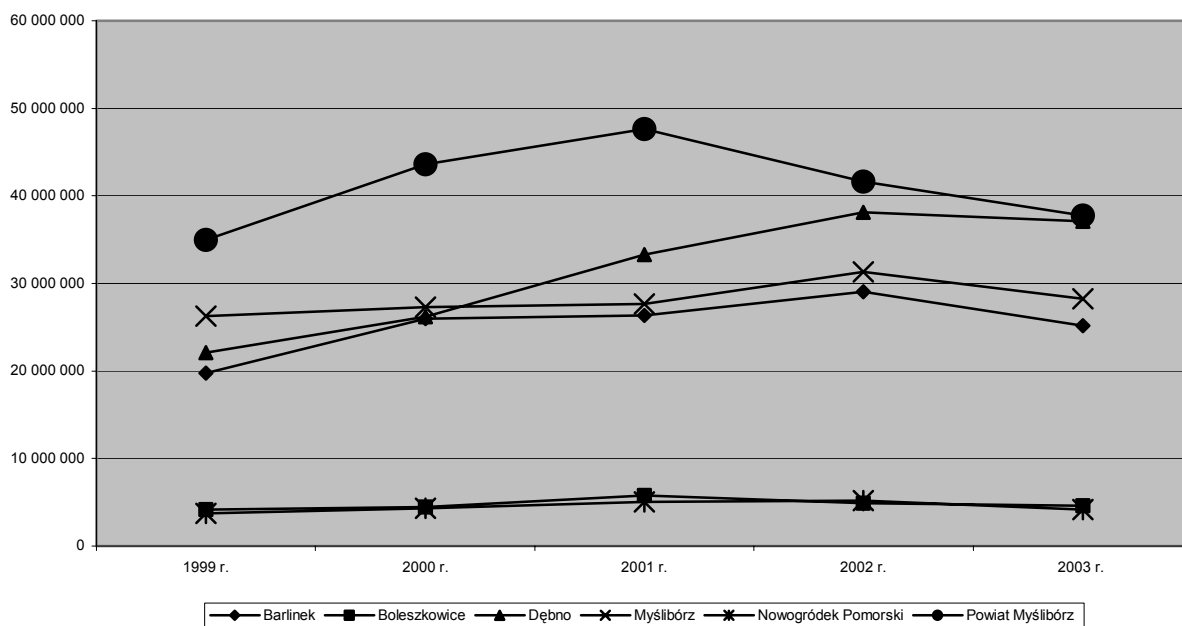
Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres Nr 4 Dynamika dochodów w jednostkach samorządu terytorialnego powiatu myśliborskiego



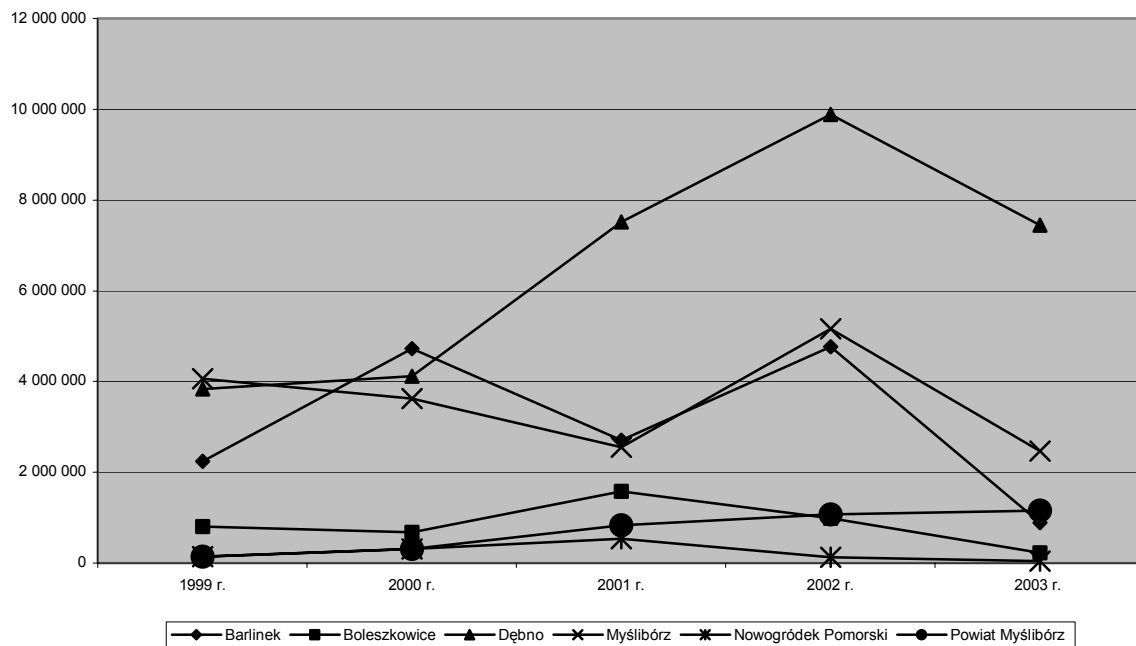
Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres Nr 5. Wydatki w jednostkach samorządu terytorialnego powiatu myśliborskiego



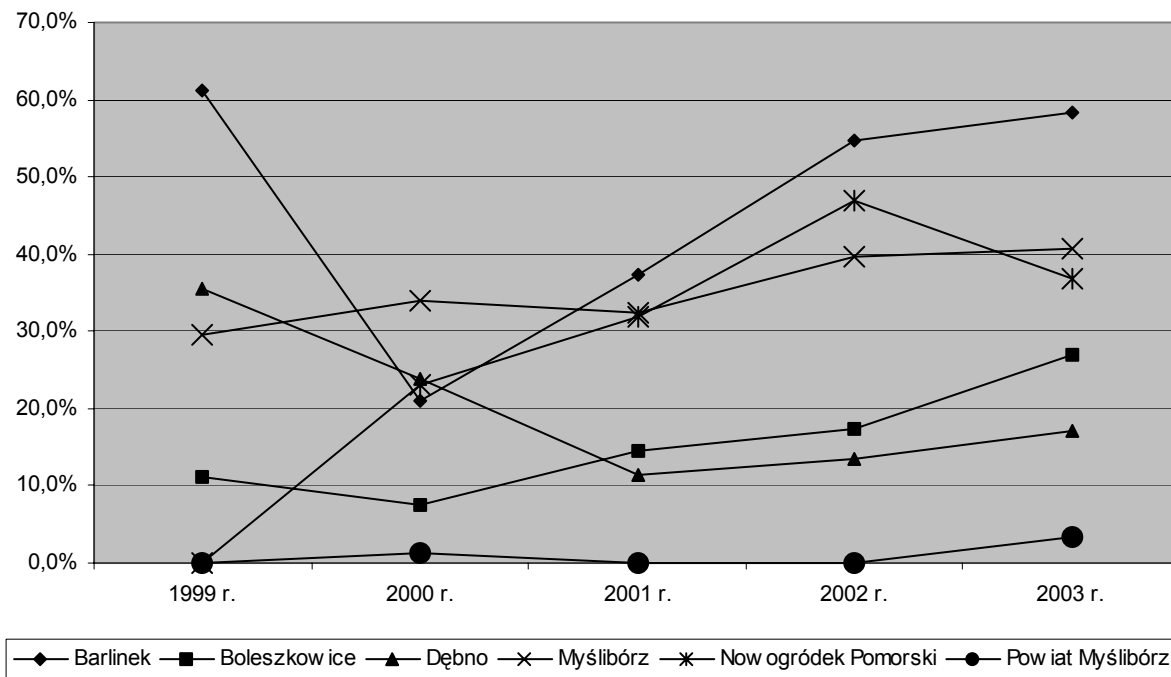
Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres Nr 6. Wydatki majątkowe w jednostkach samorządu terytorialnego powiatu myśliborskiego



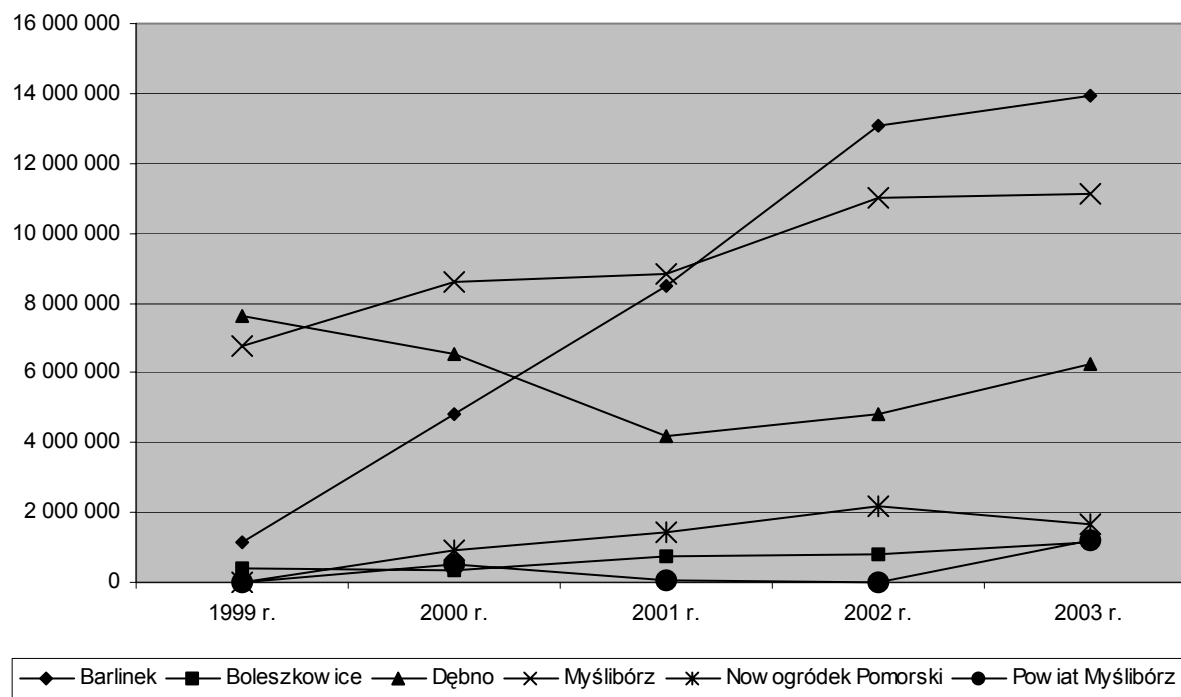
Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres Nr 7. Dług w ujęciu relatywnym (wskaźnik długu) w JST powiatu myśliborskiego



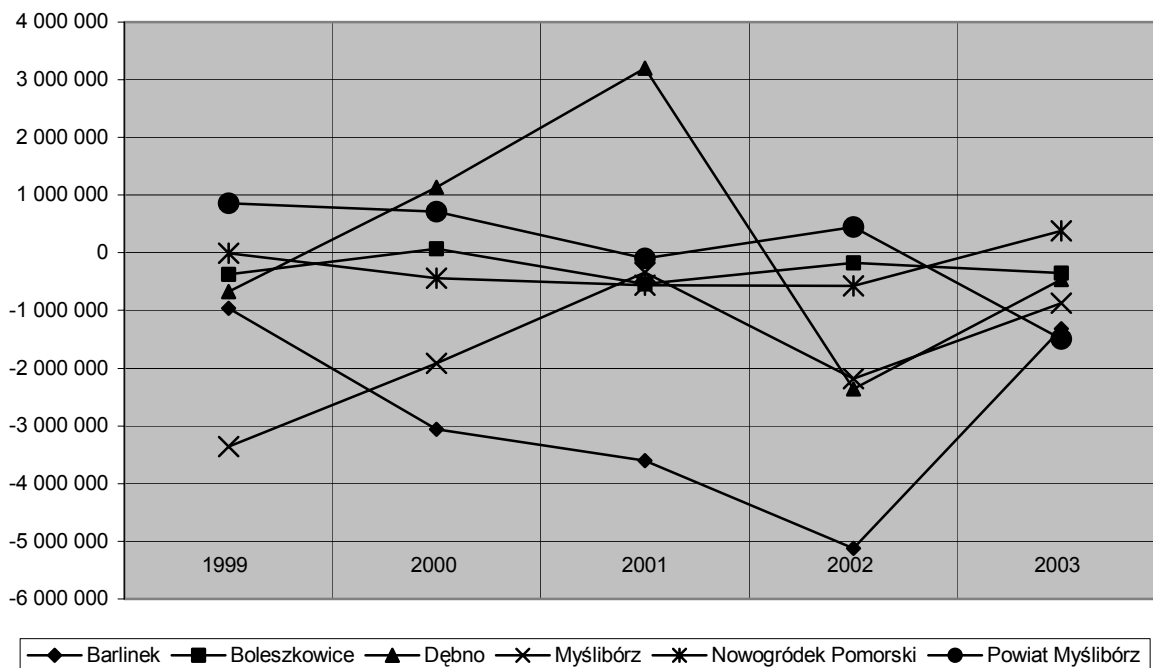
Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres Nr 8. Dług w wielkościach bezwzględnych w JST powiatu myśliborskiego



Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres 9. Wyniki budżetów JST jako mierniki równowagi budżetowej w powiecie myśliborskim



Źródło: Biuletyny Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacje finansowe poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Stan równowagi budżetów w odniesieniu do wydatków majątkowych obrazuje skalę niedoborów środków niezbędnych do realizacji zadań w poszczególnych JST (wykres Nr 7, Nr 8 i Nr 9). Teoretycznie każda z jednostek samorządu może stopniowo gromadzić zasoby finansowe i dopiero po ich zgromadzeniu realizować wszystkie te zadania, na które brak było pełnego pokrycia w zrealizowanych dochodach w poszczególnych latach.

Możliwość realizacji wydatków wyższych niż gromadzone dochody pozwala przyspieszać realizację wielu zadań w tym w szczególności majątkowych (infrastrukturalnych). W okresie ostatnich pięciu lat przeważała raczej tendencja do realizacji wydatków nie znajdujących pokrycia w dochodach budżetowych danego roku. Kwotowo największą nierównowagę budżetową realizowano w gminie Barlinek. Duże wahania wyniku budżetu występują również w gminie Dębno. Jako całość powiat myśliborski wykazywał względną stabilność, w ostatnim roku notowany jest ujemny wynik finansowy.

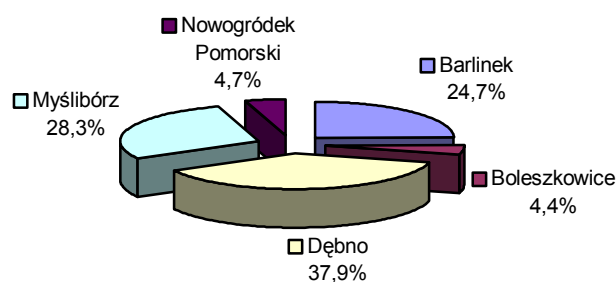
Zasoby finansowe powiatu myśliborskiego wraz z wartościowym ujęciem długu (saldo na koniec danego roku budżetowego) i możliwością maksymalnego zadłużania się poszczególnych JST prezentuje tabela Nr21. Biorąc pod uwagę same gminy to udział Dębna w dochodach łącznych wszystkich gmin jest największy i znaczący (wykres Nr10). Sytuacja finansowa gminy Dębno pozytywnie wyróżnia tą gminę na tle innych zarówno pod kątem wielkości generowanych dochodów, jak i realizowanych wydatków majątkowych, przy stabilnym poziomie zadłużenia.

Tabela Nr 21. Syntetyczny obraz sytuacji finansowej poszczególnych JST powiatu myśliborskiego

<i>Gminy łącznie</i>	1999 r.	2000 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.
Dochody ogółem	70 708 000	84 030 000	96 315 000	98 132 497	96 721 064
Wydatki ogółem	76 071 000	88 243 000	98 159 000	108 548 782	99 335 350
Wydatki majątkowe	11 091 000	13 446 000	14 911 000	20 941 784	11 056 780
Dług ogółem	15 979 323	21 185 067	23 718 527	31 872 573	34 162 091
Maksymalne możliwości zadłużenia	42 424 800	50 418 000	57 789 000	58 879 498	58 032 638
<i>Gminy i powiat łącznie</i>	1999 r.	2000 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.
Dochody ogółem	105 971 000	127 765 000	143 848 000	140 223 721	132 962 148
Wydatki ogółem	111 079 000	131 866 000	145 790 000	150 187 547	137 075 137
Wydatki majątkowe	11 225 000	13 756 000	15 742 000	22 012 160	12 209 039
Dług ogółem	15 984 330	21 712 076	23 755 738	31 872 573	35 362 091
Maksymalne możliwości zadłużenia	63 582 600	76 659 000	86 308 800	84 134 233	79 777 289

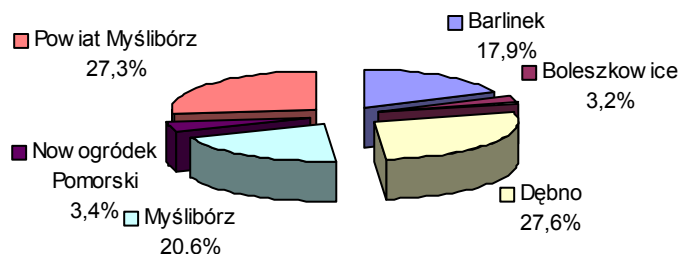
Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Wykres 10. Udział procentowy w dochodach ogółem poszczególnych gmin w powiecie myśliborskim (2003)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

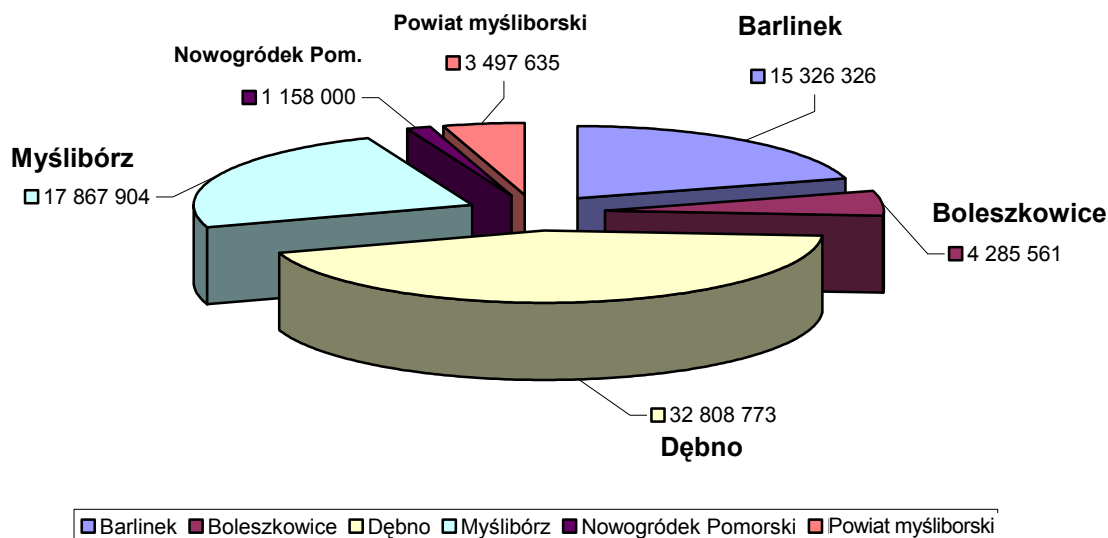
Wykres Nr 11. Udział procentowy w dochodach ogółem poszczególnych JST w powiecie myśliborskim w roku 2003 (łącznie z powiatem myśliborskim jako JST)



Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Na przestrzeni lat 1999 – 2003 suma wydatków majątkowych osiągnęła łączną kwotę 74 944 199 zł. Blisko połowa zrealizowanych zadań inwestycyjnych przypada na gminę Dębno (wykres Nr 12).

Wykres 12. Wydatki majątkowe zrealizowane w powiecie myśliborskim w latach 1999-2003



Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

6. Analiza porównawcza

Sytuację powiatu w porównaniu do najbliższego otoczenia (5 sąsiedzkich powiatów) oraz na tle województwa zachodniopomorskiego i kraju charakteryzują wybrane wskaźniki.

Tabela Nr 22. Wybrane wskaźniki (2002 r.)

Lp	Wskaźnik	Powiat myśliborski	Powiat gryfiński	Powiat pyrzycki	Powiat choszczeński	Powiat strzelecko-drezdenecki	Powiat gorzowski	Woj. Zachodniopomorskie	Miejsce powiatu myśliborskiego w województwie	Kraj
1	Liczba mieszkańców na kilometr kwadratowy powierzchni	57,3	44,5	55,4	38,0	40,5	52,2	74,1	8	122
2	Wskaźnik urbanizacji (% ludności miejskiej/wiejskiej)	59,6	45,9	42,4	47,7	47,6	38,1	69,4	7	61,8
3	Przyrost naturalny/1000 mieszkańców	0,0	2,3	1,2	0,9	1,0	2,4	0,5	18	-0,1
4	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (%)	65,9	59,6	71,0	61,1	51,4	42,0	57,8	12	57,0
5	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w zł/1 mieszkańca	116,4	178,7	127,2	157,0	205,0	193,3	105,5	14	98,2
6	Wydatki inwestycyjne na ochronę środowiska w zł/1 mieszkańca	30,9	1427,9	129,2	79,3	116,8	63,6	165,8	17	130,8
7	Liczba łóżek szpitalnych na 1000 mieszkańców	3,9	1,9	4,5	5,4	2,7	3,3	4,9	13	4,9
8	Księgozbiór w placówkach bibliotecznych w woluminach/1 mieszkańca	3,9	5,1	6,4	5,4	3,4	2,9	4,2	15	3,48
9	Ludność w wieku ponad 13 lat z wykształceniem wyższym (% ogółu ludności)	5,98	6,01	5,44	5,90	5,23	5,80	9,99	15	9,88

10	Nakłady finansowe na jednego ucznia w szkole prowadzonej przez powiatowi w zł	3038	2096	2989	2958	3158	4037	2914*	6*	-
11	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego - cz. humanistyczna (l. pkt./max 50p.)	27,7	28,7	27,5	28,1	28,2	29,2	29,6	14	29,6**
12	Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego - cz. matematyczno-przyrodnicza (l.pkt./max 50 p.)	25,0	23,6	24,1	24,6	24,2	24,4	26,0	10	26,2**
13	Stopa bezrobocia w %	28,0	28,0	33,2	36,6	31,1	25,7	26,0	13	18,1
14	Bezrobocie wśród kobiet w %	51,0	52,4	49,9	48,9	52,3	49,7	51,9	17	51,1
15	Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON/1000 mieszkańców	82	90	73	68	67	80	117	17	91,5
16	Liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego/1000 mieszkańców	78,9	88,2	71,6	62,9	65,7	77,7	113,5	14	90,1
17	Spółki z udziałem kapitału zagranicznego/1000 mieszkańców	1,81	2,34	1,67	0,99	1,17	2,7	1,95	7	1,25
18	Dochody budżetów JST w zł/1 mieszkańca***	2060	2019	1921	1965	1812	1779	2157	-	2072
19	Inwestycje JST w zł/1 mieszkańca***	323	282	294	315	148	293	303	-	343
20	Dług JST w zł/1 mieszkańca***	468	370	512	512	300	504	224	-	398

* bez miast na prawach powiatu

** dane dla okręgu obejmującego woj. lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie

*** gminy i powiat łącznie

Źródła: WUS, GUS, BIP, RIO, Program ochrony środowiska powiatu myśliborskiego, obliczenia własne

Gęstość zaludnienia w powiecie myśliborskim, podobnie zresztą jak w sąsiednich powiatach, nie odbiega od dość niskiej, jak na polskie warunki gęstości zaludnienia w województwie zachodniopomorskim. W województwie powiat zajmuje pod tym względem 8 miejsce. Jest także najbardziej zurbanizowanym w porównaniu z powiatami ościennymi, chociaż w skali województwa zachodniopomorskiego poniżej jego średniej. Niepokojący jest zerowy przyrost naturalny, który choć bardzo zbliżony do krajowego, jest najniższy wśród sąsiednich powiatów i jednym z najniższych w zachodniopomorskim (18 miejsce). Tylko duże miasta zachodniopomorskie wykazują niższy wskaźnik przyrostu naturalnego.

Wydatki na gospodarkę komunalną wraz z ochroną środowiska w przeliczeniu na jednego mieszkańca są wyższe niż w kraju i województwie jednak nadal najniższe wśród wszystkich sąsiednich powiatów. Zwraca uwagę zdecydowanie najniższy wśród porównywanych jednostek poziom nakładów w roku 2002 na inwestycje w ochronie środowiska zwłaszcza przy wysokim ogólnym poziomie wydatków inwestycyjnych w powiecie. Działania na rzecz poprawy gospodarki ściekowej plasują powiat pod względem procentu ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyraźnie powyżej średniej w kraju, ale w skali województwa ciągle na pozycji średniej (12 miejsce). Wydaje się więc, iż w sferze gospodarki komunalnej niezbędny jest dalszy wysiłek w pokonywaniu wieloletnich zapóźnień rozwojowych.

Wybrane wskaźniki charakteryzujące sferę społeczną wskazują, iż powiat myśliborski osiąga tu wartości zbliżone do średnich dla województwa zachodniopomorskiego. Pod względem na przykład liczby łóżek szpitalnych przypadających na tysiąc mieszkańców powiat zajmuje 13 miejsce, pod względem liczby książek w bibliotekach publicznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca 15 miejsce.

Powiat przoduje wśród powiatów ościennych w wysokości odsetka osób w wieku 13 lat i więcej posiadających wyższe wykształcenie – jedynie powiat gryfiński jest pod tym względem odrobinę lepszy. Wskaźnik ten jest jednak wyraźnie niższy od wojewódzkiego i to nawet wówczas, gdy do obliczeń nie włączy się miast na prawach powiatu (odsetek ten bez dużych miast posiadających wyższe uczelnie wynosi w województwie 6,82%). Pod względem wysokości nakładów na oświatę (wydatki z działu 801, klasyfikacji budżetowej, z pominięciem działu 854 dla szkół specjalnych, ponadpodstawowych i ponadgminajalnych oraz policealnych) powiat zajmuje dobre szóste miejsce w województwie zachodniopomorskim, znacząco odbiega jednak od wyraźnie wyższych wskaźników w sąsiadujących z nim powiatach województwa lubuskiego (dane z RIO w Szczecinie i Zielonej Górze). Wprowadzany od 2005 roku zewnętrzny egzamin maturalny pozwoli obiektywnie ocenić efektywność tych nakładów w jakości nauczania. Jakość nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (absolwenci tych szkół zasilają szkoły podległe powiatowi) oceniana w oparciu o prowadzony od kilku lat zewnętrzny sprawdzian (szkoły podstawowe) i zewnętrzny egzamin (gimnazja) lokuje powiat niekorzystnie. W obu częściach egzaminu (humanistycznej oraz matematyczno-przyrodniczej) gimnazjalnego średnia liczba punktów uzyskanych przez uczniów powiatu myśliborskiego jest niższa od bardzo nisko ocenianej średniej wojewódzkiej. W 2002 roku powiat zajął 14 (cz. humanistyczna) i 10 (cz. matematyczno-przyrodnicza) miejsce, jednak w roku 2003 w obu częściach egzaminu znalazł się na przedostatnim miejscu w województwie.

Wśród wszystkich powiatów województwa powiat myśliborski znajduje się na 17 miejscu pod względem ilości zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w systemie REGON. Pod względem liczby prywatnych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców sytuacja jest nieco lepsza (14 miejsce w województwie), chociaż gorsza niż w kraju. Jedynie pod względem liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego sytuacja jest znacznie lepsza (7 miejsce w województwie i powyżej średniej krajowej). Świadczy to o atrakcyjności regionu dla inwestorów zagranicznych. Bardzo wysoka stopa bezrobocia jest trochę wyższa niż średnio w województwie (13 miejsce), za to niższa niż w powiatach ościennych.

Pod względem wielkości dochodów JST na jednego mieszkańca (suma dochodów budżetów gmin i powiatu łącznie do liczby mieszkańców) powiat myśliborski przewyższa powiaty ościenne, jednak plasuje się nieco poniżej średniej krajowej, również poniżej średniej dla województwa. Należy przy tym pamiętać, że w średniej wojewódzkiej uwzględniane są także miasta na prawach powiatu, gdzie następuje koncentracja wielkości dochodów i mieszkańców. Pod względem wydatków inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca (suma wydatków majątkowych gmin i powiatu do liczby mieszkańców) powiat inwestuje nie tylko więcej niż powiaty przyjęte do porównania, ale także więcej niż średnio inwestuje się w województwie, a tylko nieco poniżej średniej krajowej. Znajduje to odbicie w zadłużeniu. Na tle województwa wskaźnik wielkości długu na jednego mieszkańca (suma zobowiązań gmin i powiatu do liczby mieszkańców) w kwocie 468 zł jest ponad dwukrotnie wyższy. Także wyższy jest od średniej dla całego kraju. Pomimo znacznego zadłużenia powiat jako zbiór jednostek samorządu terytorialnego jest w zdecydowanie lepszej sytuacji finansowej w porównaniu z pozostałymi ościnnymi powiatami. Także na tle kraju powiat mieści się w średnich wielkościach osiąganych w jednostkach samorządu terytorialnego. Wysoki wskaźnik długu na jednego mieszkańca można tłumaczyć wysokim zaangażowaniem inwestycyjnym powiatu, na co wskazuje wielkość wydatków majątkowych na jednego mieszkańca.

Rozdział II. DIAGNOZA STANU POWIATU

1. Diagnoza uwarunkowań rozwoju

1.1. Diagnoza uwarunkowań ekologiczno-przestrzennych

Struktura terytorialno-administracyjna powiatu jest niejednorodna co do charakteru i zróżnicowana pod względem rozwoju; składają się na niego trzy duże i relatywnie rozwojowe gminy miejsko-wiejskich oraz dwie niewielkie i stosunkowo stagnujące gminy wiejskie. Na terenie powiatu nie osiągnięto równowagi pomiędzy rozwojem a gospodarowaniem środowiskiem. Dobre warunki środowiska przyrodniczego nie przekładają się na dobre warunki życia i dynamiczny rozwój gospodarczo-społeczny.

Liczne bogactwa naturalne, a zwłaszcza największe złoża ropy i gazu w Europie Środkowej, piękne i bogate w runo leśne i zwierzyńce lasy, duże zasoby wód podziemnych, jeziora, rzeki o walorach hydroenergetycznych, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe i lasy ochronne obejmujące łącznie ponad jedną czwartą powierzchni powiatu są atutem i mogą stanowić dobrą bazę środowiskową dla przyszłego rozwoju. Z uwagi na aktualny stan prac nad programem *Natura 2000* obecnie nie jest jeszcze możliwa ocena ewentualnych konsekwencji objęcia niektórych terenów znajdujących się w powiecie międzynarodową siecią obszarów chronionych. Gospodarowanie środowiskiem przyrodniczym wymaga jednak znaczącej poprawy. Dla utrzymania właściwej jakości wód powierzchniowych trzeba wprowadzić system stałej jej kontroli.

O ile dość dobrze rozwinięty na terenie powiatu system dostawy wody do gospodarstw domowych nie wymaga poważnych interwencji, z wyjątkiem sukcesywnej modernizacji sieci oraz poprawy jakości wody pitnej, to jako priorytet rysuje się potrzeba poważnego rozwoju systemu gospodarki ściekowej, przede wszystkim w zakresie podłączenia gospodarstw do sieci kanalizacji oraz poprawy gospodarki osadami pościekowymi. Powiat posiada dobre warunki wyjściowe do rozwoju jakościowego systemu gospodarki odpadami, na które składa się zorganizowana zbiórka odpadów obejmująca praktycznie wszystkich mieszkańców powiatu oraz rozwinięta podstawowa sieć instalacji unieszkodliwiania i utylizacji odpadów, jak również wypracowany *Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami*. Rozwój jakościowy powinien koncentrować się tu przede wszystkim na zmniejszeniu oddziaływania na środowisko poprzez istotne zwiększenie skali selektywnej zbiórki i recyklingu odpadów, oraz ograniczanie ilości miejsc – jak również ogólnego wolumenu - składowanych odpadów.

Potrzebne jest wyeliminowanie znacznej ilości rozproszonych źródeł niskiej emisji, co wiąże się przede wszystkim ze zmianą sposobu ogrzewania gospodarstw domowych na wsi i w miastach. Realistyczne okresy przejściowe ustalone dla Polski na osiągnięcie konkretnych standardów środowiskowych pozwalają oprzeć się o zewnętrzne środki finansowe, a zwłaszcza unijne fundusze strukturalne, dla zapewnienia rozwoju w dziedzinie poprawy korzystania ze środowiska naturalnego.

Przyjęcie wprost znaczącej części nowych postulatów ochrony dziedzictwa kulturowego zawartych w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego bez zapewnienia środków z budżetów służb ochrony dziedzictwa kulturowego skutkowałoby nałożeniem na właścicieli gruntów i nieruchomości dodatkowych obowiązków i obciążeń. Wynika z tego potrzeba wypracowania w powiecie własnej strategii ochrony środowiska kulturowego, opartej o dostępne środki własne, jak również o podejmowanie działań w zakresie mobilizowania środków prywatnych.

Polityka mieszkaniowa jest słabo rozwinięta i w powiecie praktycznie nie powstają nowe mieszkania komunalne, także socjalne.

Na terenie powiatu nie są wystarczająco rozpowszechnione i wykorzystywane narzędzia zarządzania i koordynacji rozwoju strategicznego, w tym przestrzennego i gospodarczego, takie jak strategie rozwoju, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego czy komisje architek-

toniczno-urbanistyczne. Brak dla wielu terenów ważnych dokumentów planistycznych może znacząco spowolnić procesy inwestycyjne oraz pogorszyć jakość przestrzeni na terenie powiatu. Należy pilnie opracować brakujące kompleksowe plany miejscowe oraz pozostałe narzędzia nowoczesnego zarządzania.

1.2. Diagnoza uwarunkowań gospodarczych

Znaczącymi czynnikami warunkującymi obecnie aktywność gospodarczą na terenie powiatu są z jednej strony bogactwa naturalne, także bardzo atrakcyjne pod względem turystycznym, a z drugiej bliskie położenie przy przejściach granicznych oraz dostęp do infrastruktury i zasobów Szczecina oraz Gorzowa. Ponadto powiat dysponuje rezerwami w zakresie pokrycia zwiększonego zapotrzebowania mocy, co jest zjawiskiem korzystnym dla rozwoju gospodarczego. Natomiast pilnej rozbudowy, zwłaszcza na obszarach wiejskich, wymaga sieć teleinformatyczna (potencjalnie dostęp do Internetu posiada 60% gospodarstw domowych na terenie całego powiatu).

Wzrost liczby podmiotów gospodarczych – gwałtowny w latach dziewięćdziesiątych – ma nadal miejsce, chociaż nie jest już tak intensywny. Głównie odbywa się on obecnie w sferze podmiotów nieuspołecznionych. W ostatnich trzech latach zwiększyła się liczba osób prawnych prowadzących działalność gospodarczą (o ok. 14,4%), jednak równocześnie spadły ich przychody łącznie o ok. 4,7%. Dowodzi to o powolnym rozdrabnianiu i karleniu podmiotów gospodarczych. Liczba podatników, także w grupie podatników nie prowadzących działalności gospodarczej (płace, emerytury, renty, zasiłki, itp.) powoli wzrasta. Również poziom przychodów i płaconych podatków, chociaż zdecydowana większość podatników (ok. 85%) rozlicza się ciągle wg pierwszego progu podatkowego. Powstawaniu podmiotów gospodarczych sprzyja, w przeciwieństwie do redukującej się komunikacji kolejowej, gęsta sieć dróg w powiecie. Choć stan techniczny dróg wymaga modernizacji, to umożliwiają one komunikację związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej i pozwalają lokować podmioty w wielu zdawałoby się mniej atrakcyjnych miejscach powiatu. Istniejąca nierównomierność w rozlokowaniu podmiotów gospodarczych tj. ich koncentrowanie się w Barlinku, Dębnie i Myśliborzu, świadczy o słabej sile nabywczej na pozostałych terenach powiatu. Lokowanie się podmiotów gospodarczych w tych ośrodkach miejskich ma także wpływ na poziom bezrobocia w poszczególnych gminach. Związane jest to również z ograniczeniami komunikacji autobusowej powodującymi trudności w dojeździe do pracy. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców jest niższa w powiecie niż średnia w województwie i kraju. Stosunkowo duża liczba podmiotów z kapitałem obcym świadczy o atrakcyjności terenu dla inwestorów zagranicznych. Prawie wszystkie zarejestrowane podmioty są aktywne (91% zarejestrowanych płaci podatki), co jest zjawiskiem pozytywnym.

Dochodowość podmiotów gospodarczych w powiecie jest dosyć niska i nie zapewnia poziomu akumulacji niezbędnego dla rozwoju w ramach własnych zasobów. Dlatego dominują podmioty nastawione na obsługę rynku wewnętrznego i w sektorach o niskich nakładach kapitałowych. Pierwotną przyczyną słabych wyników finansowych podmiotów gospodarczych, jest płytkość popytu na terenie powiatu. Przy niskich przychodach mieszkańców (średnio rocznie na mieszkańca powiatu 24 tys. zł) znaczna ich część kierowana jest na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, a przedsiębiorcy nie są w stanie zakumulować środków finansowych, które skierowane na inwestycje w znaczący sposób zmieniłyby sytuację na lokalnym rynku. Tylko bliskość dużych aglomeracji miejskich powoduje, że część tych firm w ogóle funkcjonuje. Lokalny rynek nie daje możliwości oparcia dla planów rozwojowych. Taka skala obrotów firm nie sprzyja też tworzeniu nowych miejsc pracy. Widoczne jest także duże zróżnicowanie średniego przychodu firmy, co świadczy o bardzo różnej ich kondycji. Poziom dochodowości i kondycja przedsiębiorstw rzutują na niekorzystne zjawiska na rynku pracy.

Poza ewidencją podmiotów gospodarczych pozostają gospodarstwa rolne stanowiące, po stronie zasobów, ważny element gospodarki powiatu. W ich strukturze dominują gospodarstwa

małe i średnie (do 15 ha), które posiadają ograniczoną zdolności do realizowania rentownej produkcji. Postępuje pauperyzacja tego środowiska.

Już obecnie na terenie powiatu tworzy się atrakcyjny rynek ofert inwestycyjnych skupiający się między innymi wokół bogactw naturalnych. Najchętniej widziani są inwestorzy z dziedziny przemysłowej (eksploatacja bogactw mineralnych) oraz turystyki i wypoczynku. Pozytywnym kierunkiem rozwoju jest tworzenie gospodarstw agroturystycznych pod potrzeby odbiorców krajowych i zagranicznych. Dla wykorzystania szansy opartej na turystycznych walorach powiatu niezbędne są: modernizacja infrastruktury, rozszerzenie gamy usług związanych z pobytami turystów, ich profesjonalizacja i umiędzynarodowienie.

Niezbędne jest usunięcie przeszkód utrudniających lokalny rozwój gospodarczy – przygotowanie kompleksowej oferty gospodarczej, utworzenie instytucji pełniącej rolę lokalnego lidera przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego, permanentne monitorowanie sytuacji lokalnej gospodarki, przygotowanie strategii wyróżniania powiatu, rozwinięcie intensywnej promocji gospodarczej, zdecydowane wspieranie słabej obecnie sfery otoczenia biznesu oraz powstawania organizacji około biznesowych, przygotowanie do realizacji szczegółowych planów operacyjnych dla wspierania rozwoju sektora gospodarczego. Konieczne jest wzmacnianie branż, które generują zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy, zwłaszcza stwarzanie warunków dla rozwoju MŚP, poprzez poprawę ich innowacyjności, transferu technologii, zapewnienie dostępu do usług informacyjnych, szkoleniowych i doradczych.

Obecnie stopa bezrobocia w powiecie utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie (w 2003 r. ponad 29%), od lat wyższym niż średnia w województwie i wciąż rośnie. Bezrobotni to w większości ludzie o niskich kwalifikacjach zawodowych (z wykształceniem podstawowym i zawodowym), krótszym niż rok stażem pracy. Najczęściej są to osoby w wieku od 18 do 54 lat (okres największej aktywności), co sprawia, że istnieją szanse na ich reorientację i aktywizację zawodową. Najwięcej bezrobotnych jest jednak w grupie 18 – 24 lata (53%). Ponad połowa ogółu zarejestrowanych bezrobotnych oczekuje na prace ponad 12 miesięcy. Większość bezrobotnych (83%) nie posiada prawa do zasiłku. Zjawisko bezrobocia w równym stopniu dotyczy mężczyzn i kobiet, podobnie mieszkańców miast i wsi. Infrastruktura rynku pracy, zwłaszcza doradztwo zawodowe i planowanie karier zawodowych oraz szkolnictwo ustawiczne wymagają rozbudowy i wzmocnienia.

Sytuacja wewnętrzna powiatu w sferze gospodarki jest obecnie na tyle słaba, że naturalnym ruchem jest poszukiwanie możliwości aktywizacji regionu w oparciu o otoczenie tj. eksport towarów, usług i siły roboczej do rejonów ościennych. Jednak tworzą się już sprzyjające warunki do rozwoju sfery przedsiębiorstw i likwidacji bezrobocia. Aktywizacja wewnętrzna powinna być przede wszystkim nakierowana na dalszy rozwój i rozszerzenie gamy usług związanych z pobytami osób przejeżdżających przez powiat oraz z turystyką weekendową i agroturystyką. Dla niezbędnej rozbudowy infrastruktury, w tym turystycznej, szansą są integracja Polski z Unią Europejską oraz fundusze strukturalne. Określone priorytety zawarte w Narodowym Planie Rozwoju i Sektorowych Programach Operacyjnych stwarzają niepowtarzalną szansę doinwestowania powiatu. Sprzyjać temu powinny również kierunki polityki przyjęte w kraju: pakiet ustaw *Przede wszystkim przedsiębiorczość*, zmiany w ustawach podatkowych dające przedsiębiorcom większe możliwości inwestowania, jak również przyjęcie przez samorząd województwa zachodniopomorskiego wojewódzkiego programu wspierania przedsiębiorczości. Dlatego też wśród najważniejszych zadań należy umieścić także właściwe przygotowanie kadr, dokumentów strategicznych oraz programowych gmin i powiatu.

1.3. Diagnoza uwarunkowań edukacyjnych

Zrównoważony rozwój powiatu zależny jest w bardzo istotnym stopniu od poziomu wiedzy, umiejętności i postaw jego mieszkańców - i to dynamicznie rozwijających i dostosowujących się do zmieniających się okoliczności. We współczesnym i przyszłym społeczeństwie europejskim

właśnie wiedza, umiejętność dotarcia do informacji i przetworzenia jej, warunkować będzie sukces osobisty i społeczny. Stopień i sposób wykształcenia ludzi ma w znaczącym stopniu wpływ na kształtowanie rynku pracy. Obecność wykwalifikowanej i uczciwej kadry potencjalnych pracowników przyciąga inwestorów. O przyszłym sukcesie powiatu przesądzi zatem zarówno jakość edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym (odpowiedzialność gmin), na poziomie ponadgimnazjalnym (odpowiedzialność powiatu), jak i możliwość kontynuacji dalszej nauki na poziomie wyższym. Niebagatelnym czynnikiem będzie także obecność i jakość oferty umożliwiającej dorosłym permanentne doksztalcanie, uzupełnianie wiedzy i umiejętności, przekwalifikowanie i dostosowanie do potrzeb dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Edukacja to nie tylko szkoła. Także edukacyjna działalność Kościoła katolickiego i ew. innych związków wyznaniowych, edukacyjna działalność organizacji pozarządowych, zwłaszcza młodzieżowych. Poziom wykształcenia i wychowania jest efektem nie tylko pozytywnych działań powołanych do edukacji szkół, placówek i organizacji – bywa niestety także efektem działalności destrukcyjnej i demoralizującej subkultur, sekt, struktur zorganizowanej przestępczości.

Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu myśliborskiego, choć podobna jak w powiatach sąsiadujących, nie powinna działać uspokajająco (5,98% mieszkańców z wyższym wykształceniem przy średniej dla województwa – 9,99% i kraju – 10,2%; podobnie zbyt niski jest odsetek osób z wykształceniem średnim i policealnym). Niekorzystna jest także dysproporcja między odsetkiem osób lepiej wykształconych w dużym mieście (Szczecin, Gorzów), a społecznością lokalną. Obrazuje to wielkość wyzwania: według założeń europejskich, a także reformy oświaty w Polsce skuteczne uczestniczenie w europejskiej i globalnej konkurencji jest możliwe, gdy odsetek osób z wykształceniem co najmniej średnim wynosi 80% (powiat myśliborski ma obecnie 34%, podczas gdy Szczecin 55%).

Liczba szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie powiatu jest wystarczająca, a nawet zbyt duża, biorąc pod uwagę niekorzystne zmiany demograficzne i trudności ekonomiczne. Trwający w gminach proces racjonalizacji sieci szkół polega głównie na likwidacji części placówek, niestety wyłącznie w oparciu o kryteria demograficzne i finansowe, przy pominięciu kryterium jakości nauczania. Chociaż placówki szkolne skorzystały na przejęciu ich przez samorządy, to jednak ciągle baza szkolna cierpi na niedoinwestowanie. Szkoły są wyposażone w komputery podłączone do internetu (częściej w miastach niż na wsi), jest ich jednak zdecydowanie za mało. Sprzęt ten w dodatku szybko się starzeje i wymaga środków finansowych na stałe odnawianie. W większych miejscowościach sprzęt komputerowy jest wykorzystywany intensywnie, ale nie brak również sygnałów, że jest on używany wyłącznie do nauki obsługi komputera podczas lekcji informatyki. Stanowczo zbyt mało nauczycieli posiada biegłość w obsłudze komputera, a tym bardziej wykorzystania go w dydaktyce. Odsetek nauczycieli z wyższym wykształceniem jest wystarczający, konieczne jest jednak dalsze, systematyczne podnoszenie kwalifikacji, co przez samorząd powinno być wspomagane. Bardzo niepokojąca jest niska znajomość języków obcych wśród nauczycieli. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna bardzo nisko ocenia jakość nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach powiatu. Przedostatnie miejsce w województwie zachodniopomorskim powinno być sygnałem do podjęcia poważnych działań naprawczych. Samorządy powiatu powinny w większym stopniu wykorzystywać swoje kompetencje aktywnie uczestnicząc w procesie mierzenia jakości lokalnej oświaty. Niebezpiecznym zjawiskiem pogłębiającym dystans kulturowy między małymi i dużymi ośrodkami jest stale malejąca liczba zajęć pozalekcyjnych w szkołach wiejskich. Również zbyt mała na potrzeby powiatu jest liczba organizacji młodzieżowych oraz pracujących z młodzieżą (szczególnie w szkołach ponadgimnazjalnych). Prężnie natomiast działają organizacje sportowe. Dobrze zorganizowane jest dowożenie dzieci do szkół.

Liczba placówek oświaty ponadgimnazjalnej jest wystarczająca (zwłaszcza biorąc pod uwagę niż demograficzny) i dobrze rozmieszczona. Od przeciętnej krajowej nie odbiega także stopień wyposażenia szkół w nowoczesny sprzęt edukacyjny. Zespoły szkół działające na terenie

powiatu prezentują w swojej ofercie dla kandydatów zróżnicowane i nowoczesne wykształcenie. Brak jest jednak szczegółowego i systematycznego zewnętrznego mierzenia jakości nauczania w powiatowym systemie oświaty. Niezbędne jest większe powiązanie szkolnictwa zawodowego z lokalnym rynkiem pracy. Brak systematycznie prowadzonej analizy procesów zachodzących w obu tych przestrzeniach uniemożliwia zrozumienie procesów zachodzących pomiędzy lokalnym szkolnictwem a rynkiem pracy. Obecnie np. trudno zrozumieć informację, z której wynika, że około 25% absolwentów szkół średnich oraz zasadniczych szkół zawodowych rejestruje się w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni. Bardzo słaba znajomość języków obcych przez nauczycieli, brak wykorzystania komputera w pracy dydaktycznej – to złe rokowania na przyszłość.

Deklaracje młodzieży szkół średnich świadczą o zrozumieniu przez nią potrzeby kontynuacji nauki w celu osiągnięcia zawodowego i życiowego sukcesu. Większość z nich uważa jednak, że wiedzę i informacje niezbędne w pracy zdobyć będą musieli poza szkołą. Znaczna część przewiduje, że względy finansowe nie pozwolą im na kontynuowanie nauki. Oferta terenowych placówek uczelni szczecińskich z pewnością nie zaspokoi w pełni potrzeby kontynuowania kształcenia. Negatywnie na rozwoju powiatu może odbić się także deklarowana przez młodzież chęć jego opuszczenia, jeśli tylko będzie to możliwe (chęć powrotu po zakończeniu nauki deklaruje tylko 13%).

Na terenie powiatu można podwyższać kwalifikacje, lub je zmienić. Szeroka oferta instytucji szkolących dostępna jest także poza granicami powiatu. Poważną barierą w uczestnictwie w kursach i szkoleniach pozostaje jednak odpłatność za nie.

W niewystarczającym stopniu rozwija się współpraca zagraniczna i transgraniczna myśliborskich placówek oświatowych. Proces nawiązywania kontaktów celem wymiany uczniów rozwija się głównie w Barlinku i Dębnie. Niewątpliwie rozbudować trzeba kontakty nauczycieli i dyrekcji szkół z europejskimi placówkami edukacyjnymi. Na terenie powiatu jest zbyt mało szkół opracowujących projekty i piszących wnioski o dotacje do programów europejskich.

1.4. Diagnoza uwarunkowań społecznych

Sytuację demograficzną w powiecie charakteryzują dwie tendencje długookresowe: systematyczny spadek przyrostu demograficznego i stale rosnąca średnia wieku mieszkańców. Zbyt mała liczba atrakcyjnych miejsc pracy powoduje dodatkowo odpływ do innych ośrodków w kraju wykształconej i mobilnej zawodowo ludności w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości, po otwarciu rynku pracy Unii Europejskiej, zjawisko odpływu kadr może się nasilić (np. lekarzy i pielęgniarek). Konieczne jest podjęcie działań zatrzymujących najaktywniejsze osoby na miejscu. Trwały proces starzenia się społeczeństwa będzie powodował wzrost zadań sfery pomocy społecznej i opieki medycznej. Zmniejszanie się liczby dzieci w dalszym ciągu wpływać będzie na strukturę i sieć szkolną niekorzystnie kształtując rynek pracy pracowników oświaty.

Podstawowe potrzeby mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia są zaspokajane. Mieszkańcy mają łatwy dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu, liczba łóżek w szpitalach na oddziałach internistycznych, położniczych i chirurgicznych jest wystarczająca, kadra jest dobrze przygotowana. Słabsze są możliwości zaspokajania na terenie powiatu potrzeb w zakresie diagnostyki i leczenia specjalistycznego. Dostęp do specjalistów i sprzętu jest w wielu dziedzinach ograniczony, pacjenci zmuszeni są do korzystania z pomocy medycznej poza powiatem. Za niekorzystny należy uznać fakt kontraktowania tych samych procedur medycznych przez oba szpitale powiatowe, co powoduje, że placówki te nie są komplementarne i rywalizują ze sobą w staraniach o korzystniejsze kontrakty.

Zarówno powiat jak i poszczególne gminy posiadają dobrze zorganizowany system pomocy społecznej, w tym dobrą i fachowo przygotowaną kadre. Podstawową bolączką systemu jest jego niedofinansowanie. Dotyczy to zarówno całego obszaru zarządzania pomocą społeczną jak

i jakości oraz ilości świadczonych w tej dziedzinie usług. Niski stopień zaspokajania potrzeb w zakresie pomocy rzeczowej i finansowej dla najuboższych nie różni się zasadniczo od przeciętnej dla obszarów o podobnej strukturze społecznej w całym kraju – jest w znacznej mierze pochodną polityki państwa w tym zakresie. Powiat dysponuje dużą, ponad lokalne potrzeby, liczbą miejsc w domach dziecka. Aktualnie wchodzące w życie rozwiązania prawne dotyczące finansowania pobytu dzieci w domach dziecka mogą dodatkowo skomplikować i tak trudną sytuację budżetu powiatu. Problemem do rozwiązania pozostaje także usamodzielnianie się ich wychowanków. Natomiast brak jest tańszych i wychowawczo wydolniejszych rodzinnych domów dziecka. Tworzenie warunków do ich powstawania powinno być uwzględniane w planowaniu rozwoju sfery społecznej.

Dobrze funkcjonuje pomoc społeczna dla osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych. Oba Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej dysponują oddziałami opiekuńczymi, działają Domy Pomocy Społecznej – stacjonarne i dzienne, Warsztaty Terapii Zajęciowej. Do tej sfery działań włączają się także organizacje pozarządowe realizując niektóre zadania powiatowe. Samorządy lokalne powinny je w tym bardziej zdecydowanie wspierać. Usługi opiekuńcze realizowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej wydają się być świadczone na poziomie gwarantującym zaspokajanie podstawowych potrzeb. Ośrodki wypracowały systemy dożywiania dzieci w szkołach i dofinansowywania wypoczynku w okresie ferii dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych. Uzyskują w tym zakresie wsparcie organizacji pozarządowych i parafii.

Społeczeństwo powiatu oraz przyjezdni mają do dyspozycji niezbyt bogatą ofertę kulturalną, oferowaną głównie przez gminne ośrodki kultury oraz sieć bibliotek publicznych. Duża część oferty skierowana jest do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, głównie w ośrodkach miejskich. Jednak często nie znajduje ona możliwości kontynuowania i rozwoju swoich zainteresowań w życiu dorosłym. Ośrodki kultury dysponują dobrze przygotowaną kadrą, ale borykają się z poważnymi trudnościami finansowymi i słabą bazą materialną. Mało jest programów dotyczących rozwoju kultury, uwzględniających posiadany dorobek, kwalifikacje kadry, lokalne tradycje, historię i zabytki, mogących stać się podstawą do tworzenia np. atrakcyjnej oferty turystycznej. Dostrzega się już możliwość wykorzystania dla celów turystycznych niemieckiej przeszłości regionu, ale nie wykorzystuje się tych możliwości i wiedzy w przygotowywaniu i realizacji konkretnych projektów. Większą rolę w tym zakresie powinny spełniać władze szczebla powiatowego. Programy i projekty powinny dotyczyć działań komplementarnych wobec oferty proponowanej przez duże ośrodki o charakterze ponadregionalnym (Gorzów, Szczecin) oraz sąsiednie powiaty, korzystające z podobnej tradycji historycznej, rodzajów zabytkowej architektury, podobnych uwarunkowań rozwoju kultury. Konieczne jest również rozszerzenie zakresu możliwości kształcenia artystycznego dzieci i młodzieży na poziomie podstawowym i średnim.

Ziemia Myśliborska dysponuje dobrymi warunkami do uprawiania sportów wodnych i rekreacji. Obiekty sportowe i rekreacyjne, stowarzyszenia kultury fizycznej z ich fachową, zaangażowaną kadrą, wymagają znacznego wsparcia materialnego. Potrzebne są środki na rozbudowę bazy i uzupełnienie sprzętu. Staje się to szczególnie pilne wobec rosnącej w otoczeniu powiatu konkurencji. Podniesienie atrakcyjności rekreacyjnej pojezierza może nastąpić po skomunikowaniu go z dużymi ośrodkami miejskimi szlakami turystyki rowerowej (ścieżki rowerowe) oraz rozbudowie bazy wodniackiej. Bardzo cenna i wymagająca dalszego rozwijania jest tradycja organizowania zawodów żeglarskich oraz biegu maratońskiego. Sporty wodne, rekreacja wodniacka i rowerowa mają jednak charakter typowo sezonowy. Zbyt małe są możliwości zapewnienia dorosłym mieszkańcom wypoczynku przez sport, zwłaszcza masowy, w sezonie jesienno-zimowym. Ogromną rolę w tym zakresie mogą spełnić szkolne ośrodki sportowe.

Stan bezpieczeństwa publicznego na terenie myśliborskiego, mimo wysokiego bezrobocia i kryzysu rodziny, jest stosunkowo dobry – w większości wskaźników uzyskuje wartości lepsze od średnich w województwie zachodniopomorskim. Przestępczość nie wykazuje tendencji

wzrostowych, a w niektórych rodzajach przestępstw odnotowuje się nawet pewien spadek ich liczby. Sytuacja taka jest wynikiem dobrej pracy policji, zwłaszcza w zakresie podejmowanych działań prewencyjnych i wyższej niż w województwie wykrywalności przestępstw.

Aktywność obywatelska mierzona liczbą aktywnie działających organizacji pozarządowych, partii i ugrupowań politycznych, związków zawodowych czy frekwencją wyborczą jest niewielka, ale nie odbiegająca znacznie od przeciętnej w województwie – jeżeli nie liczyć do niej wielkich ośrodków miejskich. Mało widoczna jest działalność organizacji pozarządowych, z wyjątkiem może kilku sportowych, kulturalnych i kobiecych. Wobec słabości stowarzyszeń trudno dziwić się, że władze samorządowe bardzo rzadko zlecają im zadania własne do realizacji. Zwiększenie aktywności w tym obszarze powinno stać się jednym z priorytetów działania samorządów.

1.5. Diagnoza uwarunkowań finansowych

Ogólna sytuacja finansowa poszczególnych jednostek samorządu wchodzących w skład powiatu myśliborskiego jest znacząco różna. Wynika to przede wszystkim ze zróżnicowania zasobności poszczególnych gmin. Wyróżnia się przy tym gmina Dębno, która realizując znaczące inwestycje wykazuje umiarkowany poziom zadłużenia. Jednocześnie jest to gmina, która ma największe możliwości generowania wolnych środków w okresach przyszłych.

Od roku 2001 można zauważyć stabilizację w zakresie bazy dochodowej poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego powiatu myśliborskiego. Przy stabilizacji wielkości dochodów w gminach Barlinek i Myślibórz mogą wystąpić trudności w realizacji nowych zadań inwestycyjnych ze względu na ograniczone możliwości generowania wolnych środków pozwalających na spłatę wcześniej zaciąganego długu. Jednocześnie wyraźnie zarysowała się tendencja spadkowa wydatków, która spowodowana jest z jednej strony malejącą bazą dochodową, a z drugiej znacznym zadłużeniem poszczególnych jednostek samorządowych powiatu myśliborskiego.

Na ustabilizowanie systemu dochodów miało też wpływ wprowadzenie od roku 2004 nowych uregulowań prawnych w zakresie dochodów JST. Nowe uregulowania prawne nie wpływają istotnie na wielkość bazy dochodowej, ale tylko na jej strukturę, uzależniając ją jednocześnie od sytuacji makroekonomicznej kraju oraz mikroekonomicznej w danej JST. Zauważalny jest jednak trend do stopniowego zwiększania zadłużenia, liczonego łącznie dla wszystkich JST w powiecie. Jednocześnie tendencję malejącą mają także wydatki majątkowe, co oznacza zmniejszenie nakładów na infrastrukturę i konieczność spłaty wcześniej zaciągniętych długów. Ponadto zmiany demograficzne powodują konieczność przeznaczania relatywnie coraz większych środków na oświatę. Z kolei rosnące bezrobocie pozbawia gminy dochodów budżetowych, a z drugiej strony rodzi potrzeby realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej. Zwykle te dwa rodzaje zadań to ponad połowa wydatków budżetu w poszczególnych JST. Stąd też i zauważalny spadek tempa realizacji zadań o charakterze majątkowym na rzecz zadań bieżących.

Pomimo znacznego zadłużenia powiat myśliborski jako zbiór jednostek samorządu terytorialnego jest w zdecydowanie lepszej sytuacji finansowej niż pozostałe ościennie powiaty. Także na tle kraju mieści się on w średnich wielkościach osiąganych w jednostkach samorządu terytorialnego. Wysoki dla powiatu wskaźnik długu na jednego mieszkańca można tłumaczyć wysokim zaangażowaniem inwestycyjnym, na co wskazuje wielkość wydatków majątkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT została przeprowadzona w oparciu o dwa typy źródeł informacji. Z jednej strony była to analiza dostępnych dokumentów i statystyk opisujących sytuację powiatu, z drugiej wyniki zajęć warsztatowych zrealizowanych z Zespołem ds. Strategii. Określono wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz wynikające z otoczenia zewnętrznego (szanse i zagrożenia) uwarunkowania rozwoju powiatu. Najistotniejsze z nich są następujące:

Mocne strony

- Niezła gęstość sieci dróg
- Dobrze prowadzona gospodarka leśna
- Rozwijający się sektor MŚP
- Zagospodarowanie środowiska naturalnego, w tym obszarów cennych przyrodniczo
- Eksploatacja złóż ropy i gazu ziemnego
- Liczne aktywne organizacje sportowe oraz wiele imprez sportowych i kulturalnych o charakterze ponadregionalnym
- Duże nasycenie siecią wodociągową
- Dobre warunki wyjściowe do rozwoju systemu gospodarki odpadami

Słabe strony

- Wysoka, stale rosnąca stopa bezrobocia
- Słabe więzi między gminami - rywalizacja zamiast współpracy
- Brak strategii wyróżnienia powiatu
- Odpływ ludzi wykształconych i operatywnych (zwłaszcza młodych) do dużych ośrodków miejskich i za granicę
- Mały stopień wykorzystania bogactw lokalnych - warunków przyrodniczo-geograficznych (słaby rozwój turystyki, w tym agroturystyki)
- Duże popegeerowskie obszary wiejskie ze społecznością nieprzyzwyczajoną do aktywności i gospodarności
- Zbyt małe środki finansowe na rozwój sportu i kultury (niedorozwinięta infrastruktura)
- Środowisko lokalne mało przyjazne dla przedsiębiorców - brak kompleksowej oferty gospodarczej
- Słabe wyniki kształcenia podstawowego i gimnazjalnego
- System szkolnictwa zawodowego słabo dostosowany do potrzeb lokalnego rynku pracy
- Niska gęstość i nieodpowiednia struktura sieci kanalizacyjnych
- Słabo rozpowszechniona selektywna zbiórka odpadów
- Niedobór liczby mieszkań, zwłaszcza komunalnych
- Niepełne wyposażenie samorządów w narzędzia zarządzania strategicznego
- Brak lokalnej strategii rozwoju rolnictwa

Szanse

- Nowe możliwości finansowe ze środków Unii Europejskiej
- Nowe - krajowe i europejskie - formy wsparcia dla sektora MŚP
- Dobre warunki przyrodniczo-geograficzne przede wszystkim dla uprawiania sportu, rekreacji i turystyki (zwłaszcza wodnej)
- Położenie sprzyjające kontaktom transgranicznym i pozyskiwaniu środków na współpracę
- Warunki sprzyjające rozwojowi gospodarki leśnej
- Tradycja regionu: zaplecze turystyczno-wypoczynkowe dla Berlina

Zagrożenia

- Strukturalne bezrobocie
- Ubożenie społeczeństwa - wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej
- Niekorzystne, centralistyczne tendencje w ustawodawstwie dla samorządów lokalnych
- Niekorzystne tendencje demograficzne: drastyczny spadek urodzeń, odpływ ludności, spadek odsetka ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, starzenie się społeczeństwa

Wśród atutów powiatu myśliborskiego zwracają uwagę dobre warunki przyrodniczo geograficzne stanowiące szanse na rozwój turystyki i sportów, zwłaszcza wodnych. Bogactwem są obszerne i dobrze zarządzane tereny leśne. Obecnie ich wykorzystanie jest jednak niepełne. Można próbować także wykorzystać istniejące tradycje turystyczne i historyczną rolę regionu myśliborskiego jako zaplecza wypoczynkowego dla Berlina. Duża liczba organizacji sportowych oraz odbywających się na terenie powiatu sportowych i kulturalnych imprez o charakterze ponadregionalnym są czynnikami stymulującymi rozwój. Aktywność ta skutecznie prowadzona pomimo niedorozwoju infrastruktury świadczy o znaczącym potencjale nielicznych, ale prężnych elit lokalnych. Plusem jest również niezła gęstość dróg na obszarze powiatu, chociaż ich jakość spowodowana zaniedbaniami wynikającymi z braku środków na ich utrzymanie na pewno musi być traktowana jako słaba strona. Szansą na poprawę złego stanu dróg, jak i innych elementów niezbędnej infrastruktury, mogą się stać środki pomocowe dostępne dla Polski z funduszy Unii Europejskiej.

Znaczący potencjał ludzki z wyróżniającą się aktywnością różnych grup społecznych (amatorskie zespoły artystyczne z dobrą kadrą i ugruntowaną lokalną tradycją, prężne stowarzyszenia kobiece) nie jest jednak w pełni wykorzystywany ze względu na słabe więzi pomiędzy gminami oraz uniemożliwiającą intensywną współpracę rywalizację występującą zwłaszcza pomiędzy głównymi ośrodkami miejskimi. Niepokojące, mogące spowodować daleko idące konsekwencje dla spójności całego powiatu, są tendencje separatystyczne wyrażane przez władze samorządowe gminy Dębno.

Ważnym uwarunkowaniem dla rozwoju gospodarczego powiatu jest rosnący, chociaż ciągle niski, potencjał istniejących małych i średnich przedsiębiorstw. Nie bez znaczenia dla tej sfery pozostają z jednej strony związki gmin powiatu z poprzednim układem administracyjnym (z Gorzowem Wielkopolskim oraz powiatami dawnego województwa gorzowskiego), z drugiej zaś przygraniczne położenie sprzyjające kontaktom transgranicznym (przedsiębiorcy, zwłaszcza z Dębna, dzięki przejściu granicznemu i specjalnej strefie ekonomicznej w Kostrzynie, prowadzą intensywną wymianę towarów i usług z partnerami w RFN). Położenie to w połączeniu z nową sytuacją prawną po wejściu Polski w struktury UE z pewnością zwiększa szanse na po-

zyskiwanie i wykorzystywanie środków z unijnych funduszy pomocowych na rozwój i współpracę. Rozwój gospodarczy jest hamowany przez niezbyt przyjazny dla przedsiębiorczości klimat (w tym brak kompleksowej oferty), brak spójnego systemu wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw, a w tym także brak instytucji posiadających instrumenty stymulowania lokalnej gospodarki. Niekorzystnie odbija się również brak strategii i działań wyróżniających powiat z otoczenie – kreujących jego tożsamość i specyfikę.

Wyraźnie słabą stroną jest brak lokalnej strategii rozwoju rolnictwa (w tym – charakterystyczny dla całego kraju – brak koncepcji na zagospodarowanie terenów po zlikwidowanych w latach dziewięćdziesiątych państwowych gospodarstwach rolnych, a równocześnie zbędna mnogość w powiecie instytucji zajmujących się tymi samymi zagadnieniami związanymi z rolnictwem. Dochodzi do tego poważne obciążenie społeczne: znaczna część dawnych pracowników PGR i rolniczych spółdzielni produkcyjnych to ludzie nie przygotowani do nowej sytuacji gospodarczej, słabo wykształceni i oporni wobec sugestii zmiany lub podnoszenia kwalifikacji, nastawieni roszczeniowo. Do tego popegeerowska wieś jest środowiskiem szczególnie narażonym na rozwój patologii związanych z alkoholizmem.

Bardzo znaczącym hamulcem dla rozwoju powiatu, a również dużym zagrożeniem, jest strukturalne bezrobocie (stopa bezrobocia prawie 30 procent), które wiąże się ze zubożeniem społeczeństwa i wzrostem liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej. Dodatkowo z powiatu odpływają do większych aglomeracji i za granicę kraju młodzi wykształceni ludzie zdolni do obejmowania stanowisk w przedsiębiorstwach i instytucjach oraz samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej.

System szkolnictwa zawodowego podobnie jak w całej Polsce jest niewystarczająco otwarty na zmiany wynikające z potrzeb rynku pracy. W związku z tym prawdopodobnie jeszcze przez wiele lat nie podoła właściwemu przygotowaniu kadr dla lokalnej gospodarki w miejsce wykwalifikowanych pracowników opuszczających powiat. Zjawisko to w powiecie należy niewątpliwie zakwalifikować jako słabą stronę. Pozytywna, w lokalnych środowiskach, opinia o wysokich kwalifikacjach kadry nauczycielskiej i zadowalającym poziomie kształcenia w szkołach gminnych i powiatowych nie znajduje potwierdzenia w wynikach sprawdzianu po szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych (szkoły podstawowe i gimnazja w powiecie myśliborskim uzyskały średnio przedostatnie miejsce w województwie). Może to świadczyć o niedostatecznie wnikliwej społecznej debacie nad jakością i wagą edukacji szkolnej i pozaszkolnej w powiecie. Najpoważniejszymi zagrożeniami dla rozwoju w powiecie systemu edukacji dostosowanego do potrzeb i wzrastającej konkurencji na lokalnym, ale i europejskim rynku pracy są jego narastające niedofinansowanie (w wyniku obniżania się subwencji i spadku dochodów własnych samorządów) oraz dystans pomiędzy efektami edukacji w dużych miastach i małych miejscowościach. Już obecnie obserwuje się niepokojący trend wzrastającej liczby dzieci wymagających indywidualnego toku nauczania i specjalnej terapii. Zagrożeniem jest również spadek liczby urodzeń oraz wynikający z kryzysu rodziny, obserwowany wzrost patologii społecznej zwłaszcza związanej z nadużywaniem alkoholu, narkotykami, przemocą i agresją.

3. Konkluzje

Na tle powiatów sąsiedzkich, województwa zachodniopomorskiego i kraju wskaźniki charakteryzujące rozwój społeczny i gospodarczy lokują powiat myśliborski w grupie zagrożenia. Istotnymi problemami powiatu wpływającymi hamująco na jego rozwój są:

- **utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia,**
- **system lokalnej edukacji niedostosowany do potrzeb rynku pracy,**
- **zapóźnienia w gospodarce komunalnej – zwłaszcza zły stan dróg,**
- **niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki,**

- **słabe wykorzystanie lokalnych walorów oraz niedorozwój infrastruktury i usług dla potrzeb turystyki,**
- **strukturalne problemy na terenach popegeerowskich,**
- **ograniczone możliwości finansowe realizowania zadań prorozwojowych,**
- **niski poziom lokalnej tożsamości, partnerstwa i współpracy.**

Zbyt mała liczba atrakcyjnych miejsc pracy jest głównym powodem z jednej strony bardzo wysokiej stopy bezrobocia, a z drugiej odpływu wykształconej i mobilnej zawodowo ludności w wieku produkcyjnym. Trwały proces starzenia się społeczeństwa będzie powodował wzrost zadań opieki medycznej i sfery pomocy społecznej. System tej ostatniej, choć obecnie dobrze zorganizowany, wymaga znaczniejszego dofinansowania.

Dla przyszłego rozwoju należy wykorzystać naturalne atuty i szanse powiatu, którymi są: bogate środowisko naturalne (w tym eksploatowane zasoby ropy naftowej oraz rozwojowa baza zasobów turystycznych) i nadgraniczne położenie w sąsiedztwie dużych ośrodków – Gorzowa, Szczecina, Berlina i Poznania. Jak najszybszemu osiągnięciu nowych standardów w zakresie jakości środowiska naturalnego oraz rozbudowie i modernizacji infrastruktury technicznej (zwłaszcza dróg, systemu wodno-kanalizacyjnego, internetu i bazy sportowo-rekreacyjnej) powinny towarzyszyć intensywne działania rozwojowe zasobów ludzkich (dostosowanie systemu lokalnej edukacji do potrzeb rynku pracy, w tym poprawa jakości nauczania) oraz zaplanowane konsekwentne działania inkubujące i wspierające lokalną gospodarkę, w tym rozwój turystyki i agroturystyki. Pilnym wyzwaniem wobec rosnącej w otoczeniu powiatu konkurencji, staje się wykorzystanie dobrych warunków do uprawiania sportów i rekreacji wodnej. Wymaga to rozbudowy i unowocześnienia infrastruktury oraz wsparcia materialnego istniejącej, profesjonalnej kadry. To samo odnosi się do działań w sferze kultury, której działania powinny uzupełniać i podnosić atrakcyjność oferty turystycznej powiatu.

Pomimo znacznego zadłużenia wynikającego z dotychczas wysokiego zaangażowania inwestycyjnego powiat myśliborski jako zbiór jednostek samorządu terytorialnego jest w zdecydowanie lepszej sytuacji finansowej niż pozostałe ościennie powiaty mieszcząc się, na tle kraju, w średnich wielkościach osiąganych w JST. Jednak zaznaczająca się malejąca tendencja wydatków majątkowych, wynikająca z konieczności obsługi zaciągniętego długu oraz zwiększania wydatków w sferze społecznej (głównie na oświatę), każe podejmować wysiłki ukierunkowane na zdobywanie zewnętrznych atrakcyjnych środków finansowych (dotacje, nisko oprocentowane pożyczki) dla prowadzenia intensywnych działań prorozwojowych (rozwój infrastruktury oraz zasobów ludzkich). Kompleksowe, całościowo dla gmin i powiatu, potraktowanie zagadnień rozwoju umożliwi wykorzystanie efektu skali i synergii podnosząc zdolność do wcześniejszej realizacji zadań kwotowo wyższych niż przy podejściu indywidualnym, co z kolei pozwoli na przyspieszenie rozwoju całego powiatu i podniesienie jego konkurencyjności.

Stojące przed społecznością powiatu wyzwania przyszłości wymagają, zwłaszcza w samorządach, profesjonalizacji zarządzania, w tym szerokiego wprowadzenia do praktyki nowoczesnych narzędzi. Niezbędne jest wzmocnienie więzi wewnątrz powiatu i zdecydowane działania na rzecz jego jedności, zwłaszcza poprzez rozwijanie współpracy i wspólnych dla całego powiatu organizacji kumulujące lokalny potencjał w celu jak najlepszego wykorzystania szansy wynikającej z uczestnictwa Polski w strukturach Unii Europejskiej.

Rozdział III. PROGNOZA FINANSOWA

1. Prognoza finansowa dla jednostek samorządu terytorialnego powiatu

Prognoza finansowa obejmuje okres do roku 2013. Podstawą do konstrukcji prognoz dla JST były w pierwszym rzędzie oficjalne prognozy długu publicznego sporządzone przez poszczególne gminy i powiat (uchwalone przez organy stanowiące samorządów i zaopiniowane przez Regionalną Izbę Obrachunkową). W przypadkach obowiązywania okresu krótszego prognozy długu publicznego niż do roku 2013, za podstawę dalszej projekcji kwot prognozy przyjęto ostatni rok prognozy sporządzonej przez daną JST, a zaopiniowaną przez RIO (prognoza długu, po zaopiniowaniu przez RIO, jest dokumentem oficjalnym i niepodważalnym). Takie podejście zapewniło zachowanie relacji pomiędzy prognozowanymi dochodami i wydatkami zgodne z takimi relacjami jakie przyjęto w okresach obowiązywania prognozy długu publicznego dla danej JST.

W projekcjach finansowych przyjęto następujące elementy istotne w celu określenia przyszłego stanu finansowego poszczególnych JST oraz możliwości realizacji zadań prorozwojowych:

1. projekcje finansowe indywidualnie dla każdej z jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu myśliborskiego (tabele Nr 23-Nr 28), w których uwzględniono:
 - prognozowane dochody i wydatki,
 - prognozowany wynik budżetu jako różnicę pomiędzy dochodami i wydatkami,
 - skorygowany wynik budżetu (wynik budżetu powiększony o planowane wydatki majątkowe) jako rzeczywistą nadwyżkę lub niedobór środków liczonych od roku 2005, ,
 - prognozowane przychody i rozchody budżetu,
 - prognozowaną wielkość długu publicznego na koniec poszczególnych lat,
 - prognozowane wskaźniki długu (ustawowe 60 i 15 %),
 - prognozowane obciążenia związane z obsługą i spłatą długu publicznego,
 - prognozowane wolne środki rozumiane jako suma wyniku skorygowanego i wielkości finansowania (przychody minus rozchody plus umorzenia)
 - wolne środki narastająco,
 - prognozowane możliwości absorpcji długu liczone jako różnica 60% dochodów danego roku budżetowego i kwoty długu na koniec danego roku.
2. projekcja zbiorcza określająca możliwości wygenerowania w planowanym okresie prognozy wolnych środków, możliwości absorpcji długu w tym samym okresie w układzie łącznym gmin oraz łącznym gmin i powiatu (tabela Nr 29).
3. projekcja możliwości absorpcji długu skorygowanego o koszty jego obsługi (tabela Nr 30).

Tabela Nr 23. Prognoza finansowa dla gminy Barlinek

Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie												
	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	
Gmina Barlinek													
A. DOCHODY:	23 922 612	23 850 316	24 640 590	25 549 000	26 440 000	27 286 000	28 105 000	28 807 000	29 527 000	30 118 000	30 118 000	30 118 000	
B. WYDATKI:	29 049 988	25 167 231	24 226 486	23 720 000	23 317 347	23 849 747	26 050 107	27 546 522	28 614 794	29 205 771	29 205 771	29 205 771	
- wydatki bieżące	24 279 668	24 285 225	24 049 386	23 505 000	22 997 347	23 107 334	23 614 334	24 625 334	25 478 000	26 115 000	26 115 000	26 115 000	
- wydatki majątkowe	4 770 320	882 006	177 100	215 000	320 000	742 413	2 435 773	2 921 188	3 136 794	3 090 771	3 090 771	3 090 771	
C. NADWYŻKA/DEFICYT (A-B)	-5 127 376	-1 316 915	414 104	1 829 000	3 122 653	3 436 253	2 054 893	1 260 478	912 206	912 229	912 229	912 229	
Wynik skorygowany	5 143 089	1 316 915	-414 104	-1 829 000	-3 122 653	-3 436 253	-2 054 893	-1 260 478	-912 206	-912 229	-912 229	-912 229	
D. FINANSOWANIE (D1 - D2)	5 718 025	3 060 187	2 297 855	1 562 959	0	0	0	0	0	0	0	0	
D1. Przychody ogółem:	5 718 025	3 060 187	2 297 855	1 562 959	0	0	0	0	0	0	0	0	
D2. Rozchody ogółem:	5 74 936	1 743 272	2 711 959	3 391 959	3 122 653	3 436 253	2 054 893	1 260 478	912 206	912 229	912 229	912 229	
E. UMORZENIE POŻYCZKI													
F. DŁUG NA KONIEC ROKU	13 068 923	13 941 816	13 527 712	11 698 712	8 576 059	5 139 806	3 084 913	1 824 435	912 229	0	0	0	
G. Wskaźnik długu do dochodu	54,6%	58,5%	54,9%	45,8%	32,4%	18,8%	11,0%	6,3%	3,1%	0,0%	0,0%	0,0%	
H. OBCIĄŻENIE ROCZNE BUDŻETU z tytułu spłaty zadłużenia	1 769 299	2 880 696	3 550 359	3 768 140	3 605 885	3 942 492	2 581 610	1 701 475	1 258 544	1 222 731	1 222 731	1 222 731	
I. Wskaźnik rocznej spłaty zadłużenia do dochodu	7,4%	12,1%	14,4%	14,7%	13,6%	14,4%	9,2%	5,9%	4,3%	4,1%	4,1%	4,1%	
Wolne środki				215 000	320 000	742 413	2 435 773	2 921 188	3 136 794	3 090 771	3 090 771	3 090 771	
Wolne środki skumulowane				215 000	535 000	1 277 413	3 713 186	6 634 374	9 771 168	12 861 939	15 952 710	19 043 481	
Możliwość zaciągnięcia długu wg ustawy			1 256 642	3 630 688	7 287 941	11 231 794	13 778 087	15 459 765	16 803 971	18 070 800	18 070 800	18 070 800	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela Nr 24. Prognoza finansowa dla gminy Boleszkowice

Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie												
	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	
Gmina Boleszkowice													
A. DOCHODY:	4 749 722	4 273 004	4 570 003	4 850 005	4 970 000	5 080 200	5 250 140	5 250 140	5 250 140	5 250 140	5 250 140	5 250 140	
B. WYDATKI:	4 925 106	4 622 154	4 261 503	4 502 605	4 700 600	4 924 650	5 179 440	4 929 440	4 929 440	4 929 440	4 929 440	4 929 440	
- wydatki bieżące	3 935 545	4 399 154	4 011 503	4 232 605	4 450 600	4 674 650	4 929 440	4 929 440	4 929 440	4 929 440	4 929 440	4 929 440	
- wydatki majątkowe	989 561	223 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000						
C. NADWYŻKA/DEFICYT (A-B)	-175 384	-349 150	308 500	347 400	269 400	155 550	70 700	320 700	320 700	320 700	320 700	320 700	
Wynik skorygowany	175 384	349 150	-308 500	-347 400	-269 400	-155 550	-70 700	0	0	0	0	0	
D. FINANSOWANIE (D1 - D2)	436 984	579 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
D1. Przychody ogółem:	261 600	229 850	308 500	347 400	269 400	155 550	70 700	0	0	0	0	0	
E. UMORZENIE POŻYCZKI													
F. DŁUG NA KONIEC ROKU	823 734	1 151 550	843 050	495 650	226 250	70 700	0	0	0	0	0	0	
G. Wskaźnik długu do dochodu	17,3%	26,9%	18,4%	10,2%	4,6%	1,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
H. OBCIĄŻENIE ROCZNE BUDŻETU z tytułu spłaty zadłużenia	345 611	294 850	421 456	406 797	308 037	172 428	75 817	0	0	0	0	0	
I. Wskaźnik rocznej spłaty zadłużenia do dochodu	7,3%	6,9%	9,2%	8,4%	6,2%	3,4%	1,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Wolne środki				250 000	250 000	250 000	250 000	320 700	320 700	320 700	320 700	320 700	
Wolne środki skumulowane				250 000	500 000	750 000	1 000 000	1 320 700	1 641 400	1 962 100	2 282 800	2 603 500	
Możliwość zaciągnięcia długu wg ustawy			1 898 952	2 414 353	2 755 750	2 977 420	3 150 084	3 150 084	3 150 084	3 150 084	3 150 084	3 150 084	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela Nr 25. Prognoza finansowa dla gminy Dębno

Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie												
	Wykonanie	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
<i>Gmina Dębno</i>													
A. DOCHODY:	35 728 163	36 652 618	39 191 833	38 007 523	38 559 310	39 165 323	39 165 323	39 165 323	39 165 323	39 165 323	39 165 323	39 165 323	39 165 323
B. WYDATKI:	38 092 688	37 112 472	40 678 065	36 707 523	35 323 295	37 340 297	37 340 297	37 340 297	37 340 297	37 340 297	37 340 297	37 340 297	37 340 297
- wydatki bieżące	28 203 785	29 669 602	30 741 650	29 875 023	30 201 295	31 194 297	31 194 297	31 194 297	31 194 297	31 194 297	31 194 297	31 194 297	31 194 297
- wydatki majątkowe	9 888 903	7 442 870	9 936 415	6 832 500	5 122 000	6 146 000	6 146 000	6 146 000	6 146 000	6 146 000	6 146 000	6 146 000	6 146 000
C. NADWYŻKA/DEFICYT (A-B)	-2 364 525	-459 854	-1 486 232	1 300 000	3 236 015	1 825 026	1 825 026	1 825 026	1 825 026	1 825 026	1 825 026	1 825 026	1 825 026
Wynik skorygowany	2 892 736	1 779 252	1 486 232	-1 300 000	-3 236 015	-1 825 026	0	0	0	0	0	0	0
D. FINANSOWANIE (D1 – D2)	4 511 816	4 650 897	2 694 833	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D1. Przychody ogółem:	1 619 080	2 871 645	1 208 601	1 300 000	3 236 015	1 825 026	0	0	0	0	0	0	0
E. UMORZENIE POŻYCZKI	5 195 417	6 236 725	6 361 041	5 061 041	1 825 026	0	0	0	0	0	0	0	0
F. DŁUG NA KONIEC ROKU	14,5%	17,0%	16,2%	13,3%	4,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
G. Wskaźnik długu do dochodu	2 116 096	3 396 517	2 324 639	2 115 545	3 806 929	1 878 612	0	0	0	0	0	0	0
H. OBCIĄŻENIE ROCZNE BUDŻETU z tytułu spłaty zadłużenia	5,9%	9,3%	5,9%	5,6%	9,9%	4,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
I. Wskaźnik rocznej spłaty zadłużenia do dochodu													
Wolne środki				6 832 500	5 122 000	6 146 000	7 971 026	7 971 026	7 971 026	7 971 026	7 971 026	7 971 026	7 971 026
Wolne środki skumulowane				6 832 500	11 954 500	18 100 500	26 071 526	34 042 552	42 013 578	49 984 604	57 955 630	65 926 656	73 897 682
Możliwość zaciągnięcia długu wg ustawy			17 154 059	17 743 473	21 310 560	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela Nr 26. Prognoza finansowa dla gminy Myślibórz

Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie												
	Wykonanie	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
<i>Gmina Myślibórz</i>													
A. DOCHODY:	29 131 000	27 370 126	27 903 000	30 500 000	31 720 000	33 000 000	34 320 000	34 320 000	34 320 000	34 320 000	34 320 000	34 320 000	34 320 000
B. WYDATKI:	31 309 000	28 245 493	27 626 000	26 694 000	28 168 000	30 853 000	32 982 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000
- wydatki bieżące	26 142 000	25 782 589	26 200 000	24 744 000	26 218 000	28 903 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000	31 032 000
- wydatki majątkowe	5 167 000	2 462 904	1 426 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000
C. NADWYŻKA/DEFICYT (A-B)	-2 178 000	-875 367	277 000	3 806 000	3 552 000	2 147 000	1 338 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000
Wynik skorygowany	2 178 000	875 367	-277 000	5 756 000	5 502 000	4 097 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000
D. FINANSOWANIE (D1 – D2)	3 835 000	2 892 039	2 422 000	-3 806 000	-3 552 000	-2 147 000	-1 338 000	0	0	0	0	0	0
D1. Przychody ogółem:	1 657 000	2 016 672	2 699 000	3 806 000	3 552 000	2 147 000	1 338 000	0	0	0	0	0	0
E. UMORZENIE POŻYCZKI	10 991 000	11 142 000	10 843 000	7 037 000	3 485 000	1 338 000	0	0	0	0	0	0	0
F. DŁUG NA KONIEC ROKU	37,7%	40,7%	38,9%	23,1%	11,0%	4,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
G. Wskaźnik długu do dochodu	3 317 000	3 356 000	3 698 000	4 412 000	3 975 000	2 065 000	2 355 000	1 414 000	0	0	0	0	0
H. OBCIĄŻENIE ROCZNE BUDŻETU z tytułu spłaty zadłużenia	11,4%	12,3%	13,3%	14,5%	12,5%	6,3%	4,1%	6,9%	4,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
I. Wskaźnik rocznej spłaty zadłużenia do dochodu													
Wolne środki				1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000
Wolne środki skumulowane				1 950 000	3 900 000	5 850 000	7 800 000	11 088 000	14 376 000	17 664 000	20 952 000	24 240 000	27 528 000
Możliwość zaciągnięcia długu wg ustawy			5 898 800	11 263 000	15 547 000	18 462 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela Nr 27. Prognoza finansowa dla gminy Nowogrodek Pomorski

Wyszczególnienie	Wykonanie		Przewidywane wykonanie										
	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Gmina Nowogrodek Pomorski													
A. DOCHODY:	4 601 000	4 575 000	4 777 000	4 980 000	5 020 000	5 070 000	5 070 000	5 120 000	5 170 000	5 170 000	5 170 000	5 170 000	5 170 000
B. WYDATKI:	5 172 000	4 188 000	5 087 000	4 686 000	4 550 000	4 840 000	4 880 000	4 930 000	5 047 000	5 047 000	5 047 000	5 047 000	5 047 000
- wydatki bieżące	5 046 000	4 142 000	4 497 000	4 406 000	4 530 000	4 840 000	4 880 000	4 930 000	5 047 000	5 047 000	5 047 000	5 047 000	5 047 000
- wydatki majątkowe	126 000	46 000	590 000	280 000	280 000								
C. NADWYŻKA/DEFICYT (A-B)	-571 000	387 000	-310 000	294 000	470 000	230 000	190 000	190 000	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000
Wynik skorygowany				574 000	470 000	230 000	190 000	190 000	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000
D. FINANSOWANIE (D1 – D2)	571 000	-387 000	310 000	-294 000	-470 000	-230 000	-190 000	-190 000	0	0	0	0	0
D1. Przychody ogółem:	833 000	0	780 000	162 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D2. Rozchody ogółem:	262 000	387 000	470 000	456 000	470 000	230 000	190 000	190 000	123 000	123 000	123 000	123 000	123 000
E. UMORZENIE POŻYCZKI													
F. DEŁUGA NA KONIEC ROKU	2 158 000	1 690 000	1 497 000	1 203 000	733 000	503 000	313 000	123 000	0	0	0	0	0
G. Wskaźnik długu do dochodu	46,9%	36,9%	31,3%	24,2%	14,6%	9,9%	6,2%	2,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
H. OBCIĄŻENIE ROCZNE BUDŻETU z tytułu spłaty zadłużenia	479 000	493 000	570 000	556 000	546 000	274 000	217 000	211 000	133 000	0	0	0	0
I. Wskaźnik rocznej spłaty zadłużenia do dochodu	10,4%	10,8%	11,9%	11,2%	10,9%	5,4%	4,3%	4,1%	2,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Wolne środki				280 000	0	0	0	0	0	123 000	123 000	123 000	123 000
Wolne środki skumulowane				280 000	280 000	280 000	280 000	280 000	280 000	403 000	526 000	649 000	649 000
Możliwości zaciągnięcia długu wg ustawy			1 369 200	1 785 000	2 279 000	2 539 000	2 729 000	2 949 000	3 102 000	3 102 000	3 102 000	3 102 000	3 102 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela Nr 28. Prognoza finansowa dla powiatu myśliborskiego

Wyszczególnienie	Wykonanie		Przewidywane wykonanie										
	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Powiat Myśliborski													
A. DOCHODY:	42 091 224	36 241 084	35 243 602	35 615 958	35 676 917	36 076 917	36 176 917	36 376 917	36 676 917	36 826 917	36 976 917	37 173 346	37 173 346
B. WYDATKI:	41 638 765	37 739 787	35 650 444	35 615 958	35 676 917	35 950 202	36 000 000	36 200 000	36 500 000	36 650 000	36 800 000	36 600 000	36 260 000
- wydatki bieżące	40 568 389	36 587 528	34 399 680	34 504 000	34 790 000	35 232 202	35 280 000	35 476 000	35 770 000	35 917 000	36 064 000	36 260 000	36 260 000
- wydatki majątkowe	1 070 376	1 152 259	1 250 764	1 111 958	886 917	718 000	720 000	724 000	730 000	733 000	736 000	740 000	740 000
C. NADWYŻKA/DEFICYT (A-B)	452 459	-1 498 703	-406 842	0	0	126 715	176 917	176 917	176 917	176 917	176 917	173 346	913 346
Wynik skorygowany	268 440	1 920 900	810 878	1 111 958	886 917	844 715	896 917	900 917	906 917	909 917	912 917	913 346	913 346
D. FINANSOWANIE (D1 – D2)	268 440	1 920 900	829 038	227 119	50 202	-126 715	-176 917	-176 917	-176 917	-176 917	-176 917	-173 346	0
D1. Przychody ogółem:	268 440	1 920 900	829 038	404 036	227 119	50 202	0	0	0	0	0	0	0
D2. Rozchody ogółem:	0	0	18 160	176 917	176 917	176 917	176 917	176 917	176 917	176 917	176 917	173 346	0
E. UMORZENIE POŻYCZKI													
F. DEŁUG NA KONIEC ROKU	0	1 200 000	1 588 682	1 411 765	1 234 848	1 057 931	881 014	704 097	527 180	350 263	173 346	0	0
G. Wskaźnik długu do dochodu	0,0%	3,3%	4,5%	4,0%	3,5%	2,9%	2,4%	1,9%	1,4%	1,0%	0,5%	0,0%	0,0%
H. OBCIĄŻENIE ROCZNE BUDŻETU z tytułu spłaty zadłużenia	159 755	382 437	1 134 268	1 842 639	1 941 997	1 374 758	239 809	228 548	217 286	206 025	194 764	179 931	0
I. Wskaźnik rocznej spłaty zadłużenia do dochodu	0,4%	1,1%	3,2%	5,2%	5,4%	3,8%	0,7%	0,6%	0,6%	0,6%	0,5%	0,5%	0,0%
Wolne środki				1 339 077	937 119	718 000	720 000	724 000	730 000	733 000	736 000	740 000	913 346
Wolne środki skumulowane				1 339 077	2 276 196	2 994 196	3 714 196	4 438 196	5 168 196	5 901 196	6 637 196	7 377 196	8 290 542
Możliwości zaciągnięcia długu wg ustawy			19 557 479	19 957 810	20 171 302	20 588 219	20 825 136	21 122 053	21 478 970	21 745 887	22 012 804	22 304 008	22 304 008

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Tabela Nr 29. Prognoza możliwości finansowych powiatu myśliborskiego

	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	
Wolne środki gmin łącznie		7 527 500	7 642 000	9 088 413	12 606 799	14 500 914	14 716 520	14 793 497	14 793 497	14 793 497	
Dług do spłaty gminy łącznie		7 576 400	10 650 063	7 793 829	3 653 593	1 450 478	1 035 206	912 229	0	0	
Bariniek		215 000	320 000	742 413	2 435 773	2 921 188	3 136 794	3 090 771	3 090 771	3 090 771	
Boleszkowice		250 000	250 000	250 000	250 000	320 700	320 700	320 700	320 700	320 700	
Dębno		6 832 500	5 122 000	6 146 000	7 971 026	7 971 026	7 971 026	7 971 026	7 971 026	7 971 026	
Myślibórz		1 950 000	1 950 000	1 950 000	1 950 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	3 288 000	
Nowogródek Pom.		280 000	0	0	0	0	0	123 000	123 000	123 000	
Powiat Myśliborski		1 339 077	937 119	718 000	720 000	724 000	730 000	733 000	736 000	740 000	
Wolne środki - gminy i powiat		10 866 577	8 579 119	9 806 413	13 326 799	15 224 914	15 446 520	15 526 497	15 529 497	15 533 497	
Dług do spłaty - gminy i powiat		7 753 317	10 826 985	7 970 746	3 830 510	1 627 395	1 212 123	1 089 146	1 76 917	1 73 346	
<i>Wolne środki gmin skumulowane</i>		9 527 500	17 169 500	26 257 913	38 864 712	53 365 626	68 082 146	82 875 643	97 669 140	112 462 637	
<i>Wolne środki gminy i powiat skumulowane</i>		10 866 577	19 445 696	29 252 109	42 578 908	57 603 822	73 250 342	88 776 839	104 306 336	119 839 833	
Maksymalne możliwości absorpcji długu*		2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Bariniek		1 256 642	3 630 688	7 287 941	11 231 794	13 778 087	15 459 765	16 803 971	18 070 800	18 070 800	18 070 800
Boleszkowice		1 898 952	2 414 353	2 755 750	2 977 420	3 150 084	3 150 084	3 150 084	3 150 084	3 150 084	3 150 084
Dębno		17 154 059	17 743 473	21 310 560	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194	23 499 194
Myślibórz		5 898 800	11 263 000	15 547 000	18 462 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000	20 592 000
Nowogródek Pom.		1 369 200	1 785 000	2 279 000	2 539 000	2 729 000	2 949 000	3 102 000	3 102 000	3 102 000	3 102 000
Razem gminy		27 577 653	36 836 514	49 180 251	58 709 408	63 748 365	65 650 043	67 147 249	68 414 078	68 414 078	68 414 078
Powiat Myślibórz		19 557 479	19 957 810	20 171 302	20 588 219	20 825 136	21 122 053	21 478 970	21 745 887	22 012 804	22 304 008
Razem gminy i powiat		47 135 132	56 794 324	69 351 553	79 297 627	84 573 501	86 772 096	88 626 219	90 159 965	90 426 882	90 718 085

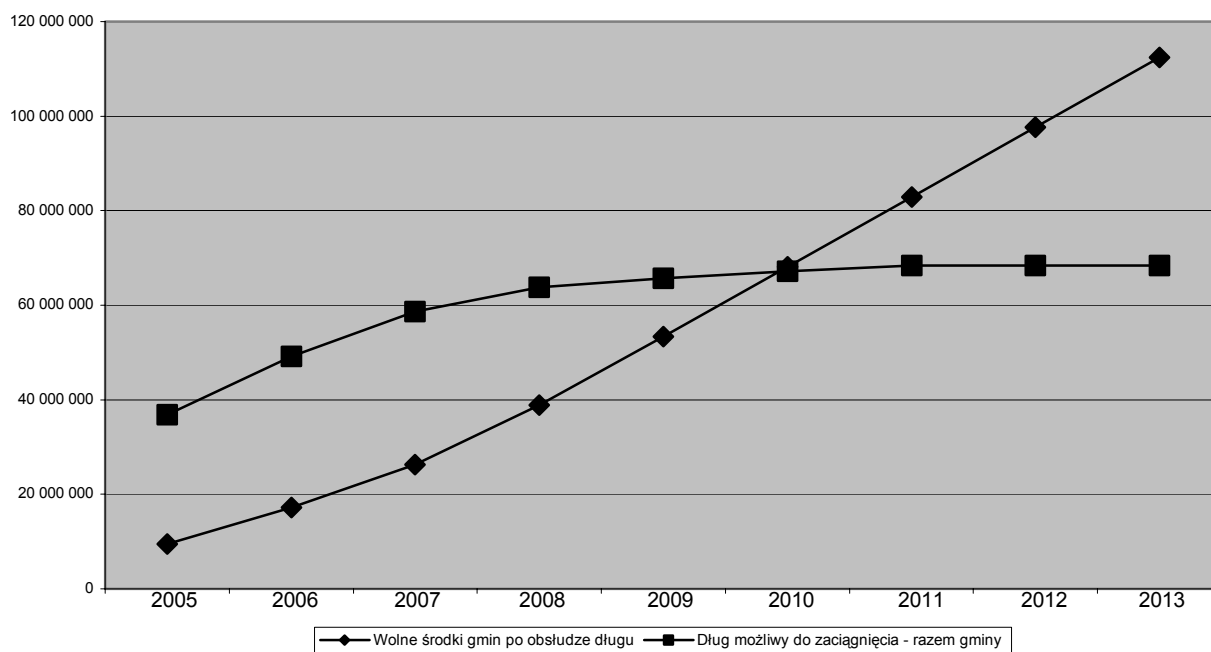
* różnica pomiędzy maksymalną kwotą długu jako 60% dochodów budżetu a kwotą długu już istniejącą

2. Wnioski

Bez wykorzystania środków zewnętrznych w postaci długu realizacja zadań o charakterze typowo majątkowym jest możliwa w oparciu tylko o generowane wolne środki w poszczególnych latach budżetowych. Z prognoz poszczególnych gmin wynika, że w większości najbliższe lata będą związane ze spłatą zadłużenia zaciągniętego w okresach przeszłych (tabele Nr 23 do Nr 27). Jest to poważna bariera w zakresie możliwości realizacji zadań nowych, służących rozwojowi danej gminy. Znacząco dotyczy to gmin Barlinek i Myślibórz (tabele Nr 23 i Nr 26). Dwie najmniejsze gminy pod względem zasobów finansowych w zasadzie samodzielnie nie są w stanie realizować większych zadań prorozwojowych ze względu na niewielkie możliwości generowania wolnych środków w przyszłości (tabele Nr 24 i Nr 27). Istniejące dysproporcje w rozwoju poszczególnych gmin powiatu mogą się pogłębiać wraz z upływem czasu. Odływ ludności z gmin o mniejszych możliwościach finansowych natychmiast będzie się odzwierciedlał w wielkości dochodów budżetowych możliwych do zrealizowania w danej gminie. W skali powiatu mogą to być różnice nieznaczące, ale istotne w ujęciu indywidualnym poszczególnych JST.

Także powiat jako jednostka samorządu terytorialnego ma niewielkie pole manewru w zakresie generowania wolnych środków, co wynika ze specyfiki tego rodzaju JST (tabela Nr 28). Powiat posiada prawne możliwości zadłużania się, lecz bez rzeczywistych możliwości spłaty zadłużenia. Nie oznacza to, że powiat jako zbiór jednostek samorządu terytorialnego (gmin) nie może wykorzystać tej zdolności do absorbowania długu.

Wykres 13. Prognoza możliwości finansowania zadań ze środków zewnętrznych w powiecie myśliborskim (gminy łącznie)

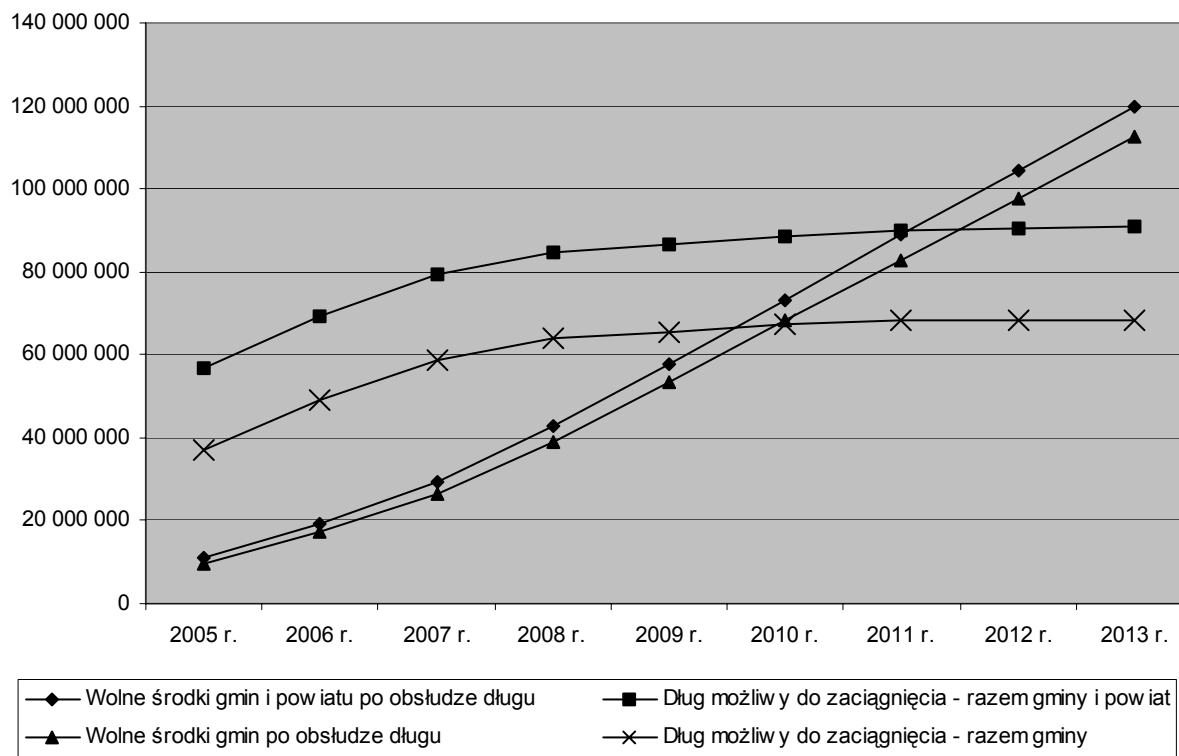


Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Gminy, łącząc swoje możliwości mogą przyspieszyć realizację zadań o charakterze prorozwojowym wykorzystując w tym celu zadłużenie gdyż z prognozy wynika, że w perspektywie niecałych dziesięciu lat wolne środki (po uwzględnieniu zadłużenia z lata poprzednich) w całości pokryją możliwe do zaabsorbowania zadłużenie (wykres Nr 13). Takie podejście umożliwia

podejmowanie decyzji w zakresie realizacji zadań inwestycyjnych z uwzględnieniem realnych możliwości przyspieszenia ich w czasie.

Wykres Nr 14. Prognoza możliwości finansowania zadań ze środków zewnętrznych w powiecie myśliborskim (gminy, gminy i powiat łącznie)



Źródło opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

W przypadku połączenia możliwości gmin i powiatu występuje efekt swoistej synergii. Pomimo odsunięcia w czasie pokrycia wielkości zadłużenia z kwotą wolnych środków narastająco, rośnie zdolność do wcześniejszej realizacji zadań kwotowo wyższych, niż wynika to z łącznej możliwości samych gmin (wykres Nr 14). Wykorzystanie potencjału powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego może pozwolić na szybsze osiągnięcie korzyści w zakresie przyspieszenia rozwoju wszystkich gmin powiatu. Wykorzystanie możliwości tkwiących w poszczególnych gminach jak i samym powiecie wymaga kompleksowego podejścia do rozwoju w każdej gminie oraz powiecie jako całości. Nie wszystkie zadania muszą być realizowane w układzie zamkniętym jednej gminy. Wykorzystując efekt skali i synergii można łączyć potrzeby więcej niż jednej gminy w jedno zadania o charakterze ponadgminnym. Takie podejście zwiększa możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, a dodatkowo może znacząco obniżyć koszty eksploatacyjne realizowanych przedsięwzięć.

Istotnym zagadnieniem przy określaniu możliwości finansowania zadań ze środków zewnętrznych są koszty długu.

Tabela Nr 30. Łączne szacunkowe wielkości środków możliwych do pozyskania przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego powiatu myśliborskiego w latach 2005 – 2013

Jednostka samorządu terytorialnego	Wolne środki po obsłudze długu	Średni koszt nowego długu	Możliwości absorpcji długu (dozwolone prawnie dla 2013 roku)	Rzeczywiste możliwości absorpcji długu	Koszt długu
Barlinek	19 043 481	10%	18 070 800	17 312 255	1 731 226
Boleszkowice	2 603 500	10%	3 150 084	2 366 818	236 682
Dębno	65 926 656	10%	23 499 194	59 933 324	5 993 332
Myślibórz	24 240 000	10%	20 592 000	22 036 364	2 203 636
Nowogródek Pom.	649 000	10%	3 102 000	590 000	59 000
Powiat myśliborski	7 377 196	10%	22 304 008	6 706 542	670 654
Razem gminy i powiat	119 839 833	10%	90 718 085	108 945 303	10 894 530

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie, BIP oraz informacji finansowych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Każda z gmin ma inne potencjalne i inne rzeczywiste możliwości realizacji zadań prorozwojowych (rzeczywista możliwość absorpcji długu, która jest funkcją wielkości możliwych do osiągnięcia wolnych środków po uwzględnieniu obsługi długu wcześniej zaciągniętego oraz kosztów długu). Odchylenia mogą występować *in plus* i *in minus* (tabela Nr 30). Największe odchylenia widoczne są w przypadku gminy Dębno, gdzie pomimo potencjalnie największych możliwości finansowych przyspieszenie ich realizacji z wykorzystaniem środków zewnętrznych nie jest możliwe.

Rozdział IV. MISJA

Istniejący od 1999 roku samorząd powiatowy obejmuje swoim zasięgiem gminy, które w poprzednich latach należały do różnych jednostek administracji powiatowej i wojewódzkiej. To jeden z powodów wewnętrznego zróżnicowania powiatu w zakresie charakteru i stopnia rozwoju. Świadomy tych zaszczości oraz obecnych powiązań ze swoim otoczeniem samorząd powiatu czerpiąc z tradycji i kultury poprzednich pokoleń oraz bazując na potencjale swoich mieszkańców podejmuje wyzwania przyszłości określając swoją misję w sposób następujący:

**Powiat myśliborski – konsolidująca się *mała ojczyzna* w Europie bez granic,
współpracująca szeroko nad tworzeniem wykształconego i zdrowego społeczeństwa tak,
aby było w stanie wykorzystując zasoby naturalne i walory turystyczne regionu
oraz rozwijając zróżnicowaną lokalną gospodarkę podnosić poziom życia mieszkańców.**

Misja wyraża wolę podejmowania wielu bardzo różnorodnych działań przez lokalne organizacje, instytucje i osoby, które współpracując w różnych dziedzinach będą przewyższać istniejące podziały wspólnie podejmując wysiłek w celu jak najbardziej efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału mieszkańców i zasobów naturalnych oraz konsolidowania powiatowej małej Ojczyzny. Przyszły rozwój powiatu będzie odbywał się dzięki stwarzaniu dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej – zróżnicowanej pod względem branż i struktury przedsiębiorstw – gospodarki, zwłaszcza sektora MŚP. Wykorzystując walory przyrodnicze i kulturowe regionu szczególną uwagę poświęcać się będzie tworzeniu coraz lepszych warunków dla rozwoju turystyki. Odziedziczone bogactwa zasobów lokalnych będą chronione i pomnażane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju wyrażonymi w Agendzie 21. Czyste środowisko naturalne oraz dbałość o stałą poprawę warunków życia na terenie powiatu przyczyniać się będzie do coraz lepszego stanu zdrowia społeczności powiatu. Realizacja tych celów wymagać będzie podjęcia intensywnych i długofalowych działań edukacyjnych, aby umożliwić członkom lokalnej społeczności dobre wykształcenie i przygotowanie się do sprostania warunkom rosnącej konkurencji w pozbywającej się wewnętrznych granic Europie. Realizacja nakreślonej misji przyczyni się do stopniowego podnoszenia poziomu życia mieszkańców powiatu.

Rozdział V. CELE I PRIORYTETY ROZWOJU POWIATU

1. Cele strategiczne i szczegółowe

Urzeczywistnienie nakreślonej misji rozwoju powiatu odbywać się musi poprzez realizację celów strategicznych określających stany, których osiągnięcie w poszczególnych dziedzinach jest niezbędne, by osiągnąć efekt całościowy. Misja realizowana będzie w kilku ważnych i wzajemnie powiązanych obszarach: w środowisku przyrodniczym, w staraniach o codzienną jakość życia mieszkańców, w sferze lokalnej gospodarki, w dziedzinie edukacji społeczeństwa, w sferze troski o tożsamość i integrację lokalnej społeczności oraz w dziedzinie informatyzacji, bez której obecnie rozwój nie jest możliwy. Dla każdego z tych obszarów sformułowany został jeden cel strategiczny:

- Czyste i dobrze zagospodarowane środowisko przyrodnicze
 - Wysoka jakość życia mieszkańców powiatu
 - Rozwinięta lokalna gospodarka
 - Społeczeństwo ludzi wykształconych i ustawicznie edukujących się dla osobistego rozwoju i osiągnięcia sukcesu w warunkach konkurencji
 - Społeczność powiatu zintegrowana i stale budująca swoją lokalną tożsamość
 - Społeczeństwo informacyjne
-
- **Czyste i dobrze zagospodarowane środowisko przyrodnicze (cel strategiczny 1)**

Środowisko przyrodnicze może stanowić jeden z filarów rozwoju społeczno-gospodarczego danego regionu, jeżeli przyrodzone warunki lokalne zostaną umiejętnie wykorzystane poprzez właściwe ich zagospodarowanie. Trwały rozwój wymaga stałego poszukiwania dynamicznej równowagi pomiędzy wykorzystywaniem środowiska a jego ochroną, pomiędzy rozwiązaniami instytucjonalnymi a postawami i zachowaniami jednostek, pomiędzy podnoszeniem jakości środowiska zamieszkiwania i bytowania a lokalnym rozwojem gospodarczym, stanowiącym jego trwały fundament.

1. Ponieważ system ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności lasów, jest w powiecie myśliborskim stosunkowo dobrze rozwinięty, w okresie objętym strategią rozwój w tym zakresie będzie mieć charakter przede wszystkim jakościowy. Choć współpraca poszczególnych gmin w zakresie ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w ramach istniejących organizacyjnych form ich ochrony (parki krajobrazowe, rezerваты) jest poprawna, to potrzeba aktywnej, podporządkowanej wspólnemu kierunkowi strategicznemu integracji działań cząstkowych. Zagadnieniem wymagającym specjalnego potraktowania będą działania nakierowane na obniżenie poziomu zanieczyszczenia rzek w powiecie uwzględniające jego zmienność (cel szczegółowy 1.1).
2. Brak przywiązywania należytej uwagi do zagadnień prawidłowego gospodarowania środowiskiem w przeszłości, doprowadził do zdegradowania pewnej ilości terenów na obszarze powiatu. Rekultywacja tych terenów i stosunkowo szybkie wykorzystanie ich dla celów rozwoju powiatu stanowią nieodzowny warunek realizacji celu strategicznego, pozwalający na pełne wykorzystanie walorów przyrodniczych powiatu (cel szczegółowy 1.2).
3. Jednym z elementów najsilniej kształtujących jakość środowiska zamieszkiwania, jest poziom osiąganych standardów w gospodarce komunalnej. Ma to znaczenie zwłaszcza w przypadku terenów wiejskich, gdzie zdecydowana poprawa w zakresie gospodarki ściekowej, gospodarki odpadami czy lokalnych poziomów niskiej emisji, stanowi podstawowy warunek rozwijania tam funkcji agroturystycznej, która mogłaby skutecznie konkurować z ofertą tworzoną przez ościennie powiaty i gminy. Szczególne znaczenie ma w tym zakresie rozwijanie działań o wysokim stopniu integracji i znaczących efektach synergicznych, gdyż takie wła-

śnie działania mają największą szansę na uzyskanie wsparcia z funduszy strukturalnych (cel szczegółowy 1.3, 1.4).

4. W okresie objętym *Strategią*, tempo dochodzenia do standardów uzgodnionych z UE w dziedzinie ekologii będzie stanowiło wyznacznik rozwoju i wskaźnik jego prawidłowości, otwierając również drogę do korzystania z potencjalnie dostępnych funduszy strukturalnych, do których bramę stanowi Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Wiele z najważniejszych kierunków w tym zakresie będzie mocno powiązanych z realizacją poprawy poziomu standardów osiąganych w gospodarce komunalnej (cel szczegółowy 1.4, 1.3).
5. Skoncentrowane wysiłki nakierowane na poprawę czystości i lepsze zagospodarowanie środowiska przyrodniczego wymagają równoczesnego budowania szerokiej świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu, przekładającej się na codzienne postawy i zachowania poszczególnych mieszkańców. Obok aktywnego wszczepiania pożądanych nawyków w tym zakresie u młodzieży i ludzi młodych, znaczący wysiłek będzie wiązał się ze zmianą utrwalonych już postaw niepożądanych, np. prowadzących do powstawania dzikich wysypisk śmieci. Z uwagi na swe przyrodzone warunki, powiat powinien również aktywnie oddziaływać na kształtowanie proekologicznych postaw i zachowań u osób odwiedzających go w celach rekreacyjnych, turystycznych czy sportowych (cel szczegółowy 1.5).

Cele te są spójne z celami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*; z celem strategicznym 4 – „Podniesienie jakości życia w regionie”, a zwłaszcza z ujętym w nim jednym z celów pośrednich – „Zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów środowiska naturalnego” oraz celem strategicznym 2 „Powszechna dostępność dóbr, usług i informacji”, a zwłaszcza z ujętym w nim celem pośrednim – „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej”.

- **Wysoka jakość życia mieszkańców powiatu (cel strategiczny 2)**

Na jakość życia wpływają różne czynniki, z których większość związana jest ze zdrowiem mieszkańców, ich bezpieczeństwem i bogactwem życia duchowego. Zdrowe społeczeństwo, prawidłowo funkcjonująca rodzina, powszechny dostęp do dóbr kultury, sprawny system wspierania ludzi znajdujących się w trudnych warunkach materialnych, bezrobotnych, niepełnosprawnych to wskaźniki, na podstawie których określić możemy poziom realizacji podstawowych standardów życia.

1. Zdrowie społeczeństwa uwarunkowane jest między innymi stanem środowiska naturalnego, nawykami żywieniowymi i higienicznymi, stylem życia, dostępnością opieki zdrowotnej. Podobnie jak w krajach rozwiniętych również w Polsce rosnące, choć powoli, jakość życia i postęp w dziedzinie medycyny powodują wydłużanie się życia ludzkiego, a w konsekwencji powiększania się grupy ludzi w wieku poprodukcyjnym o właściwych dla niej potrzebach. W planowaniu długookresowym rozwoju ten czynnik ma istotne znaczenie. Dla ludzi starszych ogromnie ważna jest profilaktyka zdrowotna, dostępność pomocy medycznej i poziom jej usług. Bardzo ważne w tym zakresie staje się w planowaniu rozwoju powiatu zapewnienie mieszkańcom na miejscu odpowiedniej diagnostyki medycznej dysponującej specjalistycznym sprzętem i dobrze przygotowaną kadrą. Poziom zdrowotności wszystkich grup wiekowych uzależniony jest w dużym stopniu od działań profilaktycznych, skutecznej promocji zdrowego stylu życia, dobrze zorganizowanego systemu wczesnego wykrywania chorób. Większość zadań z tego zakresu realizować można w ramach gminnych i powiatowych programów profilaktycznych (cele szczegółowe 2.1. i 2.2.).
2. Tworzenie efektywnego systemu wspierania rodziny, szczególnie w środowiskach łatwo poddających się patologiom, jest ważnym zadaniem władz samorządowych. System powinien być budowany w oparciu o wyczerpującą diagnozę stanu rodziny w powiecie.

W realizacji zadania należy wykorzystać wszystkie instytucje publiczne i organizacje pozarządowe działające w tej sferze. Funkcję koordynatora działań w tworzeniu systemu wspierania rodziny wypełniać będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Szczególnie ważną rolę powinny odegrać gminne ośrodki pomocy społecznej, stowarzyszenia, szkoły, parafie, policja, PUP. Jednym z ważniejszych celów systemu będzie stopniowe zmniejszanie liczby dzieci przebywających w domach dziecka, poprzez programy przywracania funkcjonalności rodzin naturalnych, a w ostateczności zastępowania ich rodzinami zastępczymi, lub rodzinnymi domami dziecka (cel szczegółowy 2.3).

3. Dla poprawiania wskaźników poziomu życia lokalnej społeczności będzie zwiększana dbałość o potrzeby ludzi niepełnosprawnych, życiowo niezaradnych, bezrobotnych, odrzuconych. Tworzenie warunków do uzyskiwania przez nich sukcesów życiowych, wychodzenia z izolacji, usamodzielniania się, będzie przedmiotem programów tworzonych na poziomie samorządowym. Programy te powinny wykorzystywać zasoby i potencjał lokalny, oraz zewnętrzne źródła wspierające. Szczególną rolę w tym zakresie należy przypisać programom edukacyjnym, stwarzającym szanse, oddziałyującym na sferę świadomości, zarówno bezpośrednio zainteresowanych, jak i pozostałej części społeczeństwa (cel szczegółowy 2.4.).
4. Jednym z czynników kształtujących atrakcyjność powiatu jest jakość środowiska zamieszkania mieszkańców. Jej zaś elementem jest z kolei oferta nowych, dostępnych, nowoczesnych i wygodnych mieszkań dla osób wiążących swe kariery życiowe z powiatem. Podstawowym zadaniem dla samorządu jest w tym przypadku zapewnienie zasobu terenów, stopniowo i w miarę potrzeb uzbrajanych pod budownictwo mieszkaniowe, a następnie udostępnianych prywatnym inwestorom, spółdzielniom i TBS-om. Partnerstwo publiczno-prywatne powinno stać się znaczącym narzędziem rozwoju mieszkalnictwa, umożliwiającym łączenie mechanizmów budowy mieszkań przeznaczonych do zakupu na atrakcyjnych zasadach komercyjnych z budową mieszkań o szczególnej funkcji społecznej (mieszkania komunalne i rotacyjne). Polityka mieszkaniowa powiatu myśliborskiego powinna również uwzględnić i wspierać modernizację istniejącego zasobu mieszkaniowego, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień wiążących się ze środowiskiem (cel szczegółowy 2.5).
5. Bogata, różnorodna i dostępna oferta kulturalna wpływa nie tylko na jakość życia mieszkańców, ale i na podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu. Jednym z zadań instytucji i stowarzyszeń, działających w obszarze kultury, jest stymulowanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców. W realizacji tego zadania ogromną rolę odgrywa lokalna tradycja, unikatowe, ściśle wiążące się z regionem wartości kulturalne. Wpływają one na kształtowanie się więzi lokalnych, a jednocześnie, w czasach powszechnej unifikacji i globalizacji, są siłą przyciągającą turystów. Takie wartości mogą powstawać tylko w społecznościach ceniących własny dorobek kulturalny, gotowych do jego pomnażania i twórczego rozwoju. W pracy nad kształtowaniem potrzeb uczestnictwa w życiu kulturalnym instytucje i środowiska ludzi kultury powinny pozyskać sojuszników we wszystkich samorządach działających na terenie powiatu, placówkach oświatowych oraz myśliborskich środowiskach gospodarczych (cel szczegółowy 2.6.).

Cele te są spójne z celami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*; z celem strategicznym 4 – „Podniesienie jakości życia w regionie”, a zwłaszcza z ujętymi w nim celami pośrednimi – „Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego”, „Kreowanie zdrowego stylu życia”, „Działanie na rzecz wzrostu poziomu kulturalnego społeczeństwa” i „Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki socjalnej”.

- **Rozwinięta lokalna gospodarka (cel strategiczny 3)**

Lokalna gospodarka jest głównym filarem rozwoju powiatu. Jej rozwój jest warunkiem wyjściowym do realizacji wizji powiatu. Tylko dzięki dobrze funkcjonującej gospodarce możliwe jest obniżenie stopy bezrobocia i podniesienie dochodowości powiatu. Dzięki wypracowanym nadwyżkom finansowym przedsiębiorstw podwyższy się jakość życia mieszkańców. Po zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych rodzin mieszkańcy będą częściej korzystać z dóbr wyższego rzędu, co da gospodarce nowy impuls rozwijając kolejne jej segmenty. Działania na rzecz gospodarki w powiecie będą przebiegać zwłaszcza w następujących obszarach:

1. Racjonalna eksploatacja istniejących bogactw naturalnych (ropa, gaz, kruszywa) ma znaczenie dla zachowania środowiska przyrodniczego w stanie nie zdegradowanym. Wykorzystywanie lasów i wód dla celów gospodarczych i turystycznych, w ramach wyznaczonych zasadami ochrony przyrody, umożliwi budowanie potencjału powiatu w sektorze turystycznym. Gwarancją dla właściwego wykorzystywania tych zasobów będzie włączenie do procesu decyzyjnego różnorodnych partnerów wspólnoty powiatowej. Najefektywniejsze w tej dziedzinie będą projekty tworzone przy udziale samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych (cel szczegółowy 3.1).
2. W istniejącej sytuacji znaczącego zróżnicowania sektora gospodarczego (występowanie przedsiębiorstw przemysłowych, usługowych, rolnych i leśnych) w powiecie znaczenia nabiera potrzeba zapewnienia wszystkim jego fragmentom odpowiedniego do potrzeb, a więc zróżnicowanego wsparcia. Powinny być równomiernie rozwijane instytucje wspierające wszystkie fragmenty sektora gospodarki. To umożliwi bardziej skuteczne zabieganie o wszelkiego rodzaju pomoc zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw, ale nie tylko usługowych (cel priorytetowy 3.2).
3. Całokształt produkcji leśnej i rolnej musi zostać dostosowany do potrzeb klienta europejskiego. Produkty nie spełniające norm europejskich nie będą zdolne konkurować na jednolitym rynku europejskim. W oparciu o dostępne finansowe środki pomocowe tworzone będą projekty zachęcające i ułatwiające niezbędne przekształcenia strukturalne i technologiczne w gospodarce rolnej i leśnej (cel szczegółowy 3.3).
4. Niezbędne przyspieszenie rozwoju przedsiębiorstw związane jest w znacznym stopniu z jakością usług oferowanych przez instytucje okołobiznesowe. Niezbędne są działania poprawiające dostępność do informacji, instrumentów finansowych oraz pozafinansowych wspierających prowadzenie działalności gospodarczej. Przywiązywać się będzie uwagę do tworzenia projektów podnoszących kompleksowość usług dla biznesu. Powiązanie instytucji pozarządowych z samorządami i biznesem pozwoli tworzyć projekty oparte o formułę partnerstwa publiczno prywatnego, co zwiększy szanse na zdobywanie dofinansowania projektów ze środków zewnętrznych jak i pozwoli łatwiej zebrać wkład własny (cel szczegółowy 3.4).
5. Wykreowanie produktów lokalnych powinno uczynić powiat myśliborski i jego gminy rozpoznawalnymi w kraju i za granicą. Kreowania produktu lokalnego będąc procesem interaktywnym powiększać będzie szanse na generowanie coraz to nowych projektów realizacyjnych. Dlatego też selekcjonowanie produktów lokalnych powinno być prowadzone w sposób ciągły, podobnie jak proces tworzenia i umacniania marki lokalnej. Do działań w tym zakresie włączane będą w sposób uporządkowany i spójny różne instytucje i organizacje z terenu powiatu (cel szczegółowy 3.5).
6. Opierając się o posiadane zasoby naturalne sektor turystyki powinien stać się znaczącym czynnikiem rozwoju powiatu. Potrzebne jest stworzenie efektywnego systemu zapewniającego w sposób kompleksowy bardzo różnorodne usługi dla turystów, zwłaszcza weekendowych. Obok usług o wysokim stopniu zorganizowania tworzone będą także usługi oparte o realne możliwości mieszkańców (np. agroturystyka) bazujące na posiadanych przez nich zasobach (niski próg rozpoczęcia działalności gospodarczej). Bazę finansową powinny

w tym zakresie znacząco uzupełniać środki pomocowe funduszy europejskich przeznaczone na rozwój zasobów ludzkich jak i rozwój regionalny (cel szczegółowy 3.6).

7. Rozwój działalności gospodarczej, w tym turystyki, jak i wygoda mieszkańców stawiają poprawę jakości dróg wśród priorytetowych celów rozwoju. Wprowadzenie wieloletniego programu inwestycji drogowych opartego na jasnych, zobiektywizowanych kryteriach wyboru kolejności inwestowania stworzy podstawę do racjonalnych i uporządkowanych działań. Duża kosztochłonność inwestycji drogowych wymagać będzie intensywnego współdziałania samorządów działających na terenie powiatu (cel szczegółowy 3.7).

Cele te są spójne z celami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*; z celem strategicznym 2 „Powszechna dostępność dóbr, usług i informacji”, a zwłaszcza z ujętym w nim celem pośrednim – „Stworzenie zrównoważonego, dostępnego i zintegrowanego systemu transportowego” oraz celem strategicznym 4 – „Podniesienie jakości życia w regionie”, a zwłaszcza z trzema ujętymi w nim celami pośrednimi – „Tworzenie warunków dla równoważenia rozwoju gospodarki województwa zachodniopomorskiego”, „Aktywizacja obszarów wiejskich w kierunku ich wielofunkcyjnego rozwoju oraz wzrostu efektywności rolnictwa” i „Rozwój funkcji turystyczno-uzdrowiskowej”.

- **Spoleczeństwo ludzi wykształconych i ustawicznie edukujących się dla osobistego rozwoju i osiągnięcia sukcesu w warunkach konkurencji (cel strategiczny 4)**

Podstawą sukcesu każdej społeczności jest edukacja – tylko społeczeństwo ludzi wykształconych zdolne jest rozwiązywać własne problemy, odnieść sukces w warunkach konkurencji, skutecznie nawiązać niezbędną współpracę w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i europejskiej. Działania na rzecz edukacji w powiecie myśliborskim realizowane być muszą w czterech obszarach:

1. Stałej troski wymaga edukacja podstawowa, gimnazjalna i ponadgimnazjalna. Konieczne jest swoiste „porozumienie na rzecz edukacji” skupiające władze gmin i powiatu, a także lokalne organizacje pozarządowe działające na rzecz edukacji. „Porozumienie” animować powinno szerokie działania na rzecz podnoszenia jakości kadry nauczycielskiej, zabiegać o nowoczesne wyposażenie szkół, rozwijać kontakty i współpracę ze szkołami w województwie, kraju i Europie. Niezależnie od tego, który podmiot jest bezpośrednio odpowiedzialny za konkretną sferę edukacji - konsekwencje zaniedbań poniesie przede wszystkim społeczność lokalna. Dlatego konieczne będzie wykorzystanie wszelkich podstaw prawnych i organizacyjnych dla stałego mierzenia jakości lokalnego (gminnych i powiatowego) systemu oświaty oraz formułowanie i wdrażanie działań naprawczych. Na takich przesłankach budowane będą projekty realizujące cel szczegółowy 4.1.
2. Bezpośrednim celem edukacji zawodowej jest zapewnienie uczniom szans na zdobycie środków utrzymania, a lokalnej przedsiębiorczości dostarczenie wykwalifikowanej kadry. W dobie błyskawicznych zmian stabilność w tej dziedzinie zapewni jedynie przygotowanie uczniów i kadry nauczycielskiej do stałych, elastycznych zmian. Opuszczający szkołę uczeń musi posiadać zawód oraz umiejętność jego zmiany w razie potrzeby. Szkoła musi przygotować go do edukacji ustawicznej. Aby to było możliwe organ prowadzący musi dbać o kadry umięjące nowoczesnie zarządzać szkołą, o sprawny i motywujący system doskonalenia nauczycieli, o stałe unowocześnianie wyposażenia oraz o permanentny kontakt szkół z lokalnym rynkiem pracy (cel szczegółowy 4.2.).
3. Możliwość ustawicznej edukacji osób dorosłych to warunek stałego rozwoju powiatu. Władze powiatu nie powinny zajmować się tym bezpośrednio - dobrym partnerem organizującym sieć placówek będą organizacje pozarządowe, firmy prywatne oraz lokalne oddziały szkół wyższych i instytucji szkoleniowych z województwa i kraju. Realizacja celu szczegó-

łowego 4.3. rozpocząć się musi od wypracowania systemu współpracy i wspomaganie tych partnerów przez dofinansowanie, udzielanie lokali i promocję.

4. Rozwój edukacji przygotowującej do konkurencji musi dokonywać się w stałej współpracy ze środowiskami edukacyjnymi poza granicami kraju. Gminy i powiat muszą wspierać wymianę młodzieży, współpracę transgraniczną szkół, współpracę nauczycieli z placówkami edukacyjnymi w całej Europie. Szczególnej wagi nabiera współpraca z uczelniami wyższymi: w interesie społeczności lokalnej jest istnienie placówek terenowych na obszarze powiatu oraz prowadzenie różnorodnych badań ujawniających i wspomagających możliwości rozwojowe powiatu.

Cele te są spójne z celami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*; z celem strategicznym 1 – „Stworzenie warunków do rozwoju zasobów ludzkich”, i ujętym w nim celem pośrednim – „Budowa społeczeństwa uczącego się”.

- **Spoleczność powiatu zintegrowana i stale budująca swoją lokalną tożsamość (cel strategiczny 5)**

Powiat ma szansę na sukces tylko wówczas, gdy podejmie intensywne starania o rozwój lokalnej tożsamości i integrację wewnętrzną. Potrzebne są lokalny patriotyzm i lokalna dumą. Cele szczegółowe dobrze formułują zakres niezbędnych do podjęcia projektów:

1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, oparta na prawnej podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, powinna animować powstawanie i rozwój tych organizacji, wzmacnianie się społeczeństwa obywatelskiego, rozwój partycypacji społecznej. Powinna ona stwarzać warunki i sprzyjać przejmowaniu przez organizacje pozarządowe od administracji różnorodnych zadań sfery publicznej (cel szczegółowy 5.1.);
2. Widoczna i efektywna współpraca lokalnych środowisk opiniotwórczych związanych z lokalnymi władzami, biznesem, edukacją, kulturą, Kościołem – przyniesie wymierne efekty w postaci nowych projektów oraz wzmocni poczucie integralności powiatu. Zadaniem władz powiatu jest stwarzanie płaszczyzn i animowanie struktur służących takiej współpracy (cel szczegółowy 5.2.). Struktura taka wspomagać powinna także edukację regionalną realizowaną w szkołach i organizacjach pozarządowych (cele szczegółowe 5.3. oraz 5.5.).
3. Lokalny system informacji i edukacji regionalnej musi być niezależny, jeśli ma być skuteczny – konieczne jest jednak wspomaganie tego systemu w oparciu o niezależnie przydzielane dotacje (5.3.). W powiecie istnieć powinna lokalna prasa, lokalne strony internetowe, telewizja kablowa, rozgłośnia radiowa. Wszystkie te media muszą być niezależne, lecz wspomagane systemem grantów przez samorządy lokalne. Taki sam system grantów wspomagać powinien organizacje i instytucje edukacyjne i kulturalne działające na rzecz tożsamości lokalnej powiatu. Dotacje samorządowe stworzą możliwość ubiegania się o środki unijne.
4. Lokalna marka to z jednej strony konkretne produkty, usługi oraz imprezy szeroko reklamowane i przyciągające turystów i inwestorów, z drugiej lokalny system promocji jakości. Marka jednoznacznie kojarzyć się będzie w Polsce i Europie z powiatem myśliborskim (cel szczegółowy 5.4).
5. Dla prawidłowego rozwoju samorządowej wspólnoty potrzebne są także więzi społeczne i poczucie lokalnej tożsamości wśród mieszkańców powiatu. Do ich rozwijania i wzmacniania powinno być wykorzystywane dziedzictwo kulturowe, zarówno to zastane po roku 1945, jak i to przyniesione przez powojennych osadników oraz powstające w następnych dziesięcioleciach. Instytucje i organizacje mające do czynienia z różnymi formami tego dziedzictwa (muzea, archiwa, biblioteki, organizacje pozarządowe, urzędy), a działające na terenie całego powiatu i poza jego granicami należy powiązać w dobrze zorganizowany sys-

tem, który będzie to dziedzictwo konserwował, rozwijał i udostępniał lokalnej społeczności oraz przyjezdnym (cel szczegółowy 5.5).

Cele te są spójne z celami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*; z celem strategicznym 1 – „Stworzenie warunków do rozwoju zasobów ludzkich”, i ujętymi w nim dwoma celami pośrednimi – „Wzmacnianie tożsamości narodowej, regionalnej i lokalnej w warunkach integracji europejskiej” oraz „Integracja społeczności regionu”.

- **Spółczesność informacyjna (cel strategiczny 6)**

Szansę na sukces mają dzisiaj te społeczności, które nadszają za błyskawicznym rozwojem technologii informatycznych. Wymaga to z jednej strony skoncentrowanego wysiłku na rzecz szybkiego powiązanie całego powiatu siecią łączności teleinformatycznej, z drugiej strony zadania o wysoko wykwalifikowane kadry potrafiące wykorzystywać nowoczesny sprzęt technologii informacyjnych. Oba cele wymagają od powiatu i gmin działań wspomagających – realizacja celów zarówno w sferze technologicznej jak i edukacyjnej należeć powinna do ściśle współpracujących z władzami samorządowymi firm oraz organizacji pozarządowych. Edukacja nie może zatrzymać się na wykształceniu samej umiejętności obsługi nowoczesnych narzędzi. Projekty edukacyjne w tym zakresie koncentrować się będą na praktycznym wykorzystaniu opanowanych technologii dla działań przyczyniających się do rozwoju powiatu.

1. Obok stosunkowo prostego zadania poprawy poziomu wiedzy i umiejętności praktycznych posługiwania się technologiami informatycznymi przez młodzież szkolną, budowa społeczeństwa informacyjnego wymaga znacznego, szczególnego i wieloletniego wysiłku w tym zakresie w odniesieniu do osób, które ukończyły swoją edukację wiele lat temu. Możliwe są tu zupełnie nowatorskie i zaskakujące rozwiązania, wykorzystujące lokalne warunki i możliwości. Proces tworzenia systemu oraz realizacja kolejnych jego elementów będą przyczyniać się także do lokalnego rozwoju gospodarczego (cel szczegółowy 6.1.).
2. Stworzenie ogólnodostępnej infrastruktury informatycznej będzie w zasadniczy sposób wpływać na warunki realizacji niemalże wszystkich pozostałych celów szczegółowych rozwoju, zarówno w aspekcie skracania czasu ich realizacji, jak i w aspekcie osiągania wyższej jakości w danym okresie. Budowa tej struktury będzie także oddziaływać na lokalny rozwój gospodarczy – tworzenie lokalnych miejsc pracy oraz stwarzania szans wykształcenia wyspecjalizowanych usług i produktów, które będą mogły w przyszłości być eksportowane poza obszar powiatu. Ponieważ nie wydaje się możliwe sfinansowanie tego celu z jakiegokolwiek jednego źródła, podstawowym założeniem powinno być tworzenie montażu finansowych konsolidujących środki różnego pochodzenia (cel szczegółowy 6.2.).

Cele te są spójne z celami zapisanymi w *Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015*; z celem strategicznym 2 „Powszechna dostępność dóbr, usług i informacji”, a zwłaszcza z ujętym w nim celem pośrednim – „Tworzenie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego”.

Każdy z celów strategicznych realizowany będzie poprzez 2 do 7 celów szczegółowych sformułowanych w oparciu o zidentyfikowane w diagnozie stanu silne i słabe strony powiatu oraz przewidywane występowanie w otoczeniu szans i zagrożeń dla jego rozwoju. Wyznaczono łącznie 29 celów szczegółowych. Powinny one zostać osiągnięte do roku 2013.

Tabela Nr 31. Cele i priorytety rozwoju powiatu

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Ranga
1. Czyste i dobrze zagospodarowane środowisko przyrodnicze ⁴	1.1. Skuteczna ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności lasów ¹	niska
	1.2. Zaawansowana rekultywacja terenów zdegradowanych	niska
	1.3. Usunięte zapóźnienia w gospodarce komunalnej	wysoka
	1.4. Osiągnięte standardy uzgodnione z UE w dziedzinie ekologii	średnia
	1.5. Wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa	średnia
2. Wysoka jakość życia mieszkańców powiatu	2.1. Powszechna dostępność do specjalistycznej diagnostyki medycznej	średnia
	2.2. Sprawnie funkcjonujący system profilaktyki zdrowotnej	niska
	2.3. Efektywny system wspierania rodziny	niska
	2.4. Sprawny i elastyczny system opieki nad niepełnosprawnymi, bezrobotnymi, bezradnymi i wykluczonymi	średnia
	2.5. Bogata oferta dostępnych mieszkań	niska
	2.6. Bogactwo form życia kulturalnego służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców i turystów	średnia
3. Rozwinięta lokalna gospodarka	3.1. Zrównoważona gospodarka bogactwami naturalnymi	niska
	3.2. Rozwinięty i zintegrowany sektor przemysłowo-usługowy	wysoka
	3.3. Produkcja rolna i leśna dostosowana do potrzeb klienta europejskiego	wysoka
	3.4. Rozwinięta i sprawnie funkcjonująca infrastruktura dla przedsiębiorczości	średnia
	3.5. Wykreowane produkty lokalne	niska
	3.6. Efektywny system przyjmowania turystów umożliwiający uprawianie sportu, rekreację oraz kontakt z kulturą	wysoka
	3.7. Jakość dróg w powiecie umożliwia sprawną komunikację wewnętrzną i tranzytową	wysoka

⁴ numeracja nie stanowi hierarchii celów, a zastosowana została z powodów porządkowych
tlustym drukiem zaznaczono cele priorytetowe

4. Społeczeństwo ludzi wykształconych i ustawicznie edukujących się dla osobistego rozwoju i osiągnięcia sukcesu w warunkach konkurencji	4.1. Wysoka jakość lokalnego systemu edukacji szkolnej (szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne)	wysoka
	4.2. Elastyczny lokalny system edukacji zawodowej dostosowujący się do zmiennych potrzeb rynku pracy	średnia
	4.3. System edukacji ustawicznej ludzi dorosłych umożliwiający przekwalifikowanie się i szybkie dostosowanie do potrzeb rynku pracy	wysoka
	4.4. Systematyczna i rozwinięta współpraca lokalnych środowisk edukacyjnych ze środowiskami edukacyjnymi i akademickimi w Polsce oraz za granicą	niska
5. Społeczność powiatu zintegrowana i stale budująca swoją lokalną tożsamość	5.1. Intensywna współpraca powiatu i gmin z organizacjami pozarządowymi	średnia
	5.2. Ustawiczna współpraca lokalnych środowisk opiniotwórczych	średnia
	5.3. Dobrze zorganizowany system lokalnej informacji, formowania postaw i edukacji regionalnej	niska
	5.4. Lokalna marka wyróżniająca powiat myśliborski	niska
	5.5. Dobrze zorganizowany system korzystania z lokalnego dziedzictwa kulturowego	niska
6. Społeczeństwo informacyjne	6.1. System kształcenia w zakresie wiedzy i technologii informacyjnej	niska
	6.2. Ogólnodostępna stale modernizowana infrastruktura informatyczna	średnia

2. Priorytety rozwoju

Priorytetami rozwoju dla powiatu myśliborskiego do roku 2013 są działania zmierzające do realizacji następujących celów szczegółowych, którym nadano rangę wysoką:

- **Jakość dróg w powiecie umożliwia sprawną komunikację wewnętrzną i tranzytową (cel szczegółowy 3.7.)**
- **Rozwinięty i zintegrowany sektor przemysłowo-usługowy (cel szczegółowy 3.2.)**
- **Usunięte zapóźnienia w gospodarce komunalnej (cel szczegółowy 1.3.)**
- **Wysoka jakość lokalnego systemu edukacji szkolnej (szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne) (cel szczegółowy 4.1.)**
- **Efektywny system przyjmowania turystów umożliwiający uprawianie sportu, rekreację oraz kontakt z kulturą (cel szczegółowy 3.6.)**

- **Produkcja rolna i leśna dostosowana do potrzeb klienta europejskiego (cel szczegółowy 3.3.)**
- **System edukacji ustawicznej ludzi dorosłych umożliwiający przekwalifikowanie się i szybkie dostosowanie do potrzeb rynku pracy (cel szczegółowy 4.3.)**

Priorytetowym kierunkiem podejmowanych działań jest szeroko rozumiane wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki, co powinno doprowadzić do osiągnięcia najważniejszego dla powiatu myśliborskiego celu strategicznego tj. „Rozwinięta lokalna gospodarka” (cel strategiczny 3.). Dlatego aż 4 spośród 7 priorytetowych celów szczegółowych koncentrują się w tej sferze. Planowane działania będą zmierzać do rozwoju przemysłu, zwłaszcza drzewnego oraz różnego rodzaju usług (sektor MŚP) (cel szczegółowy 3.2.). Szczególne miejsce zajmie tu zmodernizowanie i poszerzenie bazy dla turystyki, przede wszystkim wodnej, i agroturystyki tak, aby usługi w tym zakresie stały się atrakcyjną i konkurencyjną ofertą zarówno dla turystów planujących dłuższy pobyt jak i osób przyjeżdżających jedynie na kilka dni (cel szczegółowy 3.6.). Realizacja tego celu w sposób oczywisty poprawi także jakość życia mieszkańców powiatu. Produkcja leśna, a zwłaszcza rolna będą musiały uzyskać wszelkie możliwe wsparcie, aby skutecznie konkurować na bliższych i dalszych rynkach europejskich (cel szczegółowy 3.3.). Te zamierzenia będą możliwe do realizacji, jeżeli towarzyszyć im będzie szybka poprawa jakości sieci dróg. Staje się to następnym priorytetem rozwoju (cel szczegółowy 3.7.).

Dwa kolejne priorytety będą stanowić w dalekosiężnej perspektywie o osobistym rozwoju i osiągnięciu sukcesu przez mieszkańców w warunkach wzrastającej konkurencji. Będzie to możliwe z jednej strony, gdy strategicznym priorytetem będzie osiągnięcie wysokiej jakości w lokalnym systemie edukacji szkolnej (cel szczegółowy 4.1.), a z drugiej gdy będzie skutecznie funkcjonować system edukacji ustawicznej umożliwiający dorosłym mieszkańcom szybkie dostosowywanie się do podlegających zmianom potrzeb rynku pracy i sprostanie wymogom konkurencji (cel szczegółowy 4.3.).

Kolejnym priorytetem w rozwoju powiatu jest usuwanie zapóźnień w gospodarce komunalnej (cel szczegółowy 1.3.). Dotyczy to rozbudowy i modernizacji infrastruktury zwłaszcza dla gospodarki odpadami, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki energetycznej. Umożliwi do stopniowe osiągnięcie standardów obowiązujących w Unii Europejskiej i poprawi jakość życia mieszkańców.

Rozdział VI. PROJEKTY REALIZACYJNE

Wyznaczone cele i priorytety będą stopniowo osiągnięte poprzez prowadzenie istniejących oraz opracowywanie i wdrażanie nowych projektów (programów) lub planów realizacyjnych.

Z już istniejących kontynuowana będzie realizacja:

- Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami
- Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
- Powiatowego Programu Ochrony Środowiska
- Powiatowego Programu Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Rynku Pracy
- Wieloletniego Programu Inwestycyjnego Powiatu Myśliborskiego

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów szczegółowych i strategicznych zostaną przygotowane i wdrożone między innymi następujące projekty:

Tabela Nr 32. Wykaz projektów realizacyjnych

Lp.	Tytuł projektu realizacyjnego	Realizowane cele szczegółowe	Ogólny opis
1.	Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej	1.1. ⁵ , 1.5., 3.1., 4.4., 5.2.	Centrum będzie permanentnie prowadzić edukację ekologiczną mieszkańców, w tym organizować spotkania przedstawicieli instytucji samorządowych i państwowych, świata nauki i edukacji oraz organizacji pozarządowych, służące przeglądowi stanu ochrony środowiska przyrodniczego w powiecie, podsumowaniu osiągniętych już efektów, oraz wypracowanie celów na rok kolejny.
2.	Program rekultywacji terenów zdegradowanych i zdewastowanych w powiecie	1.2.	Koordynowanie przygotowania i przeprowadzenia wspólnie z gminami przedsięwzięć przywracających w krótkim czasie tereny zdegradowane i zdewastowane do użytkowania pod funkcje wspierające zrównoważony rozwój powiatu, przy wykorzystaniu nadwyżki mas ziemnych powstających na jego terenie w związku z prowadzonymi robotami budowlanymi oraz wybranych odpadów masowych, np. popiołożużli z energetyki.

⁵ *łustym drukiem zaznaczono ten spośród celów szczegółowych, który realizowany jest przez dany projekt w największym stopniu kursywą oznaczono cel szczegółowy określony jako priorytetowy dla rozwoju powiatu*

Lp.	Tytuł projektu realizacyjnego	Realizowane cele szczegółowe	Ogólny opis
3.	Stworzenie regionalnego składowiska i Centrum Odzysku Odpadów w Dalszem	1.3, 1.4., 3.2.	Stworzenie możliwości do przyjmowania i zagospodarowania wszystkich rodzajów odpadów ze szczególnym uwzględnieniem z terenu i spoza powiatu, ze szczególnym ich sortowania oraz uwzględnieniem uruchomienia linii kompostowania i przerobu osadów pościekowych na potrzeby gospodarki rolnej i leśnej.
4.	Powiatowy program ulepszeń ogrzewania gospodarstw domowych	1.3., 1.1., 1.4., 3.3.	Stworzenie i wdrożenie systemu wspierania inicjatyw prowadzących do modernizacji indywidualnych systemów ogrzewania i eliminacji źródeł niskiej emisji, przy wykorzystaniu lokalnej bazy energetycznej (gaz, ropa) oraz odnawialnych źródeł energii.
5.	Powiatowy Program Gospodarki Ściekowej	1.3., 1.1., 1.4.	Opracowanie i wdrożenie programu przedsięwzięć poprawiających wydajność i jakość gospodarki ściekowej na terenie powiatu, głównie poprzez znaczący wzrost ilości gospodarstw domowych podłączonych do systemów kanalizacji i wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarczego wykorzystania osadów pościekowych na obszarze powiatu.
6.	„Rok jeziora”	1.4., 1.1., 1.5.	Projekt nakierowany na poprawę stanu jezior i rzek w powiecie, likwidację zanieczyszczeń komunalnych i rolniczych, a także usunięcie braków w dokumentacji ewidencyjnej, nazewnictwie, stworzenie spójnych zasadach dostępu i korzystania z jezior w celach turystycznych, rekreacyjnych i gospodarczych. Zapoczątkowanie programu okresowej rekultywacji jezior poprzez system retencji oraz inne działania, w tym wykorzystanie aeratora kolumnowego.
7.	„Czysta i rozwijająca się w sposób zrównoważony Ziemia Myśliborska”.	1.5., 1.1., 4.4.	Konkursy, imprezy i inne przedsięwzięcia kształtujące świadomość ekologiczną mieszkańców, a zarazem promujące Ziemię Myśliborską. Realizatorem powinno być Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej. Przedmiotem tych działań będą liczne projekty zorientowane na tworzenie czystego i dobrane zagospodarowanego środowiska przyrodniczego oraz rozwiązywanie problemów ekologicznych powiatu.

Lp.	Tytuł projektu realizacyjnego	Realizowane cele szczegółowe	Ogólny opis
8.	Sieć turystycznych ścieżek i szlaków rowerowych	3.6., 3.7., 5.5.	Rozwój systemu ścieżek rowerowych na terenie powiatu. Opracowanie Planu sieci ścieżek rowerowych Pojezierza Myśliborskiego, a następnie jego realizacja. Będzie on obejmował sieć ścieżek rowerowych budowanych z dala od tras komunikacyjnych która będzie spełniać dwie funkcje: komunikacyjną i rekreacyjną. Wybrane ścieżki rowerowych z racji swoich walorów poznawczych oraz rekreacyjnych uzyskają status rowerowych szlaków turystycznych wpisanych do rejestru krajowych szlaków turystycznych.
9.	Powiatowy Ośrodek Specjalistycznej Diagnostyki Medycznej	2.1., 2.2.	Zorganizowanie na bazie jednego z istniejących SP ZOZ, skoncentrowany na diagnostyce, profilaktyce i wczesnym wykrywaniu chorób.
10.	Powiatowy program promocji zdrowia	2.2.	Kompleksowy program promocji zdrowego stylu życia realizowany przez władze samorządowe, zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, ośrodki sportowo-rekreacyjne, kluby sportowe.
11.	„Każde dziecko ma swoją rodzinę”	2.3.	Stopniowa likwidacja miejsc w publicznych domach dziecka – opracowany wspólnie z organizacjami pozarządowymi system działań na rzecz przywrócenia funkcjonalności rodziny naturalnej, animowanie rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.
12.	Powiatowy program koordynacji społecznej na rzecz rodziny	2.3.	Forum współpracy instytucji publicznych i organizacji pozarządowych (sformalizowana instytucja pożytku publicznego) w powiecie z przedstawicielstwami w każdej gminie. Forum inicjować będzie różnorodne działania wspierające rodziny.
13.	„Rodzinna rekreacja w estetycznej przestrzeni lokalnej”	2.3., 1.3., 5.5.	Program stworzenia warunków do aktywnego, rodzinnego spędzania czasu wolnego, w przyjaznej, estetycznej przestrzeni. Program realizowany na bazie istniejących oraz nowo tworzonych obiektów kultury, sportowych i rekreacyjnych.
14.	Aktywizacja życia na wsi – przeciwdziałanie marginalizacji	2.4., 5.3.	Utworzenie sieci organizacji pozarządowych (także z już istniejących) w miejscowościach powiatu w celu przeciwdziałania marginalizacji społecznej. Sieć będzie działać głównie na rzecz osób znajdujących się w izolacji społecznej na terenach wiejskich.

Lp.	Tytuł projektu realizacyjnego	Realizowane cele szczegółowe	Ogólny opis
15.	Partnerstwo publiczno-prywatne na rzecz mieszkańców komunalnych	2.5.	Przygotowanie i wdrożenie pilotażowego partnerstwa publiczno-prywatnego, pozwalającego na budowę mieszkań komunalnych, w tym socjalnych i chronionych w powiązaniu z deweloperską zabudową mieszkaniowo-usługową na atrakcyjnie położonym terenie.
16.	Program opieki nad osobami psychicznie chorymi	2.4.	Powiatowy program koordynujący działania samorządów, służby zdrowia i organizacji pozarządowych na rzecz osób chorych psychicznie, uwzględniający tworzenie i funkcjonowanie dziennych i stacjonarnych ośrodków opieki i terapii, obejmujący także system specjalistycznych usług opiekuńczych w domach pacjentów.
17.	Ośrodek Terapii Uzależnień	2.4., 2.3.	Instytucja profesjonalnie zajmująca się odtruwaniem i leczeniem osób uzależnionych od alkoholu oraz narkotyków, działająca jako zakład opieki zdrowotnej np. niepubliczny, prowadzony przez organizację pozarządową.
18.	Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych	2.4.	Opracowanie przy udziale organizacji pozarządowych programu koordynującego w skali powiatu wszystkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych, inicjującego konkretne projekty realizacyjne.
19.	Ośrodek Długoterminowej Opieki Medycznej	2.1.	Utworzenie, np. na bazie jednego ze szpitali powiatowych ośrodka długoterminowej opieki medycznej, działającego na zasadach zakładu opieki zdrowotnej, dla pacjentów ubezpieczonych oraz, na zasadach komercyjnych, dla pozostałych pacjentów, szczególnie z Niemiec.
20.	„Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego – przedsiębiorca powiatu myśliborskiego w Unii Europejskiej”	3.2., 3.4., 3.3., 3.5.	Centrum mające za zadanie stworzenie i prowadzenie kompleksowego programu zawierającego finansowe i pozafinansowe instrumenty stymulowania lokalnej gospodarki. Centrum z siedzibą w Myśliborzu będzie posiadało placówki we wszystkich gminach powiatu myśliborskiego.
21.	Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości	3.2., 3.4., 5.1.	Samodzielna struktura służąca osobom rozpoczynającym prowadzenie działalności gospodarczej oferująca na preferencyjnych warunkach podstawowe usługi dla biznesu
22.	Rolnicze Porozumienie Producentckie	3.3.	Porozumienie (zorganizowane przez Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego) skupiające lokalnych rolników, przetwórców i dystrybutorów. Forma rolniczego „grona”.

Lp.	Tytuł projektu realizacyjnego	Realizowane cele szczegółowe	Ogólny opis
23.	Powiat Myśliborski w Berlinie	3.5., 5.4.	Przygotowanie i zbudowanie zespołu działań budujących obecność powiatu na rynku berlińskim, poprzez udział w targach i podobnych imprezach, otworenie sklepu myśliborskiego z dobrą żywnością i produktami lokalnymi, nawiązanie współpracy szkół i organizacji pozarządowych, wykreowanie lokalnego produktu dostosowanego do rynku berlińskiego, przygotowanie oferty pobytów weekendowych i dłuższych, przygotowanie specjalnych produktów turystycznych i rekreacyjnych adresowanych zwłaszcza do berlińczyków.
24.	Konferencja i Targi Lokalne pod hasłem „Myśliborski Produkt Lokalny”	3.5., 5.4.	Konferencje organizowane cyklicznie mające doprowadzić do wyłaniania kolejnych produktów lokalnych prowadzących ostatecznie do wytworzenia „lokalnej marki”. Projekt realizowany powinien być wspólnie przez Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego oraz Powiatowe Centrum Informacji, Promocji i Rozwoju Turystyki
25.	Powiatowe Centrum Informacji, Promocji i Rozwoju Turystyki	3.6., 3.5., 5.4.	Instytucja sieciowa mająca przedstawicielstwa w gminach oferująca turystom kompleksową informację turystyczną oraz możliwość różnorodnego odpoczynku na terenie powiatu w oparciu o lokalne instytucje, firmy i stowarzyszenia. Jednym z podstawowych zadań sieci będzie koordynowanie działań dostosowujących powiat do potrzeb weekendowego turysty.
26.	Powiatowy Program Modernizacji Dróg	3.7.	Wieloletni powiatowy program rozwoju i modernizacji dróg wypracowany w porozumieniu samorządu powiatowego, samorządów gminnych oraz gminnych społeczności lokalnych. Będzie opierał się na uzgodnionym system zasad wyboru priorytetów inwestycji drogowych.
27.	Program stałego wspomaganie lokalnego systemu oświaty	4.1., 4.2., 4.3.	Opracowany zostanie program stałego wspomaganie jakości lokalnej edukacji (wraz z systemem wskaźników pozwalających zmierzyć skuteczność działań samorządu) w trzech obszarach: troski o kadry szkolne (zatrudnianie i doskonalenie), wyposażenie i utrzymanie szkół, uzupełnianie oferty edukacyjnej.
28.	Program kształcenia ustawicznego w zakresie przedsiębiorczości	4.2., 4.3., 3.4.,	Program będzie przygotowany, koordynowany i nadzorowany przez Instytut Kształcenia Ustawicznego, a realizowany przez szkoły, instytucje i organizacje z terenu powiatu myśliborskiego.

Lp.	Tytuł projektu realizacyjnego	Realizowane cele szczegółowe	Ogólny opis
29.	Instytut Kształcenia Ustawicznego	4.3., 4.2., 4.4.	Instytut, placówka powołana przez organizację pozarządową i wspomagana przez samorządy inicjuje szkolenia dla dorosłych oraz nawiązuje i realizuje współpracę z placówkami polskimi i europejskimi.
30.	Powiat myśliborski w europejskim systemie współpracy edukacyjnej	4.4.	Projekt powinien realizować Instytut Kształcenia Ustawicznego wspólnie z samorządowymi władzami oświatowymi. W ramach projektu nawiązana zostanie systematyczna współpraca z instytucjami i placówkami edukacyjnymi i naukowymi w Polsce i w Europie.
31.	„Karta Współpracy Samorządów Powiatu Myśliborskiego Samorządów z Organizacjami Pozarządowymi „	5.1., 4.3., 5.3.	Uzgodniony pomiędzy gminami, powiatem i organizacjami pozarządowymi dokument określający szczegółowe zasady wspierania rozwoju oraz współpracy samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi zostanie przygotowany, a następnie uchwałąmi gmin i powiatu wdrożony w życie.
32.	Powiatowy Inkubator Organizacji Pozarządowych	5.1., 5.3.	Inkubator powołany przez samorządy i ogólnopolską organizację pozarządową w oparciu o fundusze unijne stworzy możliwości uruchamiania nowych organizacji pozarządowych i będzie świadczył na ich rzecz usługi prawne, organizacyjne i lokalowe w początkowym okresie ich działalności.
33.	Lokalne Forum na Rzecz Rozwoju Powiatu Myśliborskiego	5.2., 5.3., 5.5, 6.2.	Forum gromadzić będzie liderów środowisk społecznych, oświatowych, kulturalnych, gospodarczych, politycznych, religijnych itp. w celu przełamywania barier oraz wypracowywania pomysłów wyzwalających lokalną kreatywność we wszystkich dziedzinach. Raporty Forum, w tym dotyczące monitorowania i oceny realizacji strategii rozwoju powiatu będą przedmiotem publicznej dyskusji. Będzie ono także działać na rzecz rozwoju lokalnej komunikacji społecznej i dziedzictwa kulturowego. Forum będzie wykorzystywać specjalnie w tym celu stworzony portal internetowy, który powinien stać się kanałem szerokiego udziału obywateli powiatu w jego życiu politycznym, gospodarczym i społecznym.
34.	Powiatowe Centrum Wolontariatu	5.3., 4.4.	Centrum stworzy bazę danych wolontariuszy z powiatu oraz instytucji chętnych do skorzystania z ich pracy, zapewni warunki dobrej współpracy wolontariuszy i instytucji, będzie współpracowało z PUP.

Lp.	Tytuł projektu realizacyjnego	Realizowane cele szczegółowe	Ogólny opis
35.	Program edukacji regionalnej dla szkół i organizacji z terenu powiatu myśliborskiego	5.3., 4.1.	Opracowany przez zespół miejscowych nauczycieli, działaczy kulturalnych i organizacji pozarządowych program będzie realizowany w różnych formach w szkołach wszystkich poziomów oraz przez organizacje młodzieżowe, społeczne i kulturalne.
36.	Powiatowy znak jakości	5.4., 3.5.	Projekt prowadzi do stworzenia wskaźników pozwalających na przydzielanie znaku jakości ludziom, instytucjom i firmom, organizacjom i instytucjom, opracowanie regulaminów, powołanie kapituły, opracowanie logo oraz sposobu jego promocji.
37.	Certyfikat ISO 2001 dla urzędów w powiecie myśliborskim	5.4., 3.4.	Doprowadzenie do uzyskania przez starostwo i urzędy gminne certyfikatu ISO
38.	„Myśliborska wiosna z komputerem”	6.1., 4.3., 5.3.	Cykl szkoleń i praktycznej nauki obsługi komputera i korzystania z Internetu, przeznaczony dla osób w zaawansowanym wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Wykładowcami częściowo będą licealiści i absolwenci – np. bezrobotni – którzy zostaną odpowiednio przeszkoleni do pracy z osobami od siebie starszymi. Elementem cyklu będzie turniej obsługi komputera, egzamin na myśliborski certyfikat komputerowy, itp.
39.	„e-urząd” – nowoczesny urząd gminy i starostwo na terenie powiatu myśliborskiego	6.2., 5.4., 6.1.	Wyposażenie urzędów, opracowanie procedur załatwiania spraw w oparciu o sieć komputerową, wykształcenie urzędników i mieszkańców do współpracy z e-urzędem (w tym przygotowanie urzędów do wdrożenia podpisu elektronicznego), utworzenie w Starostwie Powiatowym Biura Obsługi Klienta

Zidentyfikowane projekty realizujące cele szczegółowe uznane za priorytetowe zostaną przygotowane i wdrożone według poniższych opisów:

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 3

<p><i>Nazwa projektu</i></p> <p>Stworzenie regionalnego składowiska i Centrum Cdzysku Odpadów w Dalszem</p>	
<p><i>Realizowane cele szczegółowe strategii</i></p> <p>1.3. Usunięte zapóźnienia w gospodarce komunalnej</p> <p>1.4. Osiągnięte standardy uzgodnione z UE w dziedzinie ekologii</p> <p>3.2. Rozwinięty i zintegrowany sektor przemysłowo-usługowy</p>	<p><i>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wdrażany Powiatowy Program Gospodarki Odpadami ➤ Stworzenie Centrum Odzysku Odpadów w Dalszem o zasięgu ponadlokalnym ➤ stworzenie prężnego podmiotu prowadzącego odzysk i gospodarcze wykorzystanie odpadów ➤ wdrożenie powiatowego systemu selektywnej zbiórki odpadów: szklanych, tworzyw sztucznych, zużytych baterii i akumulatorów oraz materiałów nadających się do kompostowania ➤ wdrożenie linii kompostowania i przerobu osadów pościekowych ➤ wygaszenie funkcjonowania i rekultywacja składowisk w Rychnowie, Strąpiu, Nowogródku Pomorskim, Dębnie i Boleszkowicach.
<p><i>Beneficjenci projektu</i></p> <p>Mieszkańcy powiatu i osoby przyjeżdżające na jego teren w celach turystycznych i rekreacyjnych</p>	
<p><i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i></p> <p>Stworzenie możliwości do przyjmowania wszystkich rodzajów odpadów z terenu i spoza powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem uruchomienia linii kompostowania i przerobu osadów pościekowych na potrzeby gospodarki rolnej i leśnej.</p> <p>Rok 2004 – utworzenie związku celowego gmin powiatu myśliborskiego (i ościennych) w celu prowadzenia wspólnej gospodarki odpadami</p> <p>Lata 2004 – 2005 prace adaptacyjne na składowisku Centrum Odzysku Odpadów w Dalszem, oraz w samym zakładzie. Wybór ścieżki i prywatyzacja zakładu wraz z ustaleniem warunków koncesyjnych. Otwarcie linii kompostowania odpadów i przerobu osadów pościekowych.</p> <p>Rok 2006 – wdrożenie selektywnej zbiórki odpadów na terenie całego powiatu.</p> <p>Lata 2006 – 2008 stopniowe zamknięcie i rekultywacja składowisk komunalnych w Rychnowie, Strąpiu, Nowogródku Pomorskim, Boleszkowicach i Dębnie.</p> <p>Rok 2009 – przegląd weryfikacyjny projektu, decyzje korekcyjne i adaptacyjne.</p>	
<p><i>Metoda ewaluacji rezultatów</i></p> <p>Roczna ilość odzyskiwanych surowców ze strumienia odpadów – informacja przedkładana Radzie Powiatu przez CZG „Myślibórz”</p>	<p><i>Okres realizacji</i></p> <p>Lata 2005 – 2013</p>
	<p><i>Źródła finansowania</i></p> <p>Budżet powiatu.</p> <p>Budżety gmin.</p> <p>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego.</p>
<p><i>Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem</i></p> <p>Celowy Związek Gmin „Myślibórz”</p>	<p><i>Partnerzy</i></p> <p>Samorządy gminne powiatu</p> <p>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Przedstawiciele miejscowych przedsiębiorstw</p> <p>Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego</p>

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 4

<p>Nazwa projektu</p> <p style="text-align: center;">Powiatowy program ulepszeń ogrzewania gospodarstw domowych</p>	
<p>Realizowane cele szczegółowe strategii</p> <p>1.3. Usunięte zapóźnienia w gospodarce komunalnej</p> <p>1.1. Skuteczna ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności lasów</p> <p>1.4. Osiągnięte standardy uzgodnione z UE w dziedzinie ekologii</p> <p>3.3. Produkcja rolna i leśna dostosowana do potrzeb klienta europejskiego</p>	<p>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wypracowanie powiatowego systemu wspierania inicjatyw modernizowania indywidualnych systemów ogrzewania, ➤ wdrożenie lokalnych pilotażowych systemów ogrzewania opartych o lokalną energię odnawialną, ➤ wyeliminowanie nie mniej niż 30% źródeł niskiej emisji i obniżenie jej poziomu nie mniej niż o 60%, z priorytetem dla terenów pod funkcję agroturystyczną i otulin obszarów chronionych, ➤ ulepszone systemy grzewcze w nie mniej niż 70 gospodarstwach agroturystycznych; ➤ powstanie specjalistycznych małych przedsiębiorstw usługowo-produkcyjnych w zakresie modernizacji systemów ogrzewania.
<p>Beneficjenci projektu</p> <p>Mieszkańcy powiatu i osoby przyjeżdżające na jego teren w celach turystycznych i rekreacyjnych</p>	
<p>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</p> <p>Stworzenie i wdrożenie systemu wspierania inicjatyw prowadzących do modernizacji indywidualnych systemów ogrzewania i eliminacji źródeł niskiej emisji, przy wykorzystaniu lokalnej bazy energetycznej (gaz, ropa) oraz odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Od 2004 do 2005 – we współpracy z Politechniką Szczecińską i Łódzką oraz Akademią Rolniczą w Szczecinie przygotowanie katalogu indywidualnych systemów ogrzewania opartych o biomasę leśną i uprawową; podjęcie prac badawczo rozwojowych nad nowym systemem; realizacja wdrożeń pilotażowych. Ustalenie obszarów skoncentrowanych działań modernizacji systemu ogrzewania z priorytetem dla terenów przekształcanych pod funkcję agroturystyczną oraz otulin obszarów chronionych.</p> <p>Koniec 2005 – uruchomienie powiatowego funduszu ulepszeń ogrzewania, opartego o kilka typów dotacji do działań w zakresie modernizacji ogrzewania indywidualnego gospodarstw domowych.</p> <p>Rok 2006 – przewidywane wdrożenie na skalę techniczną nowych systemów ogrzewania.</p> <p>Rok 2008 konferencja naukowo-techniczna i przegląd weryfikacyjny rezultatów programu, decyzje korekcyjne.</p> <p>Lata 2008 – 2013 kontynuacja realizacji programu.</p>	
<p>Metoda ewaluacji rezultatów</p> <p>Rada Powiatu coroczną uchwałą przyjmuje sprawozdanie z realizacji projektu</p>	<p>Okres realizacji</p> <p style="text-align: center;">Lata 2005 - 2013</p> <p>Źródła finansowania</p> <p>Budżety gmin. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (posiłkowo) Bank Ochrony Środowiska Ekofundusz</p>
<p>Jednostka odpowiedzialna za kierowanie projektem</p> <p>Starostwo Powiatowe:</p> <p style="text-align: center;">Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa</p>	<p>Partnerzy</p> <p>Samorządy gminne powiatu Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Przedstawiciele miejscowych przedsiębiorstw Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego Politechnika Szczecińska, Politechnika Śląska, Akademia Rolnicza w Szczecinie</p>

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 5

Nazwa projektu	
Powiatowy Program Gospodarki Ściekowej	
<p><i>Realizowane cele szczegółowe strategii</i></p> <p>1.3. Usunięte zapóźnienia w gospodarce komunalnej</p> <p>1.1. Skuteczna ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności lasów</p> <p>1.4. Osiągnięte standardy uzgodnione z UE w dziedzinie ekologii</p>	<p><i>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ modernizacja trzech głównych oczyszczalni w Myśliborzu, Barlinku i Dębnie wraz z rozwiązaniem gospodarki osadami pościekowymi ➤ przystosowanie oczyszczalni w Karsku do przyjmowania ścieków z Karska i okolicznych miejscowości ➤ stworzenie systemu odprowadzania ścieków z miejscowości w rejonie Parku Krajobrazowego „Ujście Warty” do oczyszczalni w Kostrzynie ➤ wdrożenie systemu wsparcia budowy lokalnych oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej ➤ osiągnięcie poziomu 75% ludności korzystającej z kanalizacji
<i>Beneficjenci projektu</i>	
Mieszkańcy powiatu i osoby przyjeżdżające na jego teren w celach turystycznych i rekreacyjnych	
<i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i>	
<p>Opracowanie i wdrożenie programu przedsięwzięć poprawiających wydajność i jakość gospodarki ściekowej na terenie powiatu, głównie poprzez znaczący wzrost liczby gospodarstw domowych podłączonych do systemów kanalizacji i wdrożenie nowoczesnego systemu gospodarczego wykorzystania osadów pościekowych na obszarze powiatu.</p> <p>Do połowy roku 2005 – ukończenie Powiatowego Programu Gospodarki Ściekowej jako podstawowego dokumentu koordynującego planowanie działań i środków w budżetach powiatu i gmin, oraz stanowiącego podstawę do sporządzania wniosków do ZPORR i WFOŚiGW; procedury formalno-prawne i prace projektowe. Przygotowanie i wdrożenie systemu wsparcia budowy oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej.</p> <p>Od połowy 2005 do 2007 – dokończenie modernizacji oczyszczalni ścieków w Myśliborzu, Barlinku i Dębnie, oraz prac adaptacyjnych w oczyszczalni w Karsku. Budowa kolektora łączącego rejon Parku Krajobrazowego „Ujście Warty” z oczyszczalnią w Kostrzynie. Wdrożenie rygorystycznego systemu ‘uszczelniania’ szamb poprzez kontrole dokumentów wywozu ścieków.</p> <p>Od roku 2006 budowa nowych odcinków kolektorów kanalizacji sanitarnej i podłączanie kolejnych gospodarstw.</p> <p>Rok 2008 przegląd weryfikacyjny realizacji programu, podjęcie decyzji korekcyjnych.</p> <p>Od roku 2008 do 2013 budowa kolejnych odcinków sieci, przyłączanie kolejnych terenów.</p>	
<i>Metoda ewaluacji rezultatów</i>	<i>Okres realizacji</i>
Informacja przedkładana Radzie Powiatu przez Urzędy Gmin	Lata 2005 – 2013
	<i>Źródła finansowania</i>
	<p>Właściciele mieszkań i budynków.</p> <p>Budżety gmin.</p> <p>Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego.</p> <p>Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Gminny Fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Ekofundusz</p> <p>Bank Ochrony Środowiska</p> <p>Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (posiłkowo)</p>
<i>Jednostka odpowiedzialna za kierowanie projektem</i>	<i>Partnerzy</i>
Celowy Związek Gmin „Myślibórz”	<p>Samorządy gminne</p> <p>Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej</p> <p>Organizacje przedsiębiorców</p> <p>Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego</p> <p>Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne</p>

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 8

Nazwa projektu:	
Sieć turystycznych ścieżek i szlaków rowerowych	
<p><i>Realizowane cele szczegółowe strategii</i></p> <p>3.6. Efektywny system przyjmowania turystów umożliwiający uprawianie sportu i rekreacji oraz kontakt z kulturą</p> <p>3.7. Jakość dróg w powiecie umożliwia sprawna komunikację wewnętrzną i tranzytową</p>	<p><i>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uchwalony Plan sieci ścieżek rowerowych Pojezierza Myśliborskiego ➤ Rozwinięta sieć ścieżek rowerowych i turystycznych szlaków rowerowych zaspakaja popyt mieszkańców i turystów ➤ Rozwinięta infrastruktura towarzysząca związaną z turystyką rowerową ➤ Ciekawe miejsca przyrodnicze i zabytki dostępne dla rowerzystów ➤ Zmniejszona ilość wypadków drogowych z udziałem rowerzystów
<p><i>Beneficjenci projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Mieszkańcy powiatu ➤ Rowerzyści ➤ Turyści przybywający spoza obszaru powiatu 	
<p><i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i></p> <p>Projekt w pierwszym rzędzie ma wpływać na rozwój turystyki i komunikacji, jak również korzystnie oddziaływać na ochronę przyrody. Powiatowy Zarząd Dróg w Myśliborzu przy współpracy z Powiatowym Centrum Informacji, Promocji i Rozwoju Turystyki oraz partnerów gminnych doprowadzą do powstania Planu sieci ścieżek rowerowych Pojezierza Myśliborskiego obejmującego teren całego powiatu. Będzie on określał trasy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ścieżek rowerowych budowanych z dala od tras komunikacyjnych spełniających dwie funkcje: komunikacyjną i rekreacyjną, ➤ rowerowych szlaków turystycznych o funkcjach rekreacyjnych i poznawczych wpisanych do rejestru krajowych szlaków turystycznych. <p>Całość systemu ścieżek rowerowych poprawi możliwości komunikacyjne, a przede wszystkim dostępność do atrakcyjnych miejsc turystycznych i zabytków na obszarze powiatu myśliborskiego. Przygotowanie planu ścieżek będzie odbywać się przy współpracy i w uzgodnieniu z samorządami wszystkich gmin powiatu oraz przy konsultacji z sąsiednimi powiatami. W zadaniach powiatu będzie leżała koordynacja realizacji opracowanego Planu sieci ścieżek rowerowych Pojezierza Myśliborskiego oraz budowa powiatowych ścieżek rowerowych, tak by bezkolizyjnie można było zwiedzić ciekawe miejsca na terenie powiatu nie zsiadając z roweru.</p>	
<p><i>Metoda ewaluacji rezultatów</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przyjęcie przez Radę Powiatu sprawozdania rocznego z realizacji Planu sieci ścieżek rowerowych Pojezierza Myśliborskiego ➤ Ilość zbudowanych ścieżek rowerowych na obszarze powiatu ➤ Ocena poziomu zadowolenia turystów 	<p><i>Okres realizacji</i></p> <p style="text-align: center;">Lata 2005 - 2013</p> <p><i>Źródła finansowania</i></p> <p>Budżet powiatu. Budżety gmin. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Wojewódzki Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Interreg III A</p>
<p><i>Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem</i></p> <p>Powiatowy Zarząd Dróg w Myśliborzu</p>	<p><i>Partnerzy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Samorządy Gminne ➤ Organizacje pozarządowe ➤ Przedstawiciele miejscowych przedsiębiorców <p>Powiatowe Centrum Informacji Promocji i Rozwoju Turystyki</p>

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 20

Nazwa projektu	
Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego – przedsiębiorca powiatu myśliborskiego w Unii Europejskiej	
Realizowane cele szczegółowe strategii (nr)	Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu
<p>3.2., Rozwinięty i zintegrowany sektor przemysłowo - usługowy</p> <p>3.3. Produkcja rolna i leśna dostosowana do potrzeb klienta europejskiego</p> <p>3.4, Rozwinięta i sprawnie funkcjonująca infrastruktura dla przedsiębiorczości</p> <p>3.5. Wykreowane produkty lokalne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Powstanie Powiatowego Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego (PCPIRG) ➤ Powstanie przy PCPIRG instrumentów rozwoju gospodarczego takich jak: <ul style="list-style-type: none"> - Myśliborski Inkubator Przedsiębiorczości - Powiatowy Fundusz Poręczeń Kredytowych - Centrum Wspierania Przedsiębiorczości - Centrum Informacji Gospodarczej - Rolnicze Porozumienie Producentkie
Beneficjenci projektu	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wszyscy mieszkańcy regionu ➤ Przedsiębiorcy ➤ Samorządy Gminne i Samorząd Powiatowy ➤ Wyższe Uczelnie ➤ Młodzież 	
Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań	
<p>Centrum (stowarzyszenie powołane przez samorządy powiatu, gmin i organizacji gospodarczych) ma za zadanie stworzenie i prowadzenie kompleksowego programu zawierającego finansowe i pozafinansowe instrumenty stymulowania lokalnej gospodarki. Centrum z siedzibą w Myśliborzu (zlokalizowane w pomieszczeniach PUP) będzie posiadało kontakt z placówkami we wszystkich gminach powiatu myśliborskiego (Okienka Przedsiębiorczości). Centrum będzie instytucją stymulującą i wspierającą rozwój gospodarki powiatu zwłaszcza poprzez;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ tworzenie finansowych i pozafinansowych instrumentów stymulowania gospodarki ➤ nawiązywanie i prowadzenie współpracy pomiędzy różnymi sferami życia gospodarczego ➤ przygotowywanie projektów w zakresie rozwoju gospodarczego ➤ organizowanie konferencji, szkoleń i odczytów <p>Centrum będzie przygotowywać we współpracy z instytucjami okołobiznesowymi powiatu plany wynikające z uzgodnionych potrzeb gmin.</p> <p>Odpowiedzialnym za realizację rocznych planów będzie Zarząd Centrum, a za zarządzanie i realizację poszczególnych projektów odpowiedzialni będą eksperci lokalni.</p> <p>W gestii Centrum będzie również nawiązywanie i ułatwianie międzynarodowej współpracy gospodarczej.</p> <p>Do utworzenia Centrum doprowadzi następująca sekwencja działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przygotowania formalno prawne prowadzące do utworzenia Centrum; ➤ Przygotowanie i wyposażenie siedziby; ➤ Przygotowanie i zatrudnienie personelu; ➤ Rozpoczęcie działalności statutowej Centrum - pierwsze 12 miesięcy działalności. 	
Metoda ewaluacji rezultatów	Okres realizacji
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przyjmowanie przez Radę Powiatu sprawozdań rocznych ➤ Doroczny audyt finansowy 	2005 – 2007
	Źródła finansowania
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Budżet powiatu ➤ Budżety gmin ➤ Fundusze Strukturalne ➤ Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem	Partnerzy
Starostwo Powiatowe	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Samorządy Gminne ➤ Organizacje przedsiębiorców ➤ Organizacje pozarządowe

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 21

Nazwa projektu	
Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości	
<p><i>Realizowane cele szczegółowe strategii (nr)</i></p> <p>3.2. Rozwinięty i zintegrowany sektor przemysłowo - usługowy</p> <p>3.4. Rozwinięta i sprawnie funkcjonująca infrastruktura dla przedsiębiorczości</p> <p>5.1. Intensywna współpraca powiatu i gmin z organizacjami pozarządowymi</p>	<p><i>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Powstanie Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości; ➤ Powstanie co najmniej 7 nowych podmiotów gospodarczych; ➤ Koncentracja w jednej instytucji różnorodnych działań na rzecz aktywizacji rozwoju gospodarczego. ➤ Realizowana jest współpraca pomiędzy wyższymi uczelniami a przedsiębiorstwami. ➤ Dostęp lokalnych przedsiębiorców do wysoko zawansowanych technologii.
<p><i>Beneficjenci projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wszyscy, którzy chcą rozpocząć działalność gospodarczą korzystając z pomocy świadczonej w Inkubatorze ➤ Mikroprzedsiębiorcy, planujący poszerzenie działalności gospodarczej. ➤ Wyższe uczelnie i jednostki badawcze rozwojowe 	
<p><i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i></p> <p>Samodzielna struktura służąca osobom rozpoczynającym prowadzenie działalności gospodarczej powstanie w wyniku następującej sekwencji działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przygotowania formalno prawne prowadzące do utworzenia Inkubatora; ➤ Przygotowanie i wyposażenie siedziby; ➤ Przygotowanie i zatrudnienie personelu; ➤ Rozpoczęcie działalności statutowej polegającej na: <ul style="list-style-type: none"> ➤ wynajmie lokali na warunkach preferencyjnych rozpoczynającym działalność ➤ opiece merytorycznej ekspertów i specjalistów współpracujących z Inkubatorem, ➤ dostępie do preferencyjnych usług (np. doradztwo prawne, ekonomiczne, księgowo-finansowe, patentowe dostęp do informacji o poszukiwanych technologiach, możliwość umieszczenia strony www na serwerze Inkubatora, korzystanie z usług sekretariatu. Inkubatora). ➤ dostarczaniu kompleksowej informacji o dostępnych źródłach finansowania projektów i pomoc w pozyskiwaniu środków (np. kredyty, granty, dotacje, fundusze inwestycyjne), ➤ pomoc w nawiązywaniu współpracy gospodarczej, ➤ ułatwiony dostęp do firm z otoczenia Inkubatora, i PCPiRG ➤ promocja działań podejmowanych przez klienta inkubatora w ramach, PCPiRG. 	
<p><i>Metoda ewaluacji rezultatów</i></p> <p>Coroczne przyjęcie sprawozdania przez Radę Powiatu z działalności Inkubatora w oparciu o następujące Wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ilość powstałych nowych firm przyjętych do Inkubatora ➤ Ilość firm, które wyszły z Inkubatora ➤ Ilość usług szkoleniowych dla firm z Inkubatora ➤ Ilość usług doradczych dla firm z Inkubatora 	<p><i>Okres realizacji</i></p> <p style="text-align: center;">2005 – 2006</p> <p><i>Źródła finansowania</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budżet powiatu ➤ Budżety gmin ➤ Fundusze Strukturalne ➤ Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
<p><i>Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem</i></p> <p>Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego (PCPiRG)</p>	<p><i>Partnerzy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Samorządy Gminne ➤ Samorządy Gospodarcze ➤ Wyższe uczelnie i jednostki Badawczo Rozwojowe ➤ Organizacje Pozarządowe

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 22

Nazwa projektu:	
Rolnicze Porozumienie Producentkie	
Realizowane cele szczegółowe strategii (nr) 3.3. Produkcja rolna i leśna dostosowana do potrzeb klienta europejskiego.	Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu <ul style="list-style-type: none"> ➤ Powstanie Rolnicze Porozumienie Producentkie skupiające lokalne grupy producentkie ➤ Zwiększy się dochodowość gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw przetwórstwa rolnego ➤ Powstaną nowe grupy producentkie
Beneficjenci projektu <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rolnicy powiatu myśliborskiego ➤ Przetwórcy rolni ➤ Dystrybutorzy artykułów rolnych i spożywczych 	
<p><i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i></p> <p>Porozumienie (instytucja z osobowością prawną zorganizowana przez Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego) skupiać będzie lokalnych rolników, przetwórców i dystrybutorów. Forma rolniczego „grona” (cluster). Działać będzie na rzecz rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich ukierunkowanego na jak najbardziej efektywne wykorzystania zasobów rolniczych powiatu. Będzie także kreować model działań: od surowca do towaru” tzn., że surowiec wyprodukowany przez lokalnych producentów, zostanie przetworzony do produktu finalnego przez lokalnych przetwórców, promowany i sprzedawany przez lokalne firmy na najszerszym możliwym rynku zbytu.</p> <p>Porozumienie podejmować będzie działania w zakresie opatentowania żywnościowych lokalnych produktów oraz będzie je promować pod wspólnym znakiem na targach i imprezach wystawienniczych, jak również przy wykorzystaniu innych instrumentów marketingowych.</p> <p>Ponadto do zadań Porozumienia należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kreowanie projektów finansujących działania na rzecz rolnictwa i zarządzanie nimi ➤ Współpraca ze sferą badawczo-rozwojową w obszarze rolnictwa ➤ Konsolidowanie środowiska rolników i producentów rolnych z sektorem przetwórstwa i dystrybucji towarów. ➤ Prowadzenie doradztwa i szkoleń ➤ Pomoc w rejestracji grup producentkich 	
<p><i>Metoda ewaluacji rezultatów</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przyjęcie sprawozdań rocznych przez Walne Zgromadzenie Członków Porozumienia ➤ Coroczny audyt finansowy 	<p><i>Okres realizacji</i></p> <p style="text-align: center;">2005 – 2013</p> <p><i>Źródła finansowania</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Fundusze Strukturalne Unii Europejskiej ➤ Kapitał prywatny ➤ Budżety gmin ➤ Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwój Obszarów Wiejskich
<p><i>Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem</i></p> <p>Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego</p>	<p><i>Partnerzy</i></p> <p>Samorządy Gminne Wydział Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego Departament Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Organizacje przedsiębiorców Ośrodki Doradztwa Rolniczego</p>

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 25

Nazwa projektu: Powiatowe Centrum Informacji, Promocji i Rozwoju Turystyki	
<p><i>Realizowane cele szczegółowe strategii (nr)</i></p> <p>3.6. Efektywny system przyjmowania turystów umożliwiający uprawianie sportu i rekreacji oraz kontakt z kulturą</p> <p>3.5. Wykreowane produkty lokalne</p> <p>5.4. Lokalna marka wyróżniająca powiat myśliborski</p>	<p><i>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Powstanie Powiatowe Centrum Informacji, Promocji i Rozwoju Turystyki; ➤ Sieciowa struktura Centrum pozwala na koordynowanie działań na terenie całego powiatu; ➤ Rozwinięta baza turystyczna, oferująca różnorodne formy uprawiania turystyki odpowiada na zapotrzebowanie turystów; ➤ Wzrastająca z roku na rok liczba turystów odwiedzających powiat.
<p><i>Beneficjenci projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Mieszkańcy powiatu korzystający z oferty rekreacyjnej ➤ Turyści przybywający spoza obszaru powiatu 	
<p><i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i></p> <p>Instytucja sieciowa mająca przedstawicielstwa w gminach oferująca turystom możliwość różnorodnego odpoczynku na terenie powiatu w oparciu o lokalne instytucje, firmy i stowarzyszenia. Jednym z podstawowych zadań sieci będzie koordynowanie działań dostosowujących powiat do potrzeb weekendowego turysty.</p> <p>W Centrum będzie funkcjonował system przygotowywania 'tematu przewodniego' na kolejny sezon turystyczny, z którym skoordynowana byłaby oferta imprez i innych aktywności kierowanych do turystów weekendowych i pobytowych odwiedzających powiat. Zadaniem Centrum będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Informowanie potencjalnych i przybyłych turystów o lokalnej ofercie turystycznej; ➤ Promocja w skali powiatu, regionu i kraju imprez interesujących dla potencjalnych turystów; ➤ Inspirowanie działań różnych podmiotów mogących wzbogacić lokalną ofertę turystyczną; ➤ Promowanie marki myśliborskiej; ➤ Kreowanie turystycznego produktu lokalnego ➤ Współorganizowanie cyklicznej konferencji „Lokalna Agenda 21”; ➤ Przygotowywanie projektów z dziedziny turystyki i rekreacji i aplikowanie o środki na ich realizację, a następnie zarządzanie realizacją projektów. <p>Centrum powstanie w wyniku następujące sekwencji działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przygotowania formalno prawne prowadzące do utworzenia Centrum; ➤ Przygotowanie i wyposażenie siedziby; ➤ Przygotowanie i zatrudnienie personelu; ➤ Bieżąca działalność statutowa. 	
<p><i>Metoda ewaluacji rezultatów</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Przyjmowanie przez Radę Powiatu sprawozdań rocznych ➤ Ocena poziomu zadowolenia turystów - ankieta ewaluacyjna 	<p><i>Okres realizacji</i></p> <p style="text-align: center;">2005 – 2013</p> <p><i>Źródła finansowania</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budżet powiatu ➤ Budżety gmin ➤ Fundusze Strukturalne ➤ Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego ➤ Kapitał prywatny
<p><i>Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem</i></p> <p>Starostwo Powiatowe w Myśliborzu</p>	<p><i>Partnerzy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Samorządy Gminne ➤ Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego ➤ Organizacje pozarządowe ➤ Przedsiębiorcy branż związanych z turystyką

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 26

Nazwa projektu	
Powiatowy Program Modernizacji Dróg	
Realizowane cele szczegółowe strategii (nr) 3.7. Jakość dróg w powiecie umożliwia sprawną komunikację wewnętrzną i tranzytową	Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu <ul style="list-style-type: none"> ➤ Istnieje uzgodniony system wyboru priorytetów inwestycji drogowych w powiecie ➤ Uchwalony Wieloletni Program Modernizacji Dróg ➤ Drogi powiatowe spełnia wymagane ➤ Przebudowane trzy mosty (dwa w Namyślinie i jeden w Zarzeczcu) ➤ Wyremontowane dwa mosty (Mostno i Myśla k. Dębna) ➤ Rozwinięta sieć ścieżek rowerowych przy drogach gminnych i powiatowych ➤ Poprawa bezpieczeństwa na drogach publicznych
Beneficjenci projektu Użytkownicy dróg publicznych	
<p><i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i></p> <p>Powstanie wieloletni powiatowy program rozwoju i modernizacji dróg wypracowany w porozumieniu samorządów gminnych, gminnych społeczności lokalnych oraz samorządu powiatowego uwzględniający system wyboru priorytetów inwestycji drogowych. Obejmie on realizację następujących inwestycji:</p> <p>Rok 2005 Przebudowa dwóch mostów w m. Namyślinie w ciągu drogi powiatowej nr 2142Z i mostu w m. Zarzeczcu w ciągu drogi powiatowej nr 2121Z.</p> <p>Rok 2005 „Przebudowa drogi powiatowej nr 1418Z w miejscowości Dębno–ul. Zielona”</p> <p>Rok 2005 „Przebudowa dróg powiatowych nr 2124Z i 2116Z w m. Trzcinna”.</p> <p>Rok 2006 „Przebudowa drogi powiatowej nr1576Z w m. Barlinek–ul. Szosowa”.</p> <p>„Remont mostu w ciągu drogi pow. nr2134 w m. Mostno”.</p> <p>Rok 2007 „Przebudowa dróg powiatowych nr 2108Z, 2109Z i 1575Z i miejscowości Sulimierz”.</p> <p>Rok 2008 „Przebudowa drogi powiatowej nr 1409Z w m Warnica”.</p> <p>„Przebudowa dróg powiatowych nr 2136Z i 2131 w m. Wysoka”.</p> <p>Rok 2009 „Przebudowa drogi powiatowej nr 2116Z wraz z miejscowością Płonno”.</p> <p>„Remont mostu w ciągu drogi powiatowej 2135Z na rzece Myśli k. Dębna”.</p> <p>Rok 2010 „Przebudowa drogi 2125Z od drogi krajowej nr 23 do m. Dalsze”</p> <p>„Przebudowa drogi powiatowej nr 2110Z od drogi nr 3 do m. Głazów”.</p> <p>Rok 2011 „Przebudowa drogi powiatowej nr 2113Z Nowogródek–Karsko–Łubianka”.</p> <p>Rok 2012 „Przebudowa ciągu drogi powiatowej nr 2130Z Dyszno-Różańsko-droga nr23”.</p> <p>Rok 2013 „Przebudowa dróg powiatowych nr 2120Z i 2122Z wraz z m. Nawrocko”</p> <p>„Przebudowa drogi powiatowej we wsi Mostkowo”</p> <p>Rok 2005 – 2013 „Sieć ścieżek rowerowych przy drogach gminnych i powiatowych”</p>	
Metoda ewaluacji rezultatów Rada Powiatu coroczną uchwałą przyjmuje sprawozdanie z realizacji projektu	Okres realizacji Lata 2005 – 2013
	Źródła finansowania Budżet powiatu. Budżety gmin. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Interreg III A
Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem Powiatowy Zarząd Dróg w Myśliborzu	Partnerzy Samorządy gminne powiatu Oddział Wojewódzki Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych Przedstawiciele miejscowych przedsiębiorców Powiatowe Centrum Promocji i Rozwoju Gospodarczego

PROJEKT REALIZACYJNY – NR 27

Nazwa projektu	
Program stałego wspomaganie lokalnego systemu oświaty	
<p><i>Realizowane cele szczegółowe strategii (nr)</i></p> <p>4.1. Wysoka jakość lokalnego systemu edukacji szkolnej (szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne)</p> <p>4.2. Elastyczny lokalny system edukacji zawodowej dostosowujący się do zmiennych potrzeb rynku pracy</p> <p>4.3. System edukacji ustawicznej ludzi dorosłych umożliwiający przekwalifikowanie się i szybkie dostosowanie do potrzeb rynku pracy</p>	<p><i>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</i></p> <p>W roku 2013 sprawnie funkcjonuje Program stałego wspomaganie lokalnego systemu oświaty obejmujący:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Porozumienie na rzecz lokalnej edukacji zawarte z Zachodniopomorskim Kuratorium Oświaty, władzami oświatowymi gmin i powiatu, Uniwersyteciem Szczecińskim; ➤ Opracowanie wieloletniego programu wspomaganie lokalnego systemu oświaty w trzech obszarach: troski o kadry szkolne (zatrudnianie i doskonalenie), wyposażenie i utrzymanie szkół, uzupełnianie oferty edukacyjnej; ➤ Struktura organizacyjna realizująca projekt oraz dokonująca systematycznego mierzenia efektów działań samorządów; ➤ Systematyczna archiwizacja i upowszechnianie wyników badań dla systematycznego powiększania środowisk gotowych działać na rzecz oświaty; ➤ Przeszkolony zespół osób zdolnych do realizacji programu.
<i>Beneficjenci projektu</i>	
Społeczności szkolne gmin i powiatu: uczniowie, rodzice i nauczyciele, a także szeroko pojęci „klienci oświaty lokalnej”.	
<i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i>	
<p>Opracowany zostanie program stałego wspomaganie jakości lokalnej edukacji (wraz z systemem wskaźników pozwalających zmierzyć skuteczność działań samorządu) w trzech obszarach: troski o kadry szkolne (zatrudnianie i doskonalenie), wyposażenie i utrzymanie szkół, uzupełnianie oferty edukacyjnej. Kolejne działania to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Powołanie zespołu ds. samorządowego wspomaganie lokalnego systemu oświaty; ➤ Przygotowanie i przeprowadzenie powiatowej konferencji nt. możliwości wspomaganie lokalnego systemu oświaty; ➤ Podpisanie porozumień pomiędzy wszystkimi partnerami zaangażowanymi w realizację projektu; ➤ Opracowanie, uchwalenie przez powiat i gminy oraz opublikowanie wstępnej wersji wieloletniego programu wspomaganie lokalnego systemu oświaty; ➤ Powołanie struktury realizującej program, opracowanie procedur działania i mierzenia efektów samorządowego wspomaganie lokalnego systemu oświaty; ➤ Przeprowadzenie cyklu szkoleń dla osób i środowisk zaangażowanych w realizację projektu; ➤ Podjęcie działań pilotażowych, ze szczególnym uwzględnieniem nawiązania partnerskiej współpracy z programami i instytucjami europejskimi - także w celu finansowania programu oraz zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności; ➤ Przygotowanie i przeprowadzenie powiatowej konferencji podsumowującej działania pilotażowe i przygotowującej decyzje dotyczące niezbędnych modyfikacji; ➤ Opublikowanie i wdrożenie zweryfikowanego Programu wspomaganie lokalnego systemu oświaty. 	
<i>Metoda ewaluacji rezultatów</i>	<i>Okres realizacji</i>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stały monitoring działań pozwalający na ocenę stopnia realizacji założonego harmonogramu - raporty będą przygotowywane raz na pół roku; ➤ Karty ewaluacyjne po szkoleniach i konferencjach - zbiorcze karty powinny wykazywać średnią co najmniej 3,5 w skali 1 - 5; ➤ Analiza działań wspomagających - w każdym półroczu przynajmniej trzy większe działania. 	2004 – 2007
	<i>Źródła finansowania</i>
	Budżet powiatu Budżety gminne Środki z MENiS Programy edukacyjne Unii Europejskiej
<i>Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za kierowanie projektem</i>	<i>Partnerzy</i>
Starostwo Powiatowe w Myśliborzu: Wydział Oświaty, Kultury i Sportu	Powiat myśliborski Gminy powiatu myśliborskiego Zachodniopomorski Kurator Oświaty Uniwersytet Szczeciński Organizacje pozarządowe działające na rzecz edukacji.

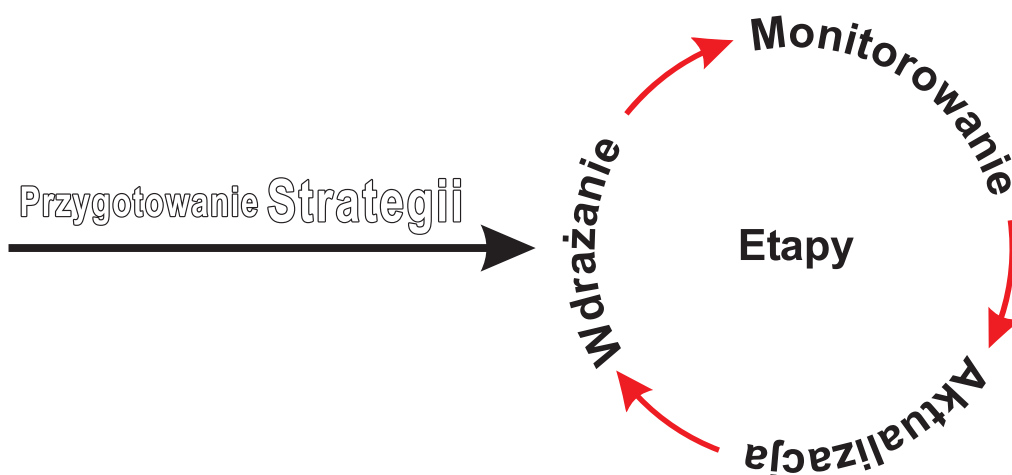
PROJEKT REALIZACYJNY – NR 29

Nazwa projektu	
Instytut Kształcenia Ustawicznego	
<p><i>Realizowane cele szczegółowe strategii (nr)</i></p> <p>4.3. System edukacji ustawicznej ludzi dorosłych umożliwiający przekwalifikowanie się i szybkie dostosowanie do potrzeb rynku pracy</p> <p>4.2. Elastyczny lokalny system edukacji zawodowej dostosowujący się do zmiennych potrzeb rynku pracy</p> <p>4.4. Systematyczna i rozwinięta współpraca lokalnych środowisk edukacyjnych ze środowiskami edukacyjnymi i akademickimi w Polsce oraz za granicą</p>	<p><i>Oczekiwane rezultaty niniejszego projektu</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Instytut - struktura organizująca różnorodne działania edukacyjne dla osób dorosłych ➤ Porozumienie lokalnych partnerów - w tym Instytutu - na rzecz edukacji ustawicznej osób dorosłych ➤ Przynajmniej trzy projekty złożone przez Instytut w funduszach europejskich ➤ Przynajmniej trzy programy szkoleniowe dla osób wymagających przekwalifikowania lub zdobycia dodatkowych kwalifikacji ➤ Nawiązane i rozwijane partnerskie kontakty z przynajmniej trzema placówkami edukacji dorosłych w innych krajach Unii Europejskiej
<i>Beneficjenci projektu</i>	
Absolwenci, ludzie dorośli potrzebujący z różnych przyczyn podniesienia i pogłębienia wiedzy i kwalifikacji	
<i>Krótki opis wraz z zakresem przewidywanych działań</i>	
<p>Instytut, placówka powołana przez organizacje pozarządowe i wspomagana przez samorządy inicjuje szkolenia dla dorosłych oraz nawiązuje i realizuje współpracę z placówkami polskimi i europejskimi. Aby doprowadzić do powstania i okrzepnięcia należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Konferencja na temat kształcenia ustawicznego osób dorosłych - z udziałem przedstawicieli myśliborskich, zachodniopomorskich, polskich i europejskich instytucji i organizacji zajmujących się edukacją i troską o lokalny rynek pracy; ➤ Powołanie zespołu założycielskiego Instytutu - jego zadaniem jest opracowanie struktury i regulaminów Instytutu, przeprowadzenie działań rejestracyjnych, rozpoczęcie pracy nad programem działania oraz pisanie pierwszych projektów; ➤ Napisanie i złożenie pierwszych projektów - po zdobyciu finansowania realizacja; ➤ Realizacja programów szkoleniowych po przeprowadzonej analizie potrzeb szkoleniowych środowiska; ➤ Nawiązanie kontaktów i współpracy z bliźniaczymi placówkami w innych krajach Unii Europejskiej - wymiana korespondencji, spotkania, opracowanie zasad i celów współpracy; ➤ Konferencja podsumowująca pierwszy etap działalności Instytutu - ewaluacja efektywności działań. 	
<i>Metoda ewaluacji rezultatów</i>	<i>Okres realizacji</i>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Karty ewaluacyjne po każdym szkoleniu i po konferencji - średnia co najmniej 3,5 w skali od 1 do 5. ➤ Stały monitoring działań - co pół roku raport dla starosty i burmistrzów; ➤ Analiza skuteczności działania we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy; ➤ Analiza efektywności składanych projektów - relacja pomiędzy liczbą wniosków i otrzymanych rantów. 	2004 – 2006
	<i>Źródła finansowania</i>
	Budżet powiatu Budżety gminne Programy edukacyjne Unii Europejskiej.
<i>Jednostka (stanowisko) odpowiedzialna za realizację</i>	<i>Partnerzy</i>
Pełnomocnik Starosty ds. Edukacji Ustawicznej	Starostwo powiatowe Urzędy gminne Powiatowy Urząd Pracy Organizacje pozarządowe Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Myśliborzu, filia gorzowskiego Wojewódzkiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego Lokalne placówki wyższych uczelni

Rozdział VII. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII

Fazą programowania rozwoju obejmującą przygotowanie dokumentu *Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu myśliborskiego* rozpoczęto w powiecie myśliborskim ciągły proces planowania strategicznego. Po zakończeniu tej fazy, którym będzie uchwalenie przez Radę Powiatu dokumentu Strategii rozpocznie się faza jej realizacji, w której zamkniętym cyklu występować będą trzy etapy: wdrażania, monitorowania i aktualizowania.

Rysunek Nr 33. Fazy i etapy pracy nad *Strategią*



Fazy: Programowanie

Realizacja

Podobnie jak faza programowania także faza realizacji opierać się będzie na zasadach jawności życia publicznego, społecznej partycypacji oraz współpracy i partnerstwa lokalnego. Ponadto przy realizacji *Strategii* będą stosowane dodatkowo zasady personalnej odpowiedzialności za wykonywane zadania i wieloletniego planowania.

Realizacja *Strategii*, również ze względu na możliwości finansowania działań prorozwojowych, tylko częściowo zależy od samorządu powiatu. Istotne znaczenie mieć będzie działalność podejmowana przez samorządy gmin i inne lokalne podmioty życia gospodarczego i społecznego.

Wdrażanie

Do osiągnięcia celów szczegółowych Strategii będzie się dochodzić zwłaszcza poprzez wykonywanie **projektów** realizacyjnych (lub *programów realizacyjnych* stanowiących wiązki kilku tematycznie zbliżonych *projektów*). Każdy *projekt* (który z kolei może obejmować mniejsze jednostki – działania lub zadania) musi określać cele szczegółowe *Strategii* które będzie realizował, zakres zaplanowanych działań, koszt (całkowity lub roczny), źródła finansowania, jednostkę i osobę odpowiedzialną za realizację, podmioty współpracujące, harmonogram i wskaźniki oceny realizacji *projektu*. *Projekt realizacyjny (program)* prowadzony z udziałem samorządu powiatu przyjmowany będzie przez Zarząd Powiatu po rozpatrzeniu opinii właściwej komisji Rady. Wszystkie *projekty* będą prezentowane na internetowej stronie powiatu myśliborskiego.

Wynikające z potrzeb realizacji *Strategii* inwestycje będą ujęte w przygotowywanym przez Zarząd Powiatu i uchwalanym przez Radę Powiatu **Wieloletnim Programie Inwestycyjnym**

(WPI). WPI będzie określał poza wykazem planowanych inwestycji także kryteria kolejności ich realizacji, przyjętą rangę priorytetu (niska, średnia, wysoka), nakłady do poniesienia, harmonogram realizacji, oczekiwane rezultaty oraz podmiot odpowiedzialny za realizację. Będzie dokumentem opracowywanym na okresy zgodne z okresami programowania finansowego Unii Europejskiej (do roku 2006, 2007 – 1013 itd.), ale aktualizowanym corocznie.

Projekty i inne zadania, w tym inwestycyjne wynikające z WPI, planowane do realizacji dla osiągnięcia celów szczegółowych *Strategii* będą ujmowane zbiorczo w całościowy dokument realizacyjny **Plan Rozwoju Lokalnego** (PRL). *Plan* poza wykazem zadań będzie zwłaszcza pokazywał powiązania występujące pomiędzy nimi, a także w relacjach z innymi działaniami (*projektami*) prowadzonymi na terenie powiatu (w partnerstwie samorządu z innymi podmiotami lub prowadzonymi samodzielnie przez inne podmioty) oraz zawierał wskaźniki realizacji *projektów* i *celów szczegółowych* pozwalające określać, w porównaniu z sytuacją wyjściową, stopień realizacji *Planu*. W PRL powinny być ujęte wszystkie *projekty realizacyjne* wymieniane wśród swoich celów również te, które zostały zawarte w *Strategii* niezależnie od tego czy prowadzone będą przez samorząd powiatu samodzielnie, w partnerstwie z innymi podmiotami, czy też samodzielnie przez podmioty zewnętrzne. *Plan* przygotowywany przez Zarząd w oparciu o materiał dostarczony przez Zespół ds. Wdrażania *Strategii*, po konsultacji i zaopiniowaniu przez Społeczny Zespół ds. *Strategii* będzie uchwalany przez Radę Powiatu.

Finansowanie realizacji *Strategii* odbywać się będzie w ścisłym powiązaniu wieloletniego Planu Rozwoju Lokalnego z kolejnymi rocznymi budżetami powiatu. Alokacja środków w budżecie rocznym musi być zgodna z Planem Rozwoju Lokalnego przygotowanym na podstawie *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu myśliborskiego*. Wraz z projektem rocznego budżetu Zarząd Powiatu będzie przygotowywał i przedkładał Radzie Powiatu **Wieloletni Plan Finansowy** jako dokument pomocniczy. Powinien on między innymi obejmować projekcję obsługi zobowiązań finansowych i wolnych środków na inwestycje. Rozpoczynając od roku 2006 budżet powiatu będzie przyjmował, począwszy od zadań inwestycyjnych oraz wdrażanych projektów realizacyjnych, formę **budżetu zadaniowego**.

Dla zapewnienia wysokiego tempa rozwoju, przy ograniczonych wolnych środkach budżetowych, stosowane będą dla realizacji poszczególnych *projektów* montaż finansowe oparte na partnerstwie publicznonpublicznym i publicznoprywatnym, które powinny stawać się jednym z najważniejszych źródeł środków na finansowanie przedsięwzięć infrastrukturalnych i innych inwestycji ważnych z punktu widzenia rozwoju powiatu. W obrębie wytypowanych do realizacji zadań, zwłaszcza inwestycyjnych, w pierwszej kolejności finansowane będą te, na które pozyskane zostaną środki bezzwrotne. W przypadku finansowania środkami zwrotnymi preferowane będą zadania finansowane w oparciu o pożyczki i kredyty preferencyjne.

W realizację *Strategii* zaangażowane będą głównie: Rada Powiatu, Zarząd Powiatu, Zespół ds. Wdrażania *Strategii*, Społeczny Zespół ds. *Strategii* oraz **podmioty prowadzące projekty realizacyjne**. Podmioty te będą odpowiedzialne za przygotowanie koncepcji projektu, zapewnienie jego finansowania (w tym przygotowanie wniosku o dofinansowanie), realizację i jego rozliczenie. **Zespół ds. Wdrażania *Strategii*** dostarcza materiały niezbędne do opracowania Planu Rozwoju Lokalnego, do monitorowania i dokonania w rocznych Sprawozdaniach z Realizacji *Strategii* oceny stopnia jego realizacji (w tym poszczególnych *projektów* i zadań inwestycyjnych) oraz oceny stopnia osiągania wyznaczonych w *Strategii* celów. Zespołem, w skład którego powinni wchodzić członkowie zarząd powiatu, wójtowie i burmistrzowie gmin powiatu oraz kierownicy *projektów realizacyjnych* zawartych w *Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu myśliborskiego*, będzie kierował Starosta. Partycypacja społeczna przy realizacji *Strategii* będzie zapewniona poprzez powołany przez Starostę **Społeczny Zespół ds. *Strategii***. W jego skład będą wchodziłi przedstawiciele różnych organizacji społecznych, gospodarczych i politycznych z terenu całego powiatu. Do zadań Zespołu będzie należało konsultowanie i opiniowanie materiałów na różnych etapach realizacji *Strategii*, również *projektów realizacyjnych*,

w tym także innych niż prowadzone wyłącznie przez samorząd powiatu, projektów Planu Rozwoju Lokalnego i rocznego Sprawozdania z Realizacji Strategii oraz propozycji aktualizacji *Strategii*. **Zarząd Powiatu** w zakresie jej realizacji będzie odpowiedzialny za zatwierdzanie i kierowanie do wdrażania *projektów realizacyjnych* prowadzonych przez samorząd powiatu samodzielnie, lub w partnerstwie z innymi podmiotami, przygotowywanie kolejnych edycji Wieloletniego Programu Inwestycyjnego, Wieloletniego Planu Finansowego i Planu Rozwoju Lokalnego dla powiatu. **Rada Powiatu** jako organ uchwałodawczy będzie przyjmować w formie uchwał dokumenty *Strategii*, Wieloletniego Programu Inwestycyjnego i Planu Rozwoju Lokalnego oraz ich kolejne aktualizacje.

Stopień realizacji wyznaczonych w Strategii celów zależy nie tylko od samorządu powiatu, ale również od samorządów gmin oraz innych lokalnych podmiotów życia społecznego i gospodarczego. Dlatego istnieje potrzeba zapewnienia spójności dokumentów kierunkowych (strategie gmin, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego) i kompletności dokumentów realizacyjnych (plany lokalnego rozwoju, wieloletnie programy inwestycyjne, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) gmin z odpowiednimi dokumentami powiatu. Zadanie to spoczywa na organach uchwałodawczych i wykonawczych gmin i powiatu oraz Społecznym Zespole ds. Strategii i Zespole ds. Wdrażania Strategii.

Monitorowanie

Dla oceny postępów we wdrażaniu *Strategii* wprowadzony zostanie system pomiaru jej realizacji. Do 31 stycznia każdego roku Zespół ds. Wdrażania Strategii przygotowywać będzie materiał sprawozdawczy. Materiał ten w formie rocznego **Sprawozdania z Realizacji Strategii**, po zaopiniowaniu przez Społeczny Zespół ds. Strategii i przyjęciu przez Zarząd, Starosta przekaze do 1 marca Radzie Powiatu do uchwalenia. *Sprawozdanie* będące ewaluacją wdrażania *Strategii* zawierać powinno w szczególności omówienie stopnia wykonania *projektów realizacyjnych* i innych zadań zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego oraz wskazanie stopnia osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych ustalone w oparciu o wskaźniki uchwalone przez Radę Powiatu wraz z *Planem Rozwoju Lokalnego do 2006 r.* Dlatego dla każdego z celów szczegółowych określone zostaną poziomy wskaźników, które powinny być osiągnięte w kolejnych terminach pomiarów tj. co dwa lata rozpoczynając od roku 2005. Do monitorowania wykorzystywane będą również wskaźniki realizacji wszystkich prowadzonych *projektów realizacyjnych* przyjętych do wdrożenia przez Zarząd Powiatu. Poziom realizacji każdego *projektu* będzie mierzony na koniec każdego roku kalendarzowego rozpoczynając od roku następnego po zatwierdzeniu przez Zarząd danego *projektu*. Dodatkowo Zarząd Powiatu będzie w terminie do 15 sierpnia przyjmował przedkładany przez Zespół ds. Wdrażania Strategii **Raport z Wykonania Projektów Realizacyjnych za I Półrocze**. W *Raporcie* będzie zawarta ocena przebiegu wykonania w pierwszym półroczu wszystkich *projektów realizacyjnych* prowadzonych przez lub we współpracy z samorządem powiatu, a przyczyniających się do osiągnięcia celów szczegółowych Strategii. Raport przygotowywany będzie w oparciu o ocenę stopnia realizacji budżetu, harmonogramu i wyznaczonych celów każdego z tych *projektów*. *Sprawozdanie z Realizacji Strategii* oraz *Raport* będą prezentowane na internetowej stronie powiatu myśliborskiego.

Aktualizowanie

Ewentualne zmian w zapisach *Strategii*, wynikające z monitoringu wdrażania i jego ewaluacji dokonywanej w corocznym *Sprawozdaniu z Realizacji Strategii* mogą być uchwalane przez Radę Powiatu na bieżąco. Podobnie w Planie Rozwoju Lokalnego, *projektach (programach) realizacyjnych* oraz w innych dokumentach wpływających na realizację *Strategii*.

W każdej nowej kadencji samorządu powiatu Rada po uchwaleniu pierwszego *Sprawozdania z Realizacji Strategii* będzie także obligatoryjnie weryfikować i ewentualnie podejmować decyzję dotyczącą aktualizacji celów szczegółowych strategicznych priorytetów, celów strategicznych oraz misji *Strategii*.

Przyjmuje się następujący Harmonogram realizacji *Strategii*:

Tabela Nr 34. Harmonogram realizacji *Strategii*

Lp.	Termin	Działanie
1	do 30 września 2004 r.	Uchwalenie dokumentu <i>Strategii</i> przez Radę Powiatu
2	do 15 października 2004 r.	Powołanie przez Starostę Społecznego Zespołu ds. <i>Strategii</i>
3	do 31 października 2004 r.	Powołanie przez Starostę Zespołu ds. Wdrażania <i>Strategii</i>
4	do 30 listopada 2004 r.	Przygotowanie przez Starostę Powiatu wskaźników oceny stopnia realizacji dla każdego celu szczegółowego <i>Strategii</i>
5	do 30 listopada 2004 r.	Przekazanie przez Starostę Radzie Powiatu do uchwalenia kolejnej edycji <i>Wieloletniego Programu Inwestycyjnego</i>
6	do 31 grudnia 2004 r.	Uchwalenie przez Radę Powiatu kolejnej edycji <i>Wieloletniego Programu Inwestycyjnego</i>
7	do 31 grudnia 2004 r.	Przygotowanie przez Zarząd Powiatu <i>Planu Rozwoju Lokalnego do 2006 r.</i>
8	do 31 stycznia 2005 r.	Uchwalenie przez Radę Powiatu <i>Planu Rozwoju Lokalnego do 2006 r.</i>
9	do 31 stycznia 2006 r.	Przygotowanie przez Zespół Wdrażający <i>Strategię Sprawozdania z Realizacji Strategii w roku 2005</i>
10	do 1 marca 2006 r.	Przekazanie przez Starostę Radzie Powiatu do uchwalenia <i>Sprawozdania z Realizacji Strategii w roku 2005</i>
11	do 31 marca 2006 r.	Przygotowanie przez Zarząd Powiatu <i>Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2007 – 2013 r.</i>
12	do 30 kwietnia 2006 r.	Uchwalenie przez Radę Powiatu <i>Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2007 – 2013 r.</i>

ZAŁĄCZNIKI

Spółeczny Zespół ds. Strategii

Lp.	Nazwisko i imię	Funkcja / Instytucja
1.	Biaduń-Broda Beata	Z-ca Kierownika Wydziału Rozwoju i Promocji Urząd Miasta i Gminy Dębno
2.	Brzozowska Maria	Nadleśniczy Nadleśnictwa Różańsko
3.	Chorabik Stanisław	Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa - Starostwo Powiatowe w Myśliborzu
4.	Chudzik Elżbieta	Kierownik Barlineckiego Ośrodka Kultury
5.	Czerwiński Roman	Pracownik Urzędu Gminy Boleszkowice ds. zarządzania kryzowego
6.	Czyżewski Bolesław	Inspektor ds. gospodarki gruntami w Urzędzie Gminy Boleszkowice
7.	Dardzikowska Ewa	Inspektor ds. drogownictwa i gospodarki nierucho- mościami w Urzędzie Gminy Boleszkowice
8.	Dmytruszewski Eugeniusz	Inspektor ds. drogownictwa w Urzędzie Miasta i Gminy Barlinek
9.	Dmytruszewski Marek	Rzecznik Praw Konsumentów – Starostwo Powiatowe w Myśliborzu
10.	Dobrowolski Andrzej	Wicestarosta Powiatu Myśliborskiego
11.	Downar Piotr	Burmistrz Dębna
12.	Dudzicz Małgorzata	Nauczyciel – Szkoła Podstawowa w Nowogrodku Pomorskim
13.	Faściszewska Bożena	Zastępca Wójta Nowogrodka Pomorskiego
14.	Franków Czesław	Przedsiębiorca – Stowarzyszenie Pracodawców Dębnowskich
15.	Getman Józef	Radny Powiatu Myśliborskiego
16.	Grabda Władysław	Radny Powiatu Mysliborskiego
17.	Gradecka Krystyna	Prezes Zrzeszenia Kupców Dębnowskich
18.	Horniak Jacek	Radny Gminy Myślibórz
19.	Jagusz Józef	Przedstawiciel Izby Rolniczej w Cychrach
20.	Janowiak-Burdziuk Elżbieta	Nauczyciel – Szkoła Podstawowa w Nowogrodku Pomorskim
21.	Jaśkowiec Małgorzata	Dyrektor Szkoły Podstawowej w Nowogrodku Pomorskim
22.	Kabzińska Danuta	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim
23.	Kaczmarek Lechosław	Nadleśniczy Nadleśnictw Dębno

24.	Karczewska Alicja	Skarbnik Powiatu Myśliborskiego
25.	Kołodziejek Beata	Dyrektor PCPR w Myśliborzu
26.	Korzeniowski Edward	Przedsiębiorca, Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego „EDBUD”, Dębno
27.	Kosman Zbigniew	Przedsiębiorca, Barlineckie Stowarzyszenie Przedsiębiorczości
28.	Kotowska Elżbieta	Kierownik Wydziału Oświaty – Urząd Miasta i Gminy Dębno
29.	Kotuliński Bogdan	Radny Gminy Myślibórz
30.	Kozłowski Marcin	Podinspektor ds. współpracy, kultury i sportu w Urzędzie Gminy Boleszkowice
31.	Kretkowska Małgorzata	Inspektor ds. funduszy europejskich – Starostwo Powiatowe w Myśliborzu
32.	Kuzyk Piotr	Radny Gminy Myslibórz
33.	Lachowicz Wiktor	I Wiceprezes Zarządu Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Barlinku
34.	Łukasik Ferdynand W.	Radny Gminy Myślibórz
35.	Makowski Ludwik	Sekretarz Powiatu Myśliborskiego
36.	Malinowski Ryszard	Radny Gminy Myślibórz
37.	Matysiak-Domachowska Grażyna	Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Barlinku
38.	Mazur Włodzimierz	Inspektor ds. budownictwa w Urzędzie Gminy Boleszkowice
39.	Mickiewicz Elżbieta	Kierownik Wiejskiego Ośrodka Kultury w Karsku
40.	Norsesowicz Mariusz	Radny Powiatu Myśliborskiego, przedsiębiorca
41.	Patkowski Ryszard	Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 1 w Dębnie, Radny Powiatu Myśliborskiego
42.	Piątek Dariusz	Pracownik Nadleśnictwa Barlinek
43.	Polański Marian	Radny Powiatu Myśliborskiego, Agencja Nieruchomości Rolnych
44.	Popielnicki Ryszard	Prezes Spółdzielni Mieszkaniowej „Przyszłość” w Myśliborzu
45.	Prędkiewicz Juliusz	Prezes Koła Łowieckiego „Szarak” w Barlinku
46.	Pyciak Mieczysław	Radny Powiatu Myśliborskiego
47.	Romanik Barbara	Prezes Stowarzyszenia Kobiet Polskich w Nowogrodku Pomorskim
48.	Rzechółka Barbara	Pracownik Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta i Gminy Dębno
49.	Rygiel Piotr	Pracownik ds. współpracy zagranicznej i integracji europejskiej Urzędu Miasta i Gminy Myslibórz

50.	Skálecki Edward	Przedsiębiorca - Stowarzyszenie Przedsiębiorców Barlineckich
51.	Soluch Jan	Kierownik Wydziału Rozwoju i Promocji Urzędu Miasta i Gminy Dębno
52.	Stachurska-Wołek Beata	Kierownik Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu
53.	Stankiewicz Maria	Skarbnik Miasta i Gminy Dębno
54.	Stelmach Henryk	Przewodniczący Rady Powiatu Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej – Barlinek
55.	Sumicki Marek	Prezes Polskiego Związku Wędkarskiego Oddział Barlinek
56.	Szczygieł Andrzej	Dyrektor Ośrodka Kopalń „Gorzów” w Sulistawiu
57.	Szeliga Mariusz	Pracownik Wydziału Organizacyjnego i Spraw Społecznych w Starostwie Powiatowym w Myśliborzu
58.	Sznabowicz Edward	Przewodniczący Rady Powiatu Myśliborskiego
59.	Trzcíński Adam	Specjalista w Powiatowym Zarządzie Dróg w Myśliborzu
60.	Urbanowski Stanisław	Pracownik Wydziału Oświaty Urzędu Miasta i Gminy Myślibórz
61.	Urbich Sefan	Pracownik SP ZOZ Szpital Powiatowy w Barlinku
62.	Wieczorek Antoni	Prezes MKS POGOŃ w Barlinku
63.	Wierucki Leszek	Radny Gminy Myślibórz
64.	Winiarczyk Janusz	Starosta Powiatu Myśliborskiego
65.	Wiśniowski Adam	Inspektor ds. Inwestycji Urzędu Miasta i Gminy Myślibórz
66.	Witkowski Julian	Radny Powiatu Myśliborskiego, lekarz
67.	Żmijewski Waldemar	Naczelnik Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu – Starostwo Powiatowe w Myśliborzu
68.	Żukrowska-Mróz Maria	Naczelnik Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych – Starostwo Powiatowe w Myśliborzu

Kalendarium prac nad *Strategią Zrównoważonego Rozwoju* *Powiatu Myśliborskiego*

- 20 listopada 2003 r. Ogłoszenie przez Starostwo w Myśliborzu przetargu na opracowanie *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego*
- 22 grudnia 2004 r. Podpisanie umowy Pomędzy Starostwem Powiatu Myśliborskiego i Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej Centrum Szkoleniowe w Szczecinie na opracowanie *Strategii*
- 24 lutego 2004 r. Przygotowanie przez konsultantów wstępnej wersji *Analiza uwarunkowań rozwoju*
- 1 marca 2004 r. Konsultacje *Analizy uwarunkowań rozwoju* oraz przeprowadzenie analizy SWOT przez Społeczny Zespół ds. Strategii i konsultantów. Określenie głównych problemów powiatu (warsztaty w Myśliborzu)
- 12 marca 2004 r. Przygotowanie przez konsultantów wstępnej wersji *Diagnozy stanu*
- 19 marca 2004 r. Przygotowanie przez konsultantów założeń *Misji*
- 26 marca 2004 r. Konsultacje *Diagnozy stanu* oraz określenie *Misji* przez Społeczny Zespół ds. Strategii i konsultantów (warsztaty w Myśliborzu)
- 14 kwietnia 2004 r. Przygotowanie przez konsultantów wstępnej wersji *Celów i Priorytetów rozwoju*
- 23 kwietnia 2004 r. Określenie *Celów strategicznych Priorytetów szczegółowych* oraz *Priorytetów rozwoju* przez Społeczny Zespół ds. Strategii i konsultantów (warsztaty w Myśliborzu)
- 6 maja 2004 r. Przygotowanie przez konsultantów propozycji *Projektów realizacyjnych* i fiszek dla wybranych projektów
- 11 maja 2004 r. Określenie przez Społeczny Zespół ds. Strategii i konsultantów wykazu niezbędnych *Projektów realizacyjnych* oraz ich opisu w fiszkach projektowych (warsztaty w Myśliborzu)
- 31 maja 2004 r. Przygotowanie przez konsultantów propozycji *Prognozy finansowej* i *Zarządzania Realizacją Strategii*
- 14 czerwca 2004 r. Konsultacje *Prognozy finansowej* oraz *Zarządzania Realizacją Strategii* przez Społeczny Zespół ds. Strategii (warsztaty w Myśliborzu)
- 18 czerwca 2004 r. Przygotowanie przez Konsultantów projektu dokumentu *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego*
- 21 czerwca 2004 r. Przekazanie Staroście Powiatu Myśliborskiego przez FRDL Centrum Szkoleniowe w Szczecinie dokumentu *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Myśliborskiego*

Bibliografia

1. Biuletyn Informacji Publicznej Powiatu Choszczno -<http://spow.choszczno.ibip.pl/public/>
2. Biuletyn Informacji Publicznej Powiatu Gryfino – <http://bip.gryfino.powiat.pl/>
3. Biuletyn Informacji Publicznej Powiatu Gorzowskiego – <http://www.bip.powiatgorzowski.pl/>
4. Biuletyn Informacji Publicznej Powiatu Pyrzyckiego -<http://www.pyrzyce.samorzady.pl/>
5. Biuletyn Informacji Publicznej Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego – <http://www.bip.fsd.pl/index.php>
6. Bloom C., Strategic Planning in the public sector, “Journal of planning Literature”1, Nr 2 1986
7. Domański T., Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy, Agencja rozwoju Komunalnego, Warszawa 2000
8. Dzierzgowska I., Kalinowska M., Poradnik – mierzenie jakości pracy szkoły (Liceum Ogólnokształcące), Warszawa 1997
9. Edukacja dla Europy. Raport Komisji Europejskiej. Tłum. Ireny Wojnar i Jerzego Kubina. Warszawa 1999 Komitet Prognoz „Polska 2000 plus” przy Prezydium PAN
10. Ferlie E., Ashburner L., Fitzgerald L., Pettigrew A., The New Public Management in Action, Oxford University Press, Oxford, 1997
11. Gordon G.L., Strategiczny plan dla gminy. Jak osiągnąć sukces. Agencja Rozwoju Komunalnego Warszawa 1998
12. Haines S.G., Successful strategic planning, Menlo Park, Ca: CRISP Publications, 1995
13. Jossey-Bas S., Strategic Planning for Public and Non-Profit Organization, San Francisco 1990
14. Karty Informacyjne projektów: „Aktywizacja Życia na Wsi - przeciwdziałanie marginalizacji”, „Przedsiębiorca powiatu myśliborskiego w Unii Europejskiej”, „Kreowanie Produktu Lokalnego Pojezierza Myśliborskiego”.
15. Mały Rocznik Statystyczny 2003, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl
16. Ministerstwo Edukacji Narodowej do samorządu terytorialnego. Warszawa 2001 Biblioteczka Reformy 30
17. Ministerstwo Edukacji Narodowej o systemie finansowania oświaty. Warszawa 2000 Biblioteczka Reformy 22
18. Morrison D., Rozwój gospodarczy – strategia dla samorządów lokalnych, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa
19. Nowak-Far A., Zarządzanie strategiczne a analiza efektywności reformy administracji publicznej, Służba Cywilna, półrocznik Urzędu Służby Cywilnej, nr2/2001
20. Opracowanie dotyczące liczby gospodarstw rolnych w powiecie myśliborskim, Zespół Doradztwa Rolniczego w Myśliborzu 2003
21. Oświata i wychowanie w województwie zachodniopomorskim w roku szkolnym 2002/2003. Materiał na stronie Urzędu Statystycznego w Szczecinie: <http://sp.stat.gov.pl/urzedu/szczec/index.htm>
22. Pakoński K. Zarządzanie Finansowe i Strategiczne, FRDL, Warszawa 2003 r,

23. Polska Statystyka Publiczna - strona Głównego Urzędu Statystycznego:
<http://www.stat.gov.pl/>
24. Pomorze Zachodnie – region z „trudną” przyszłością?, artykuł, 2001, autorzy Czyszkiewicz R., Molewicz M., Tałasiewicz M.,
25. Powiatowy Program Przeciwdziałania Bezrobociu oraz Aktywizacji Rynku Pracy (2002 – 2006)
26. Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008 – 2011, ABRYŚ Technika Sp. Z o.o., Poznań, sierpień 2003,
27. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych
28. Praca zbiorowa, Efektywne metody zarządzania w administracji publicznej, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa, grudzień 2000
29. Program aktywizacji obszarów wiejskich – “Sami sobie”, www.dolinastrugu.pl
30. Program ochrony środowiska dla powiatu myśliborskiego na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008-2011, ABRYŚ Technika Sp. Z o.o., Poznań, sierpień 2003,
31. Racjonalizacji sieci szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu myśliborskiego (materiał Starostwa Powiatowego w Myśliborzu OKS. 4330/2/03)
32. Raport – sytuacja lokalnych firm i warunki rozwoju przedsiębiorczości w powiecie myśliborskim, Szczecin 2003
33. Raport – diagnoza lokalnego rynku pracy powiatu myśliborskiego, Szczecin 2003
34. Raport z badań ankietowych nt. szans rozwojowych młodzieży wchodzącej na rynek pracy, Szczecin 2003
35. Raport z badań ankietowych nt. klimatu dla przedsiębiorczości, Szczecin 2003
36. Rocznik statystyczny województw 2003. GUS Warszawa [b.r.w.]
37. Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2003, Urząd Statystyczny w Szczecinie.
38. Rozwój infrastruktury i zarządzanie ochroną środowiska, Szczęsny P., Adamowicz M., FRDL, Warszawa 2003 r.
39. Statystyka przyłączy telefonicznych TP S.A. w powiecie myśliborskim, opracowanie własne Telekomunikacja Polska S.A. 2004.
40. Strategia Ekorozwoju Miasta i Gminy Dębno, 2000, www.debno.pl
41. Strategia Ekorozwoju Gminy Barlinek, 1998, www.barlinek.pl
42. Strategia Rozwoju Miasta Kostrzyna, 2000, www.kostrzyn.um.gov.pl,
43. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Choszczno do roku 2010, Choszczno 2001, www.choszczno.pl,
44. Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu strzelecko – drezdeneckiego na lata 2001 – 2008,
45. Strona gminy Barlinek – <http://www.barlinek.pl/>
46. Strona gminy Boleszkowice – <http://www.boleszkowice.pl/>
47. Strona gminy Dębno – <http://www.gminadebno.pl/>
48. Strona gminy Myślibórz – <http://www.mysliborz.pl/indexes.html>
49. Strona gminy Nowogródek Pomorski – <http://www.nowogrodekpomorski.pl/>
50. Strona gminy Strzelce Krajeńskie, czerwiec 2001, www.fsd.pl,
51. Strona Grupy Energetycznej Enea Gorzów Wielkopolski – <http://www.enea.gorzow.pl/>
52. Strona Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu: <http://www.oke.poznan.pl/>
53. Strona Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie: <http://www.szczecin.rio.gov.pl/>

54. Strona Regionalnej Izby Obrachunkowej w Zielonej Górze –
<http://www.zielonagora.rio.gov.pl>
55. Strona Starostwa Powiatowego w Myśliborzu – <http://www.powiatmysliborski.pl/>
56. Strona Telekomunikacja Polska S.A. – <http://www.tp.pl/>
57. Strona Urzędu Statystycznego w Gorzowie Wielkopolskim-
<http://sp.stat.gov.pl/urzedy/zg/index.htm>
58. Strona Urzędu Statystycznego w Szczecinie – <http://sp.stat.gov.pl/urzedy/szczec/index.htm>
59. Strona Wojewódzkiego Urzędu Pracy W Zielonej Górze – <http://www.wup.zgora.pl/>
60. Strona Wojewódzkiego Urzędu Pracy Szczecinie – <http://www.wup.pl/>
61. Venna Y., Planowanie i zarządzanie strategiczne: nowe koncepcje w administracji publicznej, Służba Cywilna, półrocznik Urzędu Służby Cywilnej, nr 2/2001
62. Wieloletni Program Inwestycyjny Powiatu Myśliborskiego